

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI**

I. UWARUNKOWANIA ROZWOJU

*Załącznik nr 1 do
Uchwały Nr Rady Gminy Aleksandrów Kujawski
z dnia2013 r.*

ETAP: WYŁOŻENIE do publicznego wglądu

Warszawa, czerwiec 2013 r. – lipiec 2013 r.

PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA

Podstawę formalno-prawną sporządzenia niniejszego opracowania stanowi uchwała Nr III/23/10 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski.

Jej wszczęcie zostało poprzedzone wykonaną wcześniej analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym w gminie Aleksandrów Kujawski oraz oceny aktualności obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykonaną na mocy Uchwały Nr III/22/10 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 29 grudnia 2010r. w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Aleksandrów Kujawski oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Niniejszy dokument stanowi zmianę obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów Kujawski zatwierdzonego uchwałą Nr XIX/129/2000 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 14 kwietnia 2000 r.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717, ze zmianami), przedmiotem niniejszego opracowania jest określenie polityki przestrzennej obszaru gminy Aleksandrów Kujawski, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Wspomnianą politykę należy rozumieć jako formułowanie celów w zakresie rozwoju przestrzennego oraz sposobów ich osiągnięcia w procesie kształtowania zagospodarowania terenu.

SPORZĄDZIŁ:

Wójt Gminy Aleksandrów Kujawski
ul. Surowieckiego 12
Aleksandrów Kujawski

OPRACOWAŁ:

Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa
ul. Targowa 45
03-728 Warszawa

w składzie:

dr Piotr Fogel – główny projektant, członek OIU z siedzibą w Warszawie nr 370
mgr Zofia Bida-Wawryniuk
mgr Małgorzata Kowalczyk
mgr inż. Anna Uszkuć

SPIS TREŚCI:

I.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	6
I.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY	9
I.2.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI – STAN PRAWNY	9
I.2.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski	10
I.2.1.2. Przyczyna zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski	14
I.2.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	14
I.2.1.4. Decyzje administracyjne	17
I.2.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW	22
I.2.2.1. Użytkowanie terenu	22
I.2.2.2. Struktura osadnicza	22
I.2.2.3. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa	24
I.2.2.4. Tereny usługowe	24
I.2.2.5. Tereny produkcyjne	26
I.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	26
I.3.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY	26
I.3.1.1. Rzeźba terenu	26
I.3.1.2. Budowa geologiczna i utwory powierzchniowe	27
I.3.1.3. Warunki gruntowe	28
I.3.1.4. Warunki glebowe	29
I.3.1.5. Warunki klimatyczne	31
I.3.1.6. Mikroklimat	31
I.3.1.7. Hydrologia	31
I.3.1.8. Flora i roślinność	33
I.3.1.9. Fauna	36
I.3.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – ZAGROŻENIA	36
I.3.3. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	39
I.3.4. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	41
I.3.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	45
I.4. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	46
I.5. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH	46
I.6. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	49
I.7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	50
I.7.1. ZARYS HISTORII I PRZEMIAN STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY	50
I.7.2. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO	52
I.7.2.1. Otłoczyn	52
I.7.2.2. Służewo	52
I.7.2.3. Wsie o układzie przestrzennym i zabudowie o wartościach historycznych	53
I.7.2.4. Zabytkowe zespoły dworsko-parkowe i parki podworskie	53
I.7.2.5. Zabytkowe założenia kościelne	54
I.7.2.6. Cmentarze zabytkowe i mogiły	54
I.7.2.7. Inne wartościowe obiekty zabytkowe	54
I.7.2.8. Inne wartościowe obiekty	54
I.7.2.9. Zabytkowe aleje drzew	55
I.7.3. ROZPOZNANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO NA OBSZARZE GMINY	55
I.7.3.1. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków	55
I.7.3.2. Stanowiska archeologiczne	55
I.7.3.3. Obiekty i obszary znajdujące się w ewidencji zabytków	56
I.8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA	59
I.8.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY	59
I.8.1.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia i dynamika zmian ludności	59
I.8.2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	62
I.8.2.1. Podmioty gospodarcze	62

I.8.2.2. Stan zatrudnienia i bezrobocie	64
I.8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	64
I.8.3.1. Oświata	64
I.8.3.2. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna	64
I.8.3.3. Kultura	65
I.8.3.4. Sport i rekreacja	65
I.8.3.5. Turystyka	65
I.9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	69
I.10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	70
I.10.1. DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO	70
I.10.1.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego	70
I.10.1.2. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2007 – 2020	72
I.10.2. DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO	73
I.10.2.1. Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011 – 2020	73
I.10.3. DOKUMENTY SZCZEBŁA GMINNEGO	74
I.10.3.1. Startegia rozwoju gminy aleksandrów kujawski na lata 2008 – 2020	74
I.10.3.2. Plan rozwoju lokalnego gminy aleksandrów kujawski na lata 2008 – 2013	76
I.10.3.3. Program ochrony środowiska dla gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2006 – 2013	76
I.10.4. Wnioski złożone do SUIKZP	77
I.11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW	80
I.12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	82
I.12.1. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY	82
I.12.1.1. Obszar Natura 2000	82
I.12.1.2. Obszar Chronionego Krajobrazu	84
I.12.1.3. Pomniki przyrody	85
I.12.1.4. Użytki ekologiczne	85
I.12.2. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTKÓW	86
I.12.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	86
I.12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE INNYCH NIŻ POWYŻSZE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	87
I.12.3.1. Obszary chronione na podstawie przepisów o lasach	87
I.12.3.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych	87
I.12.3.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód	87
I.12.3.4. Obszary chronione na podstawie przepisów odrębnych	88
I.13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI	89
I.13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	89
I.13.1.1. Układ drogowy	89
I.13.1.2. Komunikacja kolejowa	92
I.13.1.3. Komunikacja autobusowa	92
I.13.1.4. Transport ładunków	92
I.13.1.5. Ruch pieszy i rowerowy	92
I.13.1.6. Parkowanie pojazdów	93
I.14. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	93
I.14.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	93
I.14.1.1. Zaopatrzenie w wodę	93
I.14.1.2. Sieć wodociągowa	96
I.14.1.3. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków	97
I.14.2. GOSPODARKA ODPADAMI	98
I.14.3. ELEKTROENERGETYKA	100
I.14.4. ZAOPATRZENIE W GAZ	101
I.14.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ	101
I.14.6. RUROCIĄGI ROPY NAFTOWEJ	101
I.14.7. TELEKOMUNIKACJA	102
I.15. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	102
I.16. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	104
I.17. SPIS RYSUNKÓW, TABEL, RYCIN, SCHEMATÓW, WYKRESÓW I ZAŁĄCZNIKÓW	106

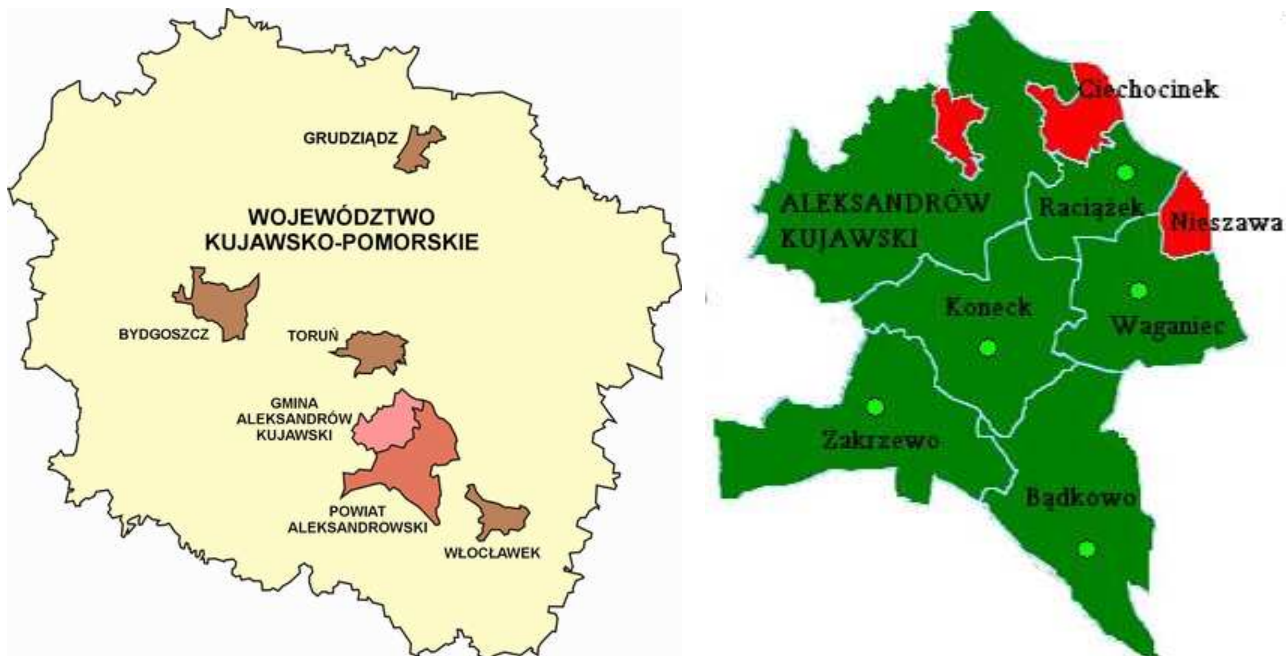
Spis skrótów i aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. poz. 647 z dnia 12 czerwca 2012 r.)
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r., Nr 281, poz. 2603, ze zm.)
4. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.)
5. Rozporządzenie w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w części tekstowej i graficznej (Roz. MI z dnia 28.04.2004 r. Dz. U. Nr 118, poz. 1233)
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2004 r. Nr 220, poz. 2237).
7. Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nr 33/2006 z dnia 4 kwietnia 2006 r. w sprawie utworzenia aglomeracji aleksandrowskiej
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. z 2002 r. Nr 122, poz. 1055)
9. Uchwała Nr XIX/129/2000 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 14 kwietnia 2000 r. w sprawie uchwalenie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski
10. Uchwała Nr III/22/10 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Aleksandrów Kujawski oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
11. Uchwała Nr III/23/10 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Aleksandrów Kujawski
12. Uchwała Nr XVIII/327/12 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 lutego 2012 r. w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem.
13. Załącznik nr 29 do Uchwały Nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21.03.2011 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu
14. Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej powołany na mocy uchwały nr XX/92/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Włocławku z dnia 15 czerwca 1983 r.
15. Uchwała nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu
16. Zarządzeniem Nr 42 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17 marca 1997 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Gniewkowo
17. Decyzją nr 45 Ministra Infrastruktury dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych
18. Decyzją Nr 0-11/MON z dnia 23 grudnia 2000 r. w sprawie terenów wojskowych
19. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa (Uchwała Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.)
20. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020 (Uchwałą nr XLI/586/05 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego, obowiązująca od dnia 1 stycznia 2007 r.)
21. Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski, Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim Nr XVI/215/08 z dnia 25 lipca 2008 r.
22. Program ochrony środowiska dla gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2006 – 2013, Uchwała nr LVIII-459-06 z dnia 21 września 2006 r.
23. Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007- 2013 (załącznik do Uchwały nr 44/626/07 Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 lipca 2007 r.)
24. Plan Odnowy Miejscowości SŁOŃSK DOLNY (Załącznik do uchwały Nr XVI/225/08 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 25 lipca 2008 r.)
25. SDF - Standardowy Formularz Danych dla obszarów Natura 2000

I.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE

Obszar gminy Aleksandrów Kujawski sąsiaduje z gminami: Ciechocinek od wschodu, Raciążek od południowego-wschodu, Koneck i Dąbrowa Biskupia od południa, Gniewkowo od zachodu oraz Wielka Nieszawka i Obrowo od północy. Ponadto gmina otacza miasto powiatowe Aleksandrów Kujawski stanowiące odrębną jednostkę administracyjną.

Gmina Aleksandrów Kujawski to teren rdzennych Kujaw. Zlokalizowana jest w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie aleksandrowskim, w odległości ok. 16 km od Torunia, 35 km od Włocławka oraz 7 km od Ciechocinka.

Ryc. 1 i 2. Położenie gminy Aleksandrów Kujawski na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu aleksandrowskiego. Źródło: strona internetowa Starostwa Powiatowego w Aleksandrowie Kujawskim.

Gmina Aleksandrów Kujawski należy do średnich gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Pod względem: powierzchni zajmuje 57, a liczby mieszkańców 10 lokatę w województwie.

Gęstość zaludnienia w gminie Aleksandrów Kujawski jest wysoka wynosi 86 osób na km², natomiast średnia dla ogółu gmin wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim to 50 osób na km².

Aleksandrów Kujawski jest gminą o charakterze typowo rolniczym. Nie posiada tradycji przemysłowych. Struktura gminy zdeterminowana jest przede wszystkim przez uwarunkowania przyrodnicze i historyczne.

Obszar gminy zajmuje powierzchnię 13 145 ha. W strukturze użytkowania gruntów (BDL GUS 2009) zdecydowanie dominują użytki rolne, które zajmują powierzchnię 9547 ha, co stanowi 72,6 % obszaru gminy.

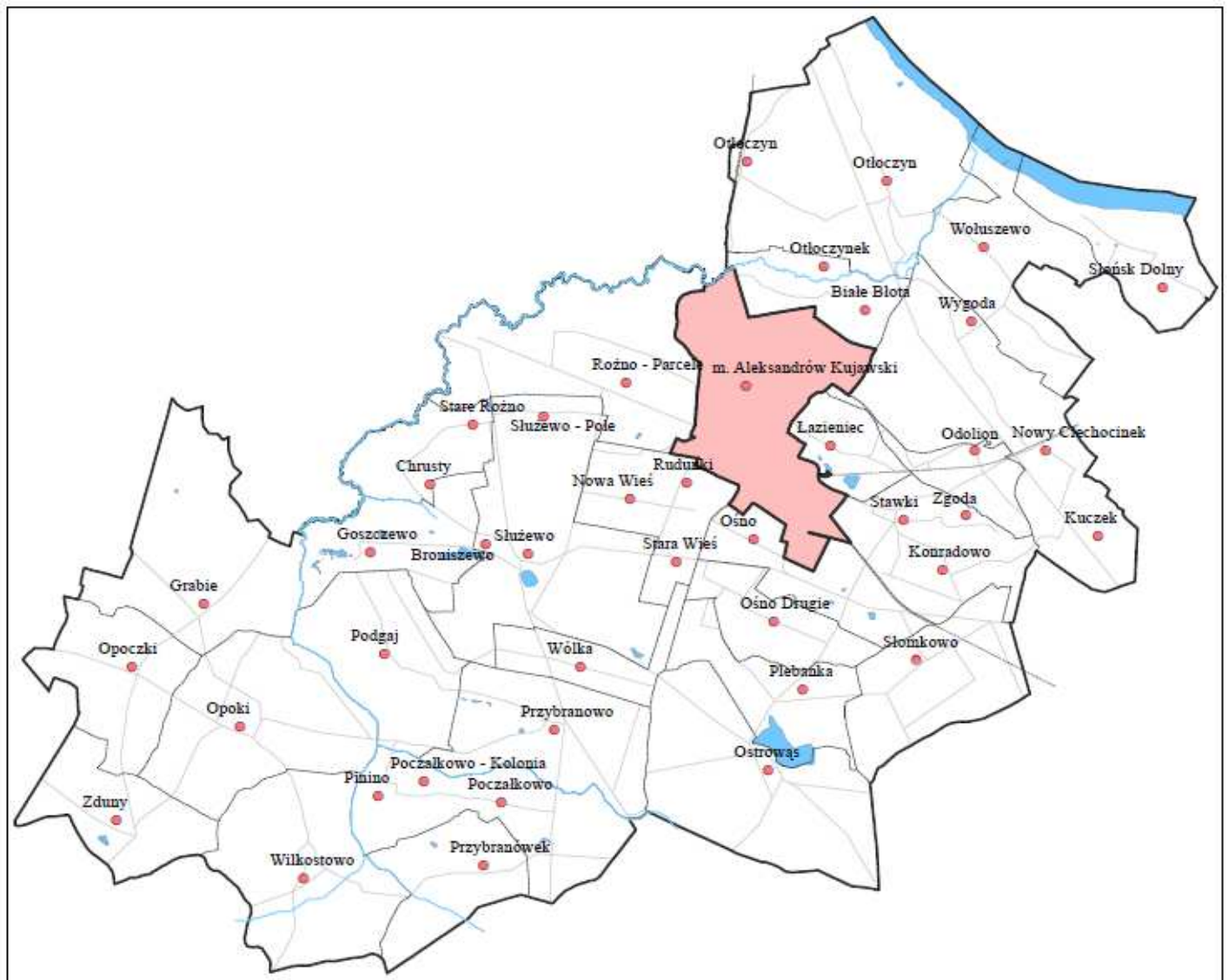
Gminę Aleksandrów Kujawski charakteryzuje korzystne położenie komunikacyjne. Gminę rozdziela droga krajowa nr 1, krzyżująca się w tym rejonie z drogą wojewódzką nr 266 Ciechocinek - Konin. To te dwie drogi zapewniają główne połączenia komunikacyjne w skali międzynarodowej, krajowej i regionalnej. Przez obszar gminy przebiegać będzie autostrada A-1. W budowie jest również węzeł drogowy w Odolionie.

Łączna liczba stałych mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski wynosiła na dzień 31.12.2011 r. - 11 383 osoby (dane UG AK). Największymi pod względem liczby mieszkańców miejscowościami w gminie są: Łazieniec, Odolion, Przybranowo, Rożno-Parcele, Służewo i Stawki. Są to miejscowości położone w sąsiedztwie miasta, wzdłuż drogi krajowej nr 1 lub drogi wojewódzkiej nr 266.

Obszar gminy Aleksandrów Kujawski podzielony jest na 28 sołectw. Sieć osadniczą gminy tworzy 40 wsi. Podział przedstawia tabela poniżej.

Tab. 1. Struktura osadnicza gminy Aleksandrów Kujawski

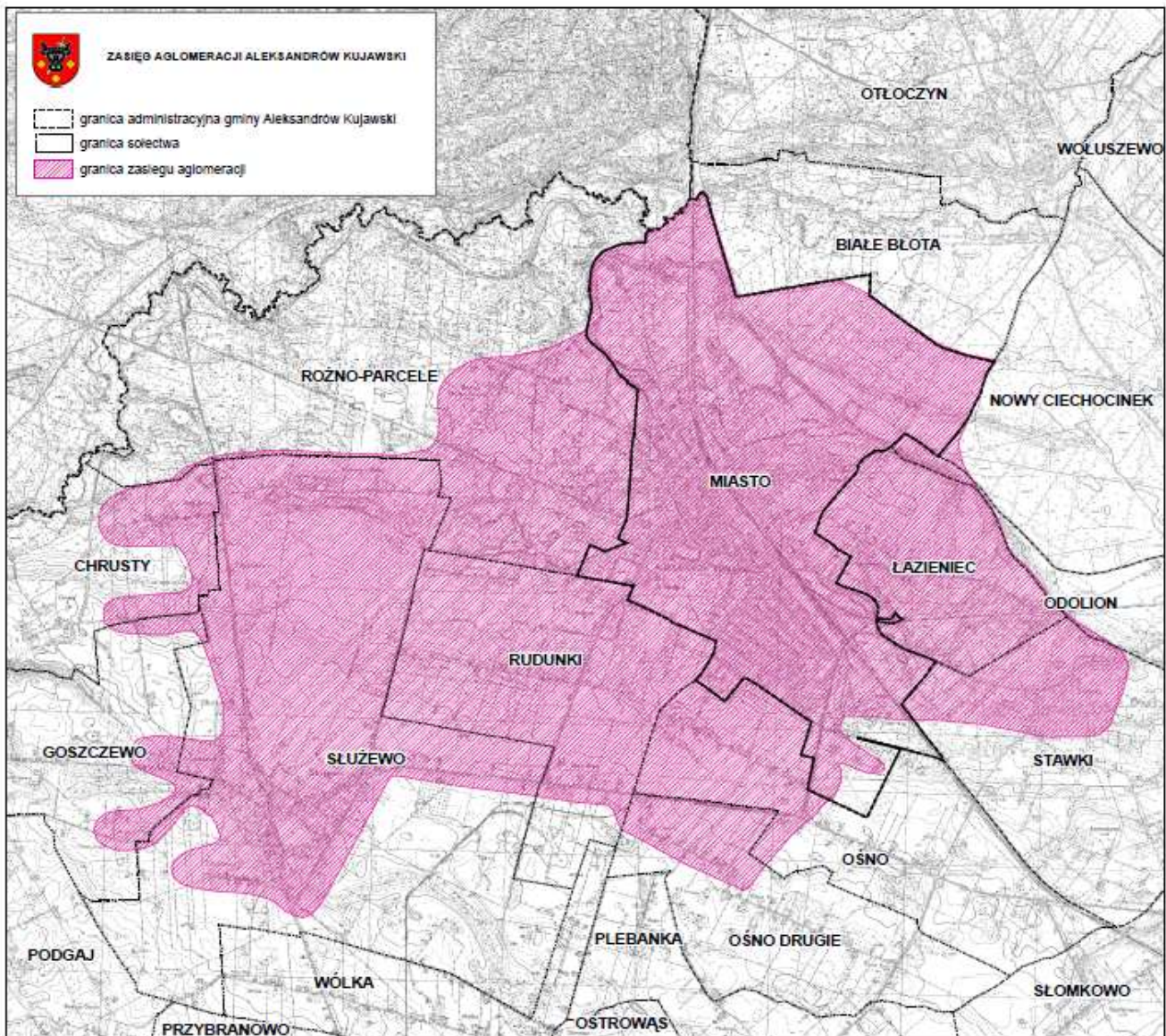
SOŁECTWA	MIEJSCOWOŚCI WIEJSKIE
• Białe Błota	Białe Błota, Otłoczynek
• Chrusty	Chrusty, Stare Rożno
• Goszczewo	Goszczewo
• Grabie	Grabie
• Łazieniec	Łazieniec
• Nowy Ciechocinek	Nowy Ciechocinek, Kuczek, Wygoda
• Odolion	Odolion
• Opoczki	Opoczki
• Opoki	Opoki
• Ostrowąs	Ostrowąs
• Ośno	Ośno
• Ośno Drugie	Ośno Drugie
• Otłoczyn	Otłoczyn
• Plebanka	Plebanka
• Począkowo	Począkowo, Pinino, Począkowo-Kolonia
• Podgaj	Podgaj
• Przybranowo	Przybranowo
• Przybranówek	Przybranówek
• Rożno Parcele	Rożno-Parcele
• Rudunki	Rudunki, Nowa Wieś, Stara Wieś
• Służewo	Służewo, Broniszewo, Służewo-Pole
• Słońsk Dolny	Słońsk Dolny
• Stawki	Stawki, Konradowo, Zgoda
• Słomkowo	Słomkowo
• Wilkostowo	Wilkostowo
• Wołuszewo	Wołuszewo
• Wólka	Wólka
• Zduny	Zduny

Rys. 1. Sieć osadnicza gminy Aleksandrów Kujawski. Źródło: opracowanie własne. Dane : Urząd Gminy AK.

Rolę ośrodka dominującego w stosunku do gminy pełni miasto Aleksandrów Kujawski.

Zgodnie z rozporządzeniem nr 33/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 04 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Aleksandrów Kujawski część wsi gminnych tj.: Rożno-Parcele, Rudunki, Służewo, Łazieniec, Nowa Wieś, Stara Wieś znalazły się w jej zasięgu. Zasięg aglomeracji Aleksandrów Kujawski przedstawia rysunek zamieszczony poniżej.

Rys. 2. Zasięg aglomeracji Aleksandrów Kujawski. Opracowanie własne. Źródło dane: Urząd Gminy AK.

I.2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOTYCHCZASOWEGO PRZEZNACZENIA, ZAGOSPODAROWANIA I UZBROJENIA TERENU ORAZ ZE STANU ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGÓW JEGO OCHRONY

Dotychczasowe zagospodarowanie terenu jest rezultatem konsekwentnej, prowadzonej przez władze gminy polityki przestrzennej, odzwierciedlonej w następujących po sobie kolejnych opracowaniach planistycznych.

I.2.1. PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE W GMINIE ALEKSANDRÓW KUJAWSKI – STAN PRAWNY

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym system planowania przestrzennego przewiduje sporządzanie na poziomie lokalnym następujących opracowań planistycznych:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – Gmina Aleksandrów Kujawski posiada „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” przyjęte uchwałą Nr XIX/129/2000 Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 14 kwietnia 2000 r., sporządzone na mocy

ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 ze zm.).

- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego –
Na terenie gminy obowiązuje 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (jako alternatywny tryb ustalenia przeznaczenia terenu w przypadku braku planu miejscowego) –
Wójt Gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na dzień 30.09.2010 r.) wydał łącznie 491 decyzji o warunkach zabudowy oraz 68 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Daje to rocznie średnią ok. 100 dwuzigt.

I.2.1.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski

Polityka przestrzenna gminy realizowana jest w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski. Opracowanie to składa się z części graficznej oraz tekstowej. Część tekstowa zawiera:

- I. Diagnozę stanu istniejącego,
- II. Uwarunkowania rozwoju,
- III. Ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego i realizacji polityki przestrzennej.

Pierwsza część Studium obejmuje ocenę aktualnego stanu wiedzy o gminie, w tym:

- o stopniu rozwoju społeczno-gospodarczym;
- o zależności położenia obszaru opracowania w środowisku geograficzno – fizycznym otoczenia;
- zdefiniowanie potrzeb i aspiracji mieszkańców po 2000 roku oraz barier i konfliktów.

Sformułowany w ww. Studium ogólny cel, brzmi: „ekonomiczne, bardziej efektywne zagospodarowanie zurbanizowanych już terenów oraz przygotowanie nowych do rozwoju”.

W części pierwszej Studium zawarta jest charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 ze zm.) znajdują się tu rozdziały szeroko opisujące uwarunkowania w zakresie: uzbrojenia terenu, występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych, stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, w tym: stanu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, oraz informacje dotyczące demografii i jakości życia mieszkańców.

Zgodnie z zapisami przytoczonej ustawy, brakuje w tej części rozdziałów o dotychczasowym przeznaczeniu terenu, prawie własności gruntów oraz zadaniach służących realizacji ponadlokalnych celów (te ostatnie zagadnienie zostało poruszone w trzeciej części Studium).

W części drugiej Studium scharakteryzowano strefy struktury przestrzennej w obszarze gminy. Rozdział ten zawiera między innymi ocenę występujących uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym: sprecyzowanie zagrożeń dla rozwoju gospodarczego gminy, jak również określenie istniejących problemów rozwoju. W części tej zostały zawarte wytyczone cele rozwoju i ich hierarchia.

W części trzeciej Studium określono:

- Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego – zawarto w nich m.in. działania o charakterze ponadlokalnym, regionalnym i krajowym;
- Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony i kształtowania środowiska kulturowego – zaproponowano w nich m.in. wprowadzenie następujących stref ochrony konserwatorskiej:
 - Strefa A – ścisłej ochrony konserwatorskiej;
 - Strefa E – ochrony ekspozycji;
 - Strefa ochrony zespołów ruralistycznych;
- Kierunki polityki rozwoju infrastruktury technicznej;
- Kierunki i zasady rozwoju sieci komunikacyjnej;

- Kierunki rozwoju i zagospodarowania przestrzennego w zakresie obronności i bezpieczeństwa;
- Kierunki rozwoju polityki przestrzennej kraju i regionu na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski - wytypowano w nich m.in. obszary do działań inwestycyjnych;
- Kierunki rozwoju gminy – zaproponowano w nich m.in. obszary, dla których sporządzenie mpzp jest obowiązkowe oraz te, gdzie nie jest to wymagane.
- Polityka modernizacyjno-ochronna w zakresie gospodarowania na obszarze preferowanych do działań inwestycyjnych wg ustalonych w studium funkcji użytkowych - zaproponowano w nich m.in. zasady gospodarowania w obszarach preferowanych do działań inwestycyjnych;
- Główne kierunki powiązań przestrzennych ponadlokalnych z obszarami sąsiednimi.

Ponadto w Studium określono:

- Obszary wskazane dla działalności inwestycyjnej:
 - Tereny dla funkcji mieszkaniowej;
 - Tereny dla funkcji mieszkaniowo-usługowej;
 - Tereny dla funkcji zabudowy mieszkaniowej letniskowej i urzędzeń rekreacji;
 - Tereny dla funkcji usługowych lokalnych i ponadlokalnych;
 - Tereny dla funkcji produkcyjno-gospodarczo-rzemieślniczej;
- Rolniczą przestrzeń produkcyjną, gdzie przewidziano adaptację istniejącej zabudowy;
- Tereny wyłączone z działalności inwestycyjnej:
 - Kompleksy przyrodnicze, w tym: lasy, tereny dolesień, istniejące użytki ekologiczne, projektowane użytki ekologiczne, parki i zieleńce, cmentarze;
 - Dolesienia;
 - Torfowiska;
 - Tereny w obrębie dolin rzek, zbiorników i cieków wodnych (tereny łąk i pastwisk);
 - Strefy ochronne wzdłuż ciągów infrastruktury, tereny przyległe do istniejących bądź projektowanych ciągów sieci rozdzielczej, uzbrojenia wod-kan., elektroenergetycznej i gazowej;
- Tereny o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych z oznaczonymi strefami ochrony konserwatorskiej;
- Obszary o wysokich walorach przyrodniczych, prawnie chronione i wskazane do objęcia ochroną.

Pomiędzy częścią tekstową i graficzną występują pewne niekonsekwencje m.in. braki w legendzie załącznika rysunkowego np. dla wydzielenia PR-MM nie opisano funkcji terenu, część terenów nie ma przypisanego jakiegokolwiek przeznaczenia (białe i jasno-zielone obszary).

Niedoprecyzowanie zapisów części tekstowej z graficzną Studium, budzi pewne wątpliwości oraz utrudnia analizę opracowania. Dostyc ogólne zapisy w części tekstowej, dają szerokie możliwości lokalizacji różnych typów zabudowy na terenie gminy i rozpraszania zabudowy.

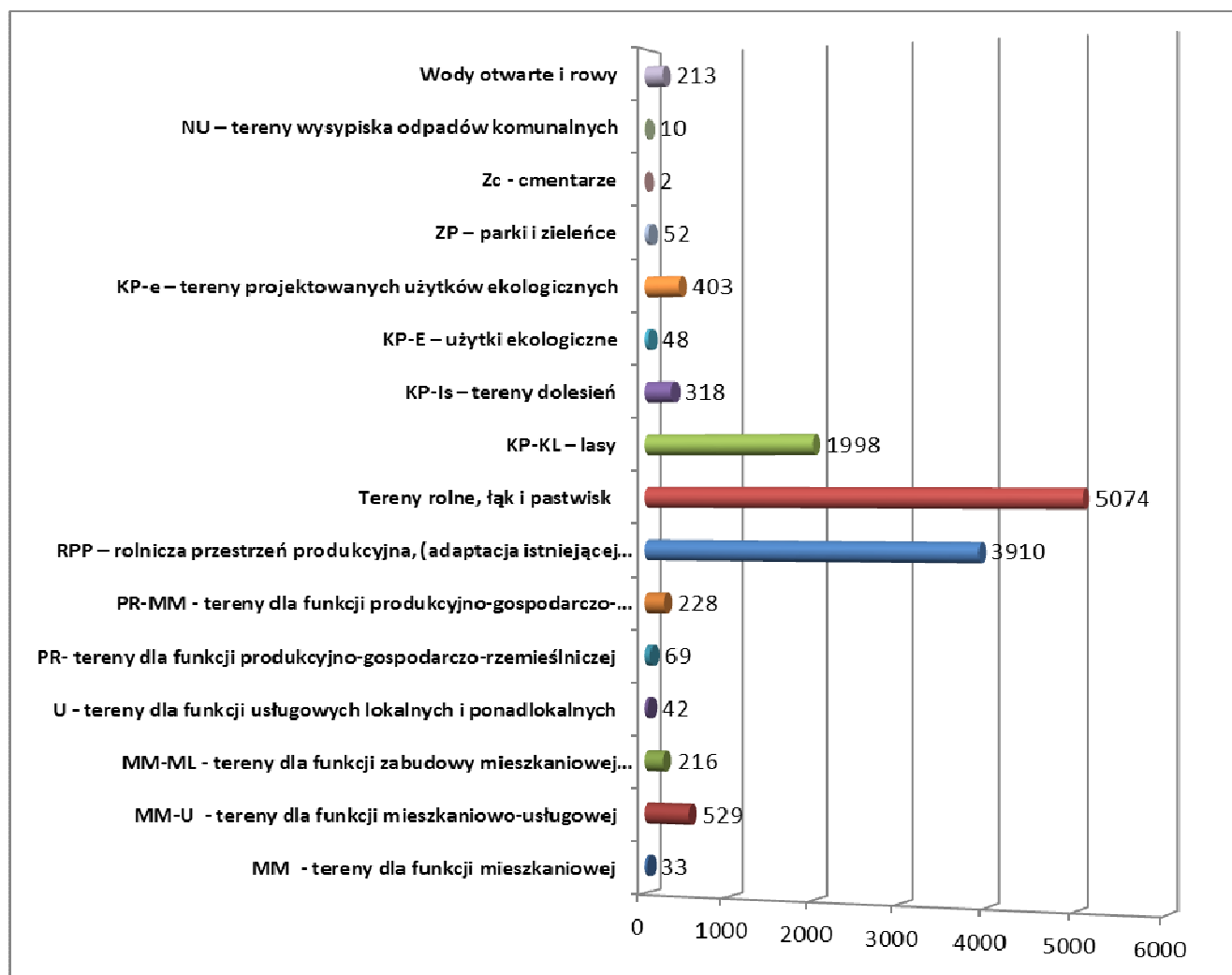
Na podstawie ustaleń Studium (rysunek Studium 1:10000) oraz treści ortofotomapy (aktualność na 2011 r.) wykonano analizę obecnego stanu zainwestowania w gminie. Wyniki prezentuje tabela poniżej.

Tab. 2 . Struktura funkcjonalna obszarów obowiązującego SUIKZP na tle obecnego zagospodarowania

Użytkowanie terenu – kierunki rozwoju	Stan zainwestowania	Powierzchnia [ha]
MM - tereny dla funkcji mieszkaniowej	Tereny rozproszone na całym obszarze gminy, w zabudowane 20%. Wolne tereny od zabudowy pozostają przede wszystkim w miejscowościach: Grabie, Plebanka, Ostrowąs, Słomkowo, Plebanka, Kuczek. Są to tereny otwarte: rolne i rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	33
MM-U - tereny dla funkcji mieszkaniowo-usługowej	Tereny przede wszystkim zlokalizowane w miejscowościach znajdujących się w pobliżu lub graniczących z miastem (Rudunki, Łazieniec, Odolion, Służewo) oraz w: Opokach Przybranowie, Poczalkowie, Kuczku i Nowym Cieclocinku. Zabudowane w 15%.	529
MM-ML - tereny dla funkcji zabudowy mieszkaniowej letniskowej i urządzeń rekreacji	Tereny występujące w 7 miejscowościach. Obecnie zabudowane w 20%. Tereny wolne od zabudowy koncentrują się w głównie w trzech miejscowościach: Ostrowąs, Plebanka, Białe Błota.	216
U - tereny dla funkcji usługowych lokalnych i ponadlokalnych	Tereny zlokalizowane miejscowości Otłoczyn przy drodze krajowej oraz w centrum trzech innych miejscowości: Służewo, Ostrowąs i Odolion. Zabudowane w 15%.	42
PR- tereny dla funkcji produkcyjno-gospodarczo-rzemieślniczej	Zlokalizowane w trzech miejscowościach: Ośno, Służewo i Stawki. Tereny zabudowane zlokalizowane są tylko w miejscowości Ośno. Zabudowane w ok. 3%.	69
PR-MM - tereny dla funkcji produkcyjno-gospodarczo-rzemieślniczej i mieszkaniowej	Tereny zlokalizowane w miejscowościach: Rudunki, Ośno i Stawki, Konradowi. Zabudowane w 5%.	228
RPP – rolnicza przestrzeń produkcyjna, (adaptacja istniejącej zabudowy)	Tereny wyznaczone na obszarze całej gminy. Zabudowa na tych terenach wbrew ich przeznaczeniu rozwija się. Zabudowa rozszkana i zlokalizowana w pobliżu ciągów komunikacyjnych, głównie w miejscowościach: Opoczki, Zduny, Wilkostowo, Przybranówek, Podgaj, Goszczewo i Chrusty. Zabudowane w ok. 20%.	3910
Tereny rolne, łąk i pastwisk	Tereny wyznaczone na obszarze całej gminy. Zabudowa zlokalizowana w każdej miejscowości. Zabudowa przede wszystkim związana z rolnictwem i produkcją rolniczą. Zabudowana w ok. 10%.	5074
KP-KL – lasy	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem niemalże wolne od zabudowy. Istniejąca zabudowa zajmuje 1% ich powierzchni.	1998
KP-Is – tereny dolesień	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem niemalże wolne od zabudowy. Istniejąca zabudowa zajmuje 2% ich powierzchni. Zabudowa przede wszystkim w obrębie Rożno-Parcele.	318
KP-E – użytki ekologiczne	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem wolne od zabudowy.	48
KP-e – tereny projektowanych użytków ekologicznych	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem wolne od nowej zabudowy.	403
ZP – parki i zieleńce	Tereny wyznaczone w: Zdunach, Opoczkach, Służewie, na obszarze istniejących parków, wolne od zabudowy. Tereny wyznaczone w: Łazieńcu, na terenach rolnych i zieleni naturalnej, zabudowany w 1% oraz w Ostrowąskie, na terenach rolnych, wolny od zabudowy	52
Zc - cmentarze	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem wolne od nowej zabudowy.	2
NU – tereny wysypiska odpadów komunalnych	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem wolne od nowej zabudowy nie zgodnej z przeznaczeniem.	10
Wody otwarte i rowy	Tereny zgodnie ze swym przeznaczeniem niemalże wolne od zabudowy. Istniejąca zabudowa zajmuje 1% ich powierzchni.	213

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Aleksandrów Kujawski

Wykres 1. Struktura funkcjonalna obszarów obowiązującego SUIKZP w ha

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Aleksandrów Kujawski

Wnioski

Z przeprowadzonych analiz wynika, że zabudowa rozwija się zarówno na terenach, w tym celu wyznaczonych jak również na terenach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, gdzie w studium przewidziano adaptację istniejącej zabudowy i terenach rolnych.

Zabudowa na terenach RPP (rolniczej przestrzeni produkcyjnej) rozwinęła się intensywnie szczególnie w miejscowościach: Ośno Drugie, Wólka, Opoczki, Plebanka, Ostrowąs.

W całej gminie występuje duże rozproszenie zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej. Zabudowa rozwija się intensywnie na terenach wskazanych w obowiązującym Studium jako tereny, dla których należy sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (szczególnie w miejscowościach graniczących z miastem), jak i na terenach pozostałych (m.in. Ośno Drugie i Wólka, Opoczki i Opoki).

W dotychczasowym obowiązującym Studium powierzchnia terenów przewidzianych do zainwestowania zawiera rezerwy obszarowe przewidziane do rozwoju nowej zabudowy.

I.2.1.2. Przyczyna zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski

Obowiązujące Studium z 2000 r. było opracowane według ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o *zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 89, poz. 415 ze zm.).

Wstępne analizy wykazały konieczność wprowadzenia zasadniczych zmian merytorycznych. Opracowując zmianę Studium uznano, że zmiany nie mogą dotyczyć poszczególnych ustaleń. Mają one uwzględniać zmieniające się potrzeby i możliwości rozwojowe gminy, jak również obejmować pełny zakres i formę Studium określoną w ustawie o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz.U. poz. 647 z dnia 12 czerwca 2012 r.) oraz w rozporządzeniu *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* w części tekstowej i graficznej (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28.04.2004 r. Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Wobec powyższego niniejsza zmiana Studium jest nowym opracowaniem, w którym wykorzystano część zapisów ze Studium z 2000 roku.

Podsumowując, do konieczności zmiany Studium przyczyniło się kilka okoliczności:

- 1) Zmiany w zakresie lokalnych powiązań komunikacyjnych budowa autostrady A-1 i węzła „Odolion” oraz plany budowy obwodnicy miasta Aleksandrów Kujawski w ciągu dróg powiatowych na terenie gminy wiejskiej;
- 2) Do UG wpłynęły wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia terenu, od właścicieli działek praktycznie z terenu całej gminy;
- 3) Dodatkowym elementem wpływającym na podjęcie decyzji o zmianie Studium była konieczność dostosowania treści tego dokumentu do wymagań narzuconych przez ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (tekst jednolity Dz.U. poz. 647 z dnia 12 czerwca 2012 r.);
- 4) Ponadto od 2000 r. sporządzono i uchwalono szereg dokumentów określających politykę gminy, powiatu i województwa, w zakresie związanym z gospodarowaniem przestrzenią. Należą do nich:
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa (Uchwała Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r.)
 - Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020 (Uchwałą nr XLI/586/05 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego, obowiązująca od dnia 1 stycznia 2007 r.)
 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007- 2013 (załącznik do Uchwały nr 44/626/07 Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 lipca 2007 r.)
 - Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Aleksandrowskiego 2007-2013
 - Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008 – 2020 (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/215/08 z dnia 25 lipca 2008 r.)
 - Plan Odnowy Miejscowości SŁOŃSK DOLNY (Załącznik do uchwały Nr XVI/225/08 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 25 lipca 2008 r.)
 - Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2004-2011
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Gmin Zrzeszonych w Związku Gmin Ziemi Kujawskiej na lata 2008-2011 (Abrys Technika Sp.z o.o., 2008);
- 5) Ważnym powodem było również wstąpienie Polski do Unii Europejskiej.

Niezbędne jest zatem wprowadzenie do Studium uaktualnień, które nie zablokują gminie możliwości korzystania z zewnętrznych środków pomocowych wskutek rozbieżności dokumentów planistycznych.

I.2.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujące

W gminie Aleksandrów Kujawski wg. stanu na dzień 31.12.2011 r. obowiązuje 11 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Pokrycie planami dla terenu gminy wynosi 5% jej powierzchni. Miejscowościami, w których obowiązujące plany pokrywają największe powierzchnie są: Łazieniec (149,62 ha), Rudunki (108,35ha) i Rożno-Parcele (100,38 ha).

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie sporządzane były w oparciu o 2 ustawy:

- o z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym – 3 plany (w miejscowościach: Służewo, Wygoda i Odolion),
- o z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – 8 planów.

Zakres merytoryczny planów uchwalonych w latach 2006 – 2011 jest ograniczony do kilku kategorii terenów, dla których napisano ustalenia w zakresie rodzajów użytkowania i zasad zagospodarowania.

Liczba uchwalonych planów wynika po części z przyjętej w obowiązującym Studium polityki przestrzennej gminy, jak również z realizacji działań inwestycyjnych, dla których niemożliwe było spełnienie warunków do wydania pozytywnej decyzji o warunkach zabudowy. Potwierdza to również powierzchnia opracowywanych planów.

Trzy plany uchwalone w 2003 r., ale opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym dotyczą zarówno jednej jak i kilku działek, przy czym powierzchnia zwartych obszarów objętych planem nie przekracza 5 ha. Natomiast miejscowe plany uchwalone w latach 2006 – 2011 są realizacją przyjętej przez gminę polityki. Plany te opracowane są dla większych zwartych kompleksów terenów o powierzchni od 33 do ok. 150 ha. Powierzchnia najmniejszego obowiązującego planu wynosi 1,6 ha, a największego 149,6 ha.

A z analiz ustaleń poszczególnych planów wynika, że sporządzano je głównie na potrzeb rozwoju zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej oraz usługowej.

Tab. 3. Wykaz aktualnie **obowiązujących** miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Aleksandrów Kujawski

L.p.	Plan	Nr uchwały i data uchwalenia	Przeznaczenie w planie	Przeznaczenie w studium	Powierzchnia (ha)
1.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 27.04.1990 r., obszar położony w obrębie ewidencyjnym Wygoda, działka nr ew. 33/1	VII/65/2003 25-08-2003	zabudowa zagrodowa z usługami turystyki wraz z przeznaczeniem dodatkowym dla realizacji usług sportu, rekreacji i gastronomii	tereny lasów, zieleni nieurządzonej i tereny rolne z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej	3,69
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Służewo, działka nr ew. 62/8; 62/10, 63/7, 63/9, 64/2, 129/2),	IX/86/2003 30-10-2003	zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo-usługowa, tereny leśne, tereny wód powierzchniowych	tereny rolne z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej	4,97
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym (dla działek nr ew. 69/3, 69/4, 70/5)	IX/85/2003 30-10-2003	zabudowa usług komercyjnych	tereny zabudowy usługowej	1,60
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Nowy Cieclocinek i Wygoda, gmina Aleksandrów Kujawski	XL/346/06 17-X-2006	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna z usługami, usługowa z zabudową mieszkaniową jednorodziną i zabudowa usługowa z zakresu rzemiosła, handlu, administracji i usług zdrowia, tereny zieleni urządzonej, tereny leśne	teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej	35,50
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Stawki, gmina Aleksandrów Kujawski	XI/148/07 19-XII-2007	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna z usługami i tereny usług – usługi z zakresu handlu, gastronomii, usług rzemieślniczych itp. tereny rolne, tereny zieleni parkowej, tereny leśne	tereny zabudowy mieszkaniowej	33,12
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Konradowo, gmina Aleksandrów Kujawski	XI/150/07 19-XII-2007	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna z usługami, usługowa z zabudową mieszkaniową jednorodziną oraz zabudowa produkcyjno-usługowa	tereny zabudowy produkcyjno-gospodarczo-rzemieślniczej oraz zabudowy mieszkaniowej	95,15
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Rożno-Parcele, gmina Aleksandrów Kujawski	XV/185/08 11-06-2008	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowa z usługami, usługowa, tereny usług agroturystycznych, tereny leśne, tereny rolne	tereny zabudowy mieszkaniowej	100,38
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Rudunki, gmina Aleksandrów Kujawski	XVIII/229/08 10-X-2008	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowa jednorodzinna z usługami, tereny usług agroturystycznych, tereny	tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	108,35

L.p.	Plan	Nr uchwały i data uchwalenia	Przeznaczenie w planie	Przeznaczenie w studium	Powierzchnia (ha)
			leśne		
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Odolion, gmina Aleksandrów Kujawski	VIII/73/11 6-VII-2011	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, tereny usług, tereny usług kultury, tereny rekreacji, tereny leśne	tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	44,03
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Konradowo, Zgoda, gmina Aleksandrów Kujawski	VIII/72/11 6-VII-2011	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, tereny usług, tereny leśne	tereny zabudowy mieszkaniowej i tereny rolne	83,98
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Łazieniec, gmina Aleksandrów Kujawski	VIII/71/11 6-VII-2011	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, tereny zabudowy mieszkaniowej rezydencjalnej, tereny zabudowy zagrodowej i upraw rolnych, usługowa z zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, tereny zieleni urządzonej, tereny zieleni naturalnej z dopuszczeniem urządzeń sportowych, z zakazem zabudowy kubaturowej, tereny zieleni naturalnej z zabudową mieszkaniową, tereny zieleni naturalnej z zabudową usługową i mieszkaniową jednorodzinna, tereny zieleni naturalnej z zabudową mieszkaniową jednorodzinna rezydencjonalną	tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, tereny parków i zieleńców, tereny wód otwartych	149,62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Aleksandrów Kujawski

W toku procedury sporządzania są 3 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ich wykaz zamieszczono w tabeli poniżej.

Tab. 4. Wykaz aktualnie sporządzanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Aleksandrów Kujawski

L.p.	Nr uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp.	plan	przeznaczenie w planie	przeznaczenie w studium	Powierzchnia (ha)
1.	XXIII/330/09 z dnia 09.06.2009 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Ośno, gmina Aleksandrów Kujawski	tereny zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów i/ lub usług rzemieślniczych, tereny zabudowy produkcyjnej i/lub usług komercyjnych i/lub zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej teren zieleni parkowej i/lub usług publicznych i/lub zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren zieleni leśnej, teren zieleni nieurządzonej, teren zieleni kolejowej,	tereny zabudowy produkcyjno-gospodarczo-rzemieślniczej	83,98
2.	XXIII/305/09 z dnia 27.03.2009 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Wołuszewo, gmina Aleksandrów Kujawski	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, tereny usług, tereny usług oświaty, tereny leśne	tereny zabudowy mieszkaniowej	34,86
3.	XXIII/304/09 z dnia 27.03.2009 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie ewidencyjnym Otłoczyn, gmina Aleksandrów Kujawski	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami, usługowa z zabudowa	tereny zabudowy mieszkaniowej	19,62

L.p.	Nr uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia mpzp.	plan	przeznaczenie w planie	przeznaczenie w studium	Powierzchnia (ha)
			mieszkaniowa jednorodzinna, tereny usług kultury, usług oświaty, tereny leśne		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Aleksandrów Kujawski

W obowiązującym studium wskazano 19 terenów działań inwestycyjnych, dla których za celowe uznano sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Były to tereny zlokalizowane w miejscowościach: Ostrowąs, Plebanka, Służewo, Broniszewo, Rożno-Parcele, Rudunki, Ośno, Konradowo, Łazieniec, Odolion, Białe Błota i Wołuszewo. Dla 8 obszarów (graniczących z miastem) zgodnie ze wskazaniem Studium zostały opracowane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a dla 2-ch (Wołuszewo, Ośno) są opracowywane.

Obszary, dla których obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostały przedstawione na załączniku graficznym pt. „Uwarunkowania”.

I.2.1.4. Decyzje administracyjne

Jak już wspomniano wcześniej planami miejscowego zagospodarowania objęte jest ok. 5% powierzchni gminy Aleksandrów Kujawski. Na pozostałym obszarze ruch inwestycyjny odbywa się wyłącznie na podstawie pozwoleń na budowę wydanych w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Przeanalizowano następujące rodzaje decyzji administracyjnych:

1. decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, na które składają się:
 - a. decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego,
 - b. decyzje o warunkach zabudowy,
2. decyzje o pozwoleniu na budowę.

Analizowane decyzje administracyjne wydawane były w okresie 2006 – 2010 r. (stan na dzień 30 września 2010 r.)

Obszary, dla których zostały wydane wspomniane decyzje administracyjne zostały przedstawione na schemacie pt. „Wydawane decyzje administracyjne w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na dzień 30 września 2010 r.)”.

W latach 2006 – 2010 (stan na dzień 30 września 2010 r.) na obszarze gminy wydano łącznie 491 decyzji o warunkach zabudowy i 68 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz 195 pozwoleń na budowę. Zestawienia wydanych decyzji przedstawiają tabele zamieszczone poniżej.

Z wykonanych analiz wynika, że w wydanych decyzjach o warunkach zabudowy w latach 2006 – 2010 przeważają decyzje, których celem jest zabudowa mieszkaniowa – 354 (72%) i zabudowa gospodarcza – 49 (ok. 10%) oraz zmiana sposobu użytkowania istniejącego zagospodarowania – 38 (ok. 8%). Dalszą kolejność zajmują decyzje dotyczące zabudowy: mieszkaniowo-usługowej, usługowej, produkcyjnej, składów i magazynów.

Wydane decyzje wskazują na tendencje w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, zarówno pod względem obszarów największego zainteresowania inwestycyjnego, jak i dominującej funkcji. Duża część terenów objętych decyzjami o warunkach zabudowy, które zostały wydane w analizowanym okresie znajduje się na terenach rolnych, rolniczej przestrzeni produkcyjnej i zieleni nieurządzonej.

Średnia ilość wydawanych w latach 2006 – 2010 (stan na dzień 30 września 2010) decyzji o wzięt wynosiła rocznie ok. 100 szt.

Najwięcej decyzji o wzięt wydanych zostało w miejscowościach: Stawki (53), Rożno-Parcele (47), Odolion (47), Łazieniec (35) i Wołuszewo (35). Natomiast najmniej w miejscowościach: Goszczewo i Wilkostowo (1) oraz Poczalkowo i Wólka (2). Najwięcej decyzji ok. 73% dotyczyło inwestycji z zakresu zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej. Natomiast inwestycje z

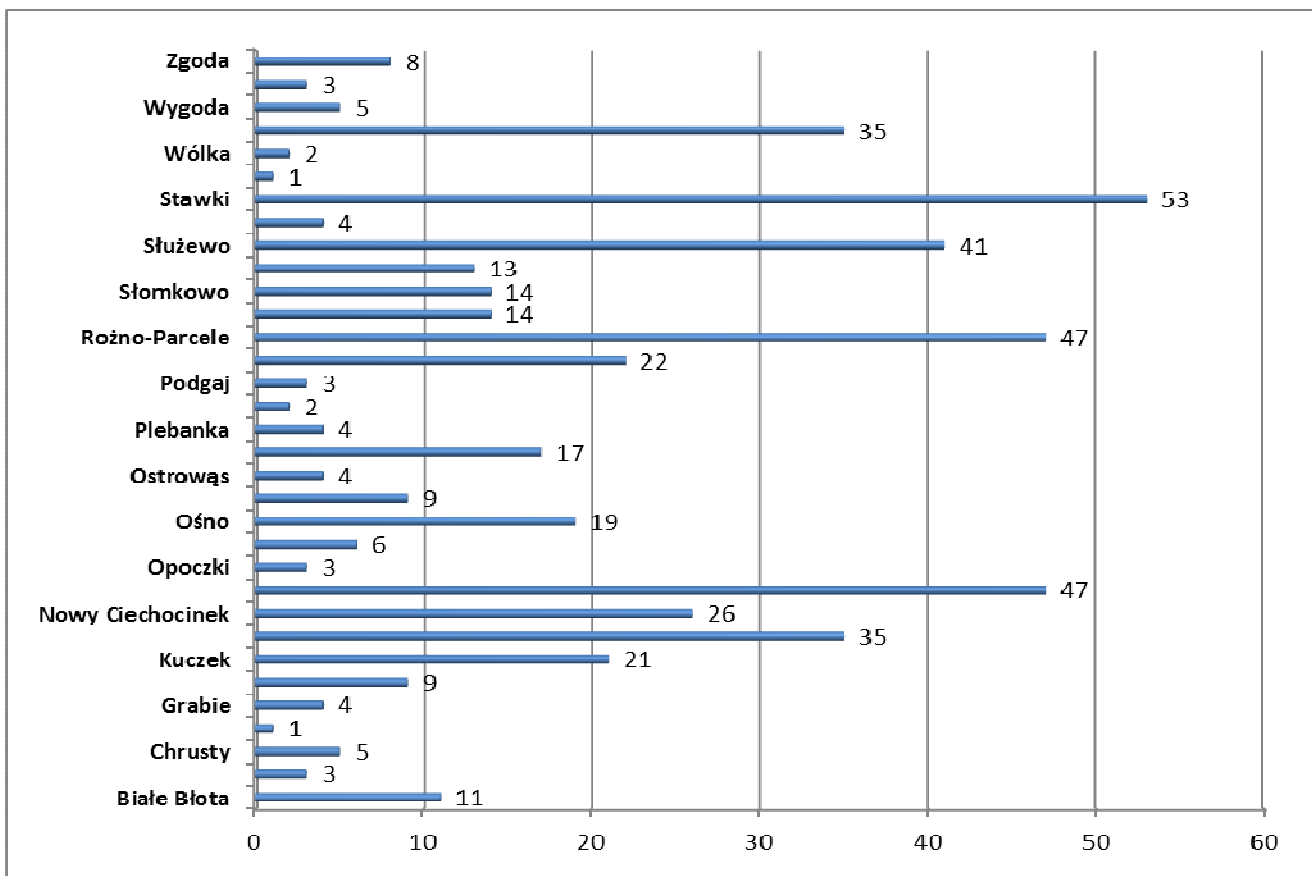
zakresu zabudowy usługowej (w tym usługowo-rekreacyjnej) stanowiły zaledwie 4,88% wydanych decyzji. Duży procent decyzji dotyczył inwestycji z zakresu zabudowy gospodarczej ok. 10,79%.

Tab. 5. Zestawienie decyzji o warunkach zabudowy wydanych w gminie Aleksandrów Kujawskim w latach 2006 – 2010 (stan na 30 września 2010 r.)

OBRĘB/ MIEJSCOWOŚĆ	PRZEDMIOT INWESTYCJI						SUMA
	Inwestycje z zakresu zabudowy mieszkaniowej /w tym mieszkaniowo -usługowej	Inwestycje z zakresu zabudowy usługowej /w tym usługowo- rekreacyjna	Inwestycje z zakresu zabudowy gospodarczej	Inwestycje z zakresu zabudowy produkcyjnej, składy i magazyny	Inne/ w tym zabudowa letniskowa	Zmiana sposobu użytkowania	
Białe Błota	3	1	5			2	11
Broniszewo	1	1	1				3
Chrusty	2		2	1			5
Goszczewo	1						1
Grabie	4						4
Konradowo	6	1		1		1	9
Kuczek	16	3	2				21
Łazieniec	26	1	3			4	35
Nowy Ciechocinek	14	1	6		3	2	26
Odolion	38	1	3			5	47
Opoczki	1	1	1				3
Opoki	2	1	2		1		6
Ośno	11	1	1	1	2	3	19
Ośno Drugie	7		1			1	9
Ostrowąs	4						4
Otłoczyn	14		1		1	1	17
Plebanka	3					1	4
Początkowo	1		1				2
Podgaj	3						3
Przybranowo	18		2			2	22
Rożno-Parcele	41	1	1	1		3	47
Rudunki	10		1	1		1	14
Słomkowo	9	1	2	2			14
Słońsk Dolny	12	1					13
Służewo	30	2	4	2		3	41
Służewo Pole	4						4
Stawki	41	2	4		1	5	53
Wilkostowo						1	1
Wólka	2						2
Wołuszewo	23	1	9			2	35
Wygoda	3	2					5
Zduny	2		1				3
Zgoda	6	2					8
Razem:	358	24	53	9	8	37	
RAZEM:							491

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Aleksandrów Kujawski

Wykres 2. Ilość wydanych w gminie decyzji o warunkach w latach 2006 – 2010 (stan na 30 września 2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Aleksandrów Kujawski

Tab. 6. Zestawienie decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.)

OBRĘB/ MIEJSCOWOŚĆ, dla którego wydano decyzję	SUMA WYDANYCH DECYZJI
Grabie	1
Białe Błota Otłoczyn	1
Kuczek	1
Łazieniec	5
Nowy Ciechocinek	2
Odolion	10
Opoki	1
Ośno Drugie	2
Ostrowąs	2
Otłoczyn	3
Otłoczyn/ Wołuszewo	1
Podgaj	1
Przybranowo	1
Rožno Parcele	6
Rožno Parcele/ Rudunki	2
Rudunki	2
Słomkowo	1
Słońsk Dolny	4
Służewo	6
Służewo/ Wólka/ Przybranowo	1
Stawki	5
Stawki/ Odolion	1
Wilkostowo	1
Wołuszewo	5
Zduny	1
Zgoda	2
RAZEM:	68

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Aleksandrów Kujawski

W latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.) wójt wydał łącznie 70 decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego, z tego 68 dotyczyło inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej (w tym 4 turbin wiatrowych). Miejscowościami, dla których wydano najwięcej decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego są: Odolion (10) i Rożno-Parcele (6).

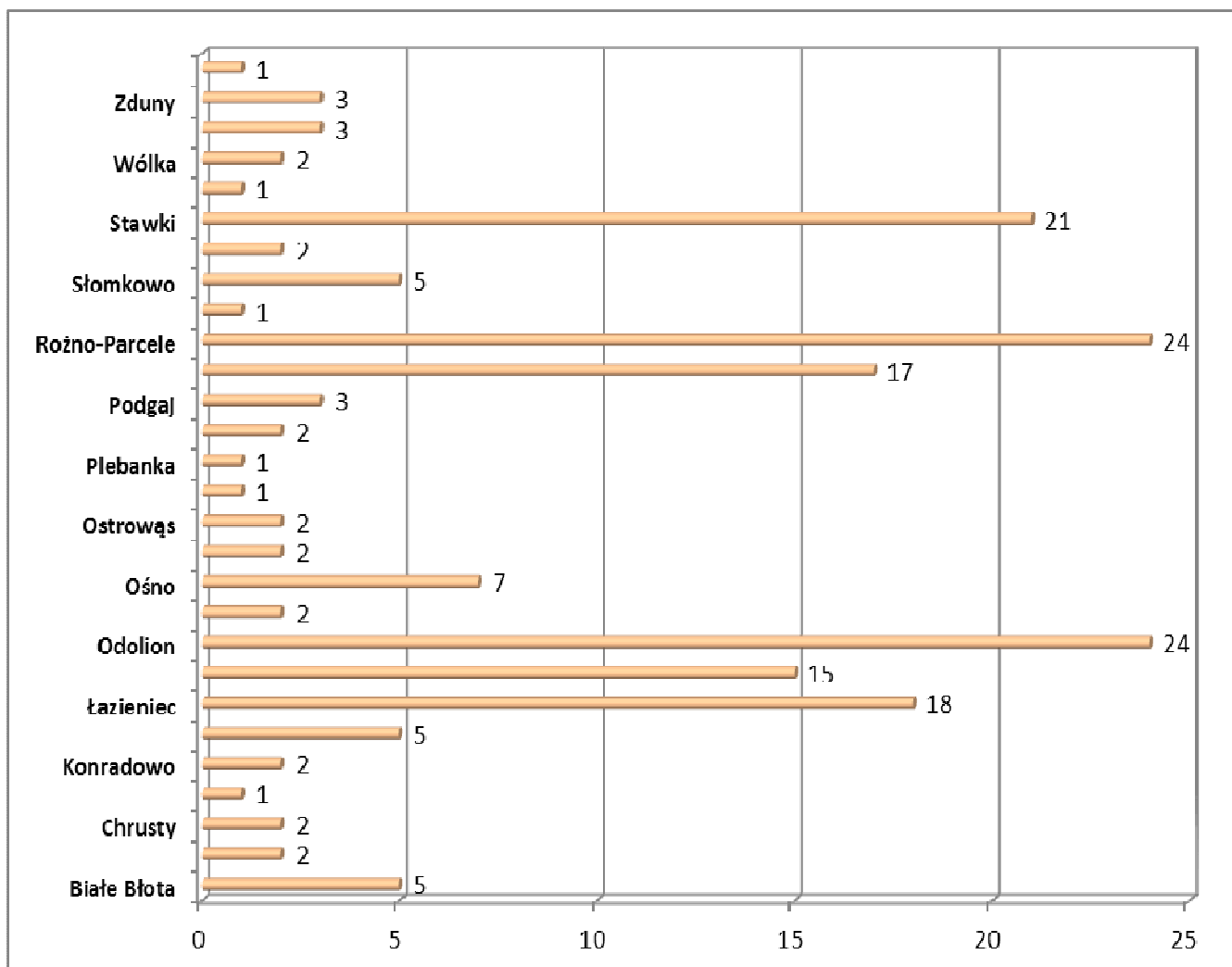
Analizując wydane decyzje zauważono, iż w okresie lat 2006 – 2010 najwięcej decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego zostało wydanych w roku 2007.

Decyzje o pozwoleniu na budowę

Istniejący ruch budowlany najlepiej obrazują wydane decyzje o pozwoleniu na budowę. W analizowanym okresie 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.) w związku z charakterem inwestycji, dla których wydawano pozwolenia oraz skalą niniejszego opracowania analizom poddano 174 decyzje Starosty Aleksandrowskiego. Z analiz wyłączono między innymi pozwolenia dotyczące zmiany bądź przeniesienia decyzji, których przedmiot nie został sprecyzowany, zjazdów z dróg publicznych oraz remontów.

Najwięcej pozwoleń na budowę w latach 2006 – 2010 (stan na 30 września 2010 r.) wydano w miejscowościach: Różno – Parcele, Łazieniec, Stawki, Odolion, Nowy Ciechocinek, Przybranowo. Wszystkie pozwolenia były wydawane po części na podstawie obowiązujących planów miejscowych, lecz w większości na podstawie decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego.

Wykres 3. Ilość wydanych pozwoleń do decyzji o warunkach zabudowy w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Aleksandrów Kujawski

Tab. 7. Ilość wydanych pozwoleń na budowę do decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.)

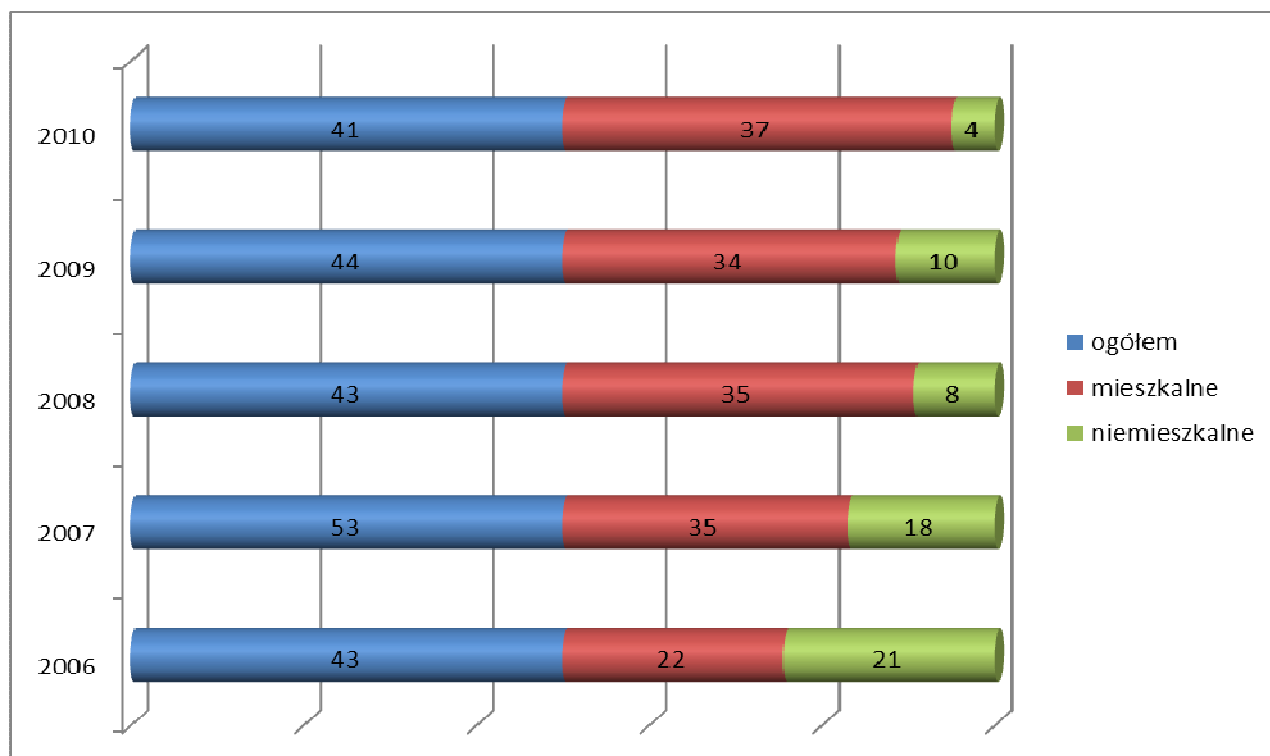
OBRĘB/ MIEJSCOWOŚĆ	ILOSC WYDANYCH POZWOLEN DO DECYZJI
Kuczek	1
Łazieniec	3
Odolion	3
Opoki	1
Otłoczyn/ Wołuszewo	1
Przybranowo	1
Rożno Parcele	3
Rudunki	2
Słońsk Dolny	1
Służewo	1
Służewo/ Wólka/ Przybranowo	1
Stawki	1
Zgoda	2
RAZEM:	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Aleksandrów Kujawski

Wśród przedmiotu pozwoleń na budowę dla decyzji o warunkach zabudowy zdecydowanie dominowały te rozstrzygające o budowie lub rozbudowie budynku mieszkalnego i mieszkalno-usługowego - ok. 90%. Natomiast dla decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wydawane pozwolenia dotyczyły budowy i poprawy infrastruktury technicznej (budowy sieci wodociągowej, elektroenergetycznej, kanalizacyjnej oraz oświetlenia ulicznego). Wydano ich łącznie w analizowanym okresie - 18 szt.

Natomiast analizując dostępne dane statystyczne z lat 2006 – 2010 wynika, że na terenie gminy oddano do użytkowania łącznie 224 budynki, w tym 163 mieszkalne i 61 niemieszkalnych. Liczbę oddawanych budynków do użytkowania i ich rodzaj w poszczególnych latach przedstawia wykres poniżej.

Wykres 4. Liczba budynków oddanych do użytkowania w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 - 2010

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Podsumowanie

Obecnie zarządzanie przestrzenią w gminie Aleksandrów Kujawski prowadzone jest głównie w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Decyzje te nie muszą spełniać warunku zgodności z ustaleniami Studium, co w wielu przypadkach może prowadzić do zakłócania ładu przestrzennego. Zarówno sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, jak i decyzje o warunkach zabudowy w większości dotyczą rozwoju zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej.

Zapisy analizowanego Studium charakteryzują się dosyć dużą ogólnością, nie precyzują m.in. wszystkich niezbędnych wskaźników oraz parametrów rozwoju zabudowy, często nie wprowadzają żadnych zakazów, a jedynie postulaty i zalecenia. Mając powyższe na uwadze trudno ustalić dokładnie zbieżność ustaleń obowiązujących planów z zapisami dotychczas obowiązującego Studium.

Największym zainteresowaniem inwestycyjnym cieszą się tereny położone w miejscowościach graniczących z miastem Aleksandrów Kujawski: Rożno-Parcele, Rudunki, Łazieniec, Stawki. Na kolejnych miejscach pod względem atrakcyjności inwestycyjnej plasują się: Odolion i Wołuszewo.

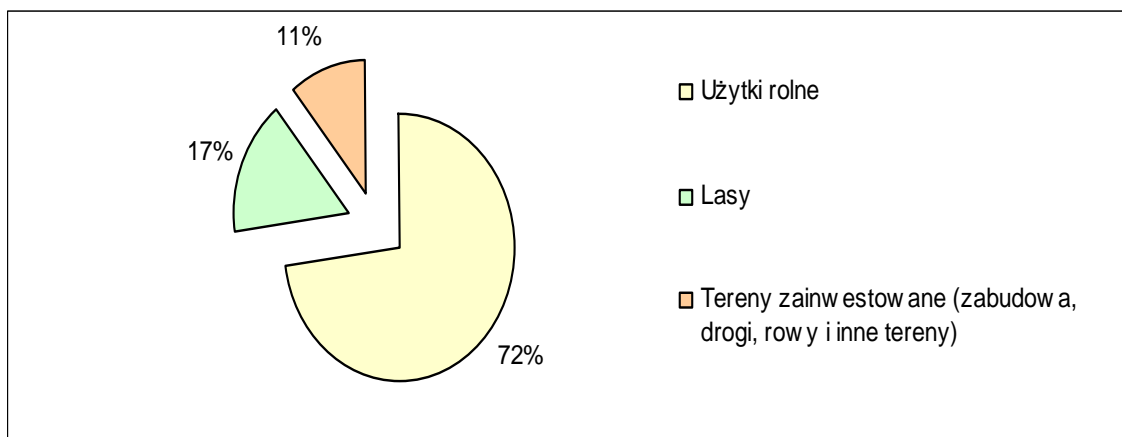
I.2.2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENÓW

I.2.2.1. Użytkowanie terenu

Gmina Aleksandrów Kujawski zajmują powierzchnię 13 145 ha. Struktura użytkowania terenów gminy sprzyja przede wszystkim rozwojowi rolnictwa.

Zdecydowanie dominują w niej użytki rolne, które zajmują powierzchnię 9547 ha, co stanowi 72,6 % obszaru gminy. W tym 8223 ha (62,5 %) zajmują grunty orne, 148 ha (1,1 %) - sady, a 1176 ha (8,9 %) trwałe użytki zielone (łąki i pastwiska). Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię 2188 ha, co stanowi 16,6 % jej powierzchni. Pozostałą część powierzchni gminy ok. 1410 ha zajmują tereny zainwestowane (tereny istniejącej zabudowy, drogi, rowy, i inne tereny różne), jest to (10,7 %).

Wykres 5. Struktura użytkowania terenu (dane % zaokrąglone)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS 2009 r.

I.2.2.2. Struktura osadnicza

Strukturę osadniczą gminy tworzy 41 wsi. Siedziba władz gminy znajduje się w mieście Aleksandrów Kujawski. Największymi pod względem liczby mieszkańców miejscowościami są: Służewo (1145 osób), Rożno-Parcele (861), Odolion (810), Łazieniec (665), Stawki (645) i Przybranowo (623). Są to miejscowości położone w bezpośrednim sąsiedztwie miasta, przy głównych szlakach komunikacyjnych. Pozostałe miejscowości gminy są znacznie słabiej zaludnione.

Zabudowa wsi w gminie Aleksandrów Kujawski jest przeważnie rozproszona. Wyjątki stanowią miejscowości zlokalizowane w pobliżu miasta, takie jak: Stawki, Odolion, Łazieniec, Rudunki i Ośno oraz Służewo.

Tereny istniejącej zabudowy zostały przedstawione na schemacie pt. „Użytkowanie terenu”.

Występujący układ zabudowy nie pozwala na określenie typu genetycznego wszystkich wsi, ale dwie z nich zachowały czytelne układy. Należy do nich Służewo, gdzie można zaobserwować ślad owalnicy (dawnej okolnicy) oraz Grabie - o wyraźnie widocznym układzie placowym.

Najstarszą miejscowością w gminie jest Otłoczyn. Budownictwo mieszkaniowe jest tam zróżnicowane. Na wschód od drogi krajowej znajdują się domy drewniane o architekturze wpływów rosyjskich oraz murowane charakterystyczne dla XIX w. Prus. Budynki mieszkalne przy ul. Szlak Bursztynowy są jedno lub dwukondygnacyjne, często posiadają elementy konstrukcji drewnianych (ganki, werandy, balkony). W miejscowości zaobserwowano także pojedyncze budynki z połowy XX w. W zachodniej części miejscowości zwanej niegdyś „Otłoczyn Stacja” zabytkowe zabudowania kolejowe zostały przekształcone i przystosowane dla mieszkalnictwa jednorodzinne i wielorodzinne. Wysokość budynków wielorodzinnych nie przekracza trzech kondygnacji. Na budynkach tych zaobserwować można interesujące detale np. uchwyty lamp karbidowych.

Zabudowa w gminie jest zróżnicowana przede wszystkim ze względu na położenie. Zabudowa miejscowości podmiejskich, do których należą m.in. Rożno-Parcele, Rudunki, Stara Wieś, Nowa Wieś, Ośno, Stawki, Konradowo i Zgoda oraz Łazieniec i Odolion jest najbardziej zagęszczona. Przy granicy z miastem przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, przede wszystkim dwukondygnacyjna, która ustawiona jest frontem do dróg. Największe zagęszczenie zabudowy występuje w miejscowościach: Odolion, Rożno-Parcele, Łazieniec i Stawki. Inny charakter mają dwie podmiejskie miejscowości, tj. Białe Błota i Wygoda, w których zabudowa występuje nielicznie przede wszystkim ze względu na istniejące uwarunkowania przyrodnicze (rozległe tereny leśne). W miejscowości Białe Błota występuje przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, jedno kondygnacyjna.

Zabudowa miejscowości podstawowych, do których można zaliczyć: Służewo, Przybranowo, Ostrowąs, Ośno Drugie i Nowy Ciechocinek jest skoncentrowana w ich centrum, w tym przy najważniejszych szlakach komunikacyjnych. W Służewie, Nowym Ciechocinku i Przybranowie przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, jedno- lub dwukondygnacyjna. W Służewie zabudowa jest przeważnie murowana, występują nieliczne (pojedyncze) budynki drewniane. Najbardziej zróżnicowana zabudowa występuje w Przybranowie. Centrum miejscowości charakteryzuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Przy zakładzie produkcyjno-usługowym „POLO” i ogródkach działkowych zlokalizowane są dwa piętrowe budynki mieszkalne wielorodzinne. Poza centrum miejscowości występuje rozproszona zabudowa zagrodowa. W Ośnie Drugim i Ostrowąsie przeważa poza zabudowa zagrodowa, jedno- i dwukondygnacyjna.

Zabudowa w miejscowościach wspomagających, do których należy zaliczyć wszystkie pozostałe miejscowości jest także bardzo zróżnicowana. Jednak przeważa zabudowa zagrodowa, szczególnie w miejscowościach: Grabie, Opoczki i Opoki oraz Chrusty.

Inny charakter posiadają miejscowości Wołuszewo i Słońsk Dolny.

W Wołuszewie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zlokalizowana jest przede wszystkim na terenach graniczących z Ciechocinkiem, a zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa - wzdłuż dróg gminnych: 160244C, 1602214C i drogi powiatowej 2601C. Budynki mieszkalne przy granicy z Ciechocinkiem są dwukondygnacyjne, natomiast pozostałe jedno kondygnacyjne.

Zabudowę w miejscowości Słońsk Dolny zabezpiecza przed rzeką Wisłą wał przeciw powodziowy. W północno - zachodniej części miejscowości zabudowa jest rozproszona, położona wśród gruntów ornych. Reszta zabudowy zlokalizowana jest przy wale i po dwóch stronach dróg gminnych: 160204C i 160230C. Przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, budynki dwukondygnacyjne.

Zabudowa miejscowości Kuczek zlokalizowana jest przeważnie po wschodniej stronie od drogi krajowej nr 1. Jest to głównie mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa mieszkaniowa z usługami.

I.2.2.3. Tereny mieszkaniowe – stan mieszkalnictwa

W 2007 r. przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 85,9 m², czyli na jedną osobę przypadało 23,3 m². W 2010 r. powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła już 87,7 m² (24,3 m² na 1 osobę). Z powyższych zestawień wynika, iż w ciągu trzech lat nastąpił wzrost powierzchni użytkowej mieszkania o ok. 1,8 m².

Wśród zasobów mieszkaniowych dominują mieszkania będące własnością osób fizycznych, stanowiąc prawie 93% ogółu. W okresie od 2008 do 2010 r. przybyły 73 mieszkania.

Tab. 8. Wzrost zasobów mieszkaniowych w gminie w latach 2005 - 2011

Zasoby mieszkaniowe	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
RAZEM	2990	3000	3024	3056	3092	3129	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

W ostatnim roku zostało oddane do użytkowania 47 mieszkań. Łącznie w przeciągu 10 lat oddano do użytkowania 457 mieszkań, które posiadały 2429 izb. Ich powierzchnia użytkowa wyniosła 57 539 m², czyli średnio jedno mieszkanie miało 125,90 m² powierzchni. Pełne zestawienie danych przedstawia tabela poniżej.

Tab. 9. Mieszkania oddane do użytkowania

Rodzaj	Jednostka miary	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE												
Mieszkania oddane do użytkowania												
ogółem												
mieszkania	mieszk.	24	50	87	41	41	22	35	35	36	39	47
izby	izba	124	256	465	209	222	117	186	187	195	209	259
powierzchnia użytkowa	m ²	2670	5409	10740	4848	5704	2782	4362	4738	4964	5020	6302

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Według danych za 2010 r. mieszkania w gminie charakteryzują się dobrym stopniem wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne, za wyjątkiem kanalizacji. W ok. 94% mieszkań jest bieżąca woda (sieć wodociągowa występuje we wszystkich sołectwach gminy), w 79% znajduje się łazienka, 75% posiada centralne ogrzewanie. Mieszkania nie posiadają dostępu do gazu sieciowego ani sieci kanalizacyjnej.

Stan techniczny zabudowy w gminie jest bardzo zróżnicowany. Budynki o najwyższym standardzie występują w miejscowościach zlokalizowanych w bezpośredni sąsiedztwie miasta, takich jak: Łazieniec, Odolion, Stawki, Rudunki, Rożno-Parcele. Największe nagromadzenia budynków o wysokich walorach architektonicznych, będących świadectwem dziedzictwa kulturowego regionu znajdują się w: Otłoczynie i Służewie. Zabudowa zagrodowa, którą stanowią głównie budynki wzniesione na przełomie lat 70 i 80-tych XX wieku, pozostaje w dobrym stanie technicznym na większości obszaru gminy. W dobrym i bardzo dobrym stanie są budynki zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Obiekty wymagające pilnych remontów oraz modernizacji, stanowią nieduży udział w ogólnej liczbie budynków. Na całym obszarze gminy (ale szczególnie na terenach graniczących z miastem) w różnym stopniu, zależnym od atrakcyjności inwestycyjnej terenu występują stosunkowo nowe budynki (wybudowane po 2000 r.) oraz obiekty obecnie pozostające w stanie budowy.

I.2.2.4. Tereny usługowe

Rolę ośrodka dominującego w stosunku do gminy pełni miasto Aleksandrów Kujawski. W nim skupione są podstawowe obiekty administracji gminnej, usług publicznych w zakresie: szkolnictwa, opieki zdrowotnej (Szpital Powiatowy), kultury i sądownictwa (Sąd Rejonowy), Algawa

Sp. z o.o. Gminne Przedsiębiorstwo Usługowe oraz usługi handlu. Pod względem administracyjnym ośrodek ten obsługuje gminę w zakresie zadań wyznaczonych ustawowo na poziomie powiatu. Na terenie miasta znajduje się również siedziba Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski.

Natomiast do najważniejszych usług społecznych, które zlokalizowane są na terenie gminy należą m.in.:

- Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelktualnie w Grabiu,
- Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w: Służewie, Ostrowąsie, Opoczkach, Odolionie, Wołuszewie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Służewie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Służewie,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Aleksandrowie Kujawskim z siedzibą w Odolionie,
- Placówka Poczty Polskiej w miejscowościach Otłoczyn i Służewo.

Na terenie miejscowości Służewo, przy ul. Toruńskiej 4 znajduje się NZOZ Zdrowia oraz zlokalizowana w jego pobliżu apteka.

Usługi z zakresu oświaty w gminie świadczą (dane ze strony internetowej UG):

- 1) Szkoła Podstawowa w Grabiu zlokalizowana w budynku Domu Pomocy Społecznej,
- 2) Publiczna Szkoła Podstawowa w Opokach,
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa w Ostrowąsie,
- 4) Publiczna Szkoła Podstawowa w Przybranowie im. Mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”,
- 5) Publiczna Szkoła Podstawowa w Wołuszewie im. Wincentego Piotrowskiego,
- 6) Publiczna Szkoła Podstawowa Zespołu Szkół w Służewie im. Tadeusza Kościuszki, w zespole tym mieści się również Gimnazjum,
- 7) Publiczna Szkoła Podstawowa Zespołu Szkół im. Marii Danilewicz Zielińskiej i gimnazjum w Stawkach,

oraz 3 obiekty przedszkolne. Dwa duże i nowoczesne w: Służewie i Stawkach oraz tzw. Punkt Przedszkolny w budynku po byłej Szkole Podstawowej w miejscowości Otłoczyn.

W gminie nie funkcjonuje żaden żłobek publiczny.

Usługi z zakresu rozwoju kultury, sportu i rekreacji świadczą placówki rozsiane na całym terenie gminy. Istotną rolę odgrywa Kompleks Boisk Sportowych „Orlik 2012” w Przybranowie. W skład kompleksu wchodzi:

- boisko do piłki nożnej o wymiarach 56,0 m x 26,0 m (nawierzchnia z trawy syntetycznej)
- boisko wielofunkcyjne o wymiarach 28,10 m x 15,10 m wykonane z nawierzchni poliuretanowej przeznaczonej do gier w koszykówkę, piłkę siatkową oraz zaplecze szatniowo-sanitarne.

Na terenie gminy zlokalizowane są 4 stacje benzynowe. Jedna w miejscowości Odolion przy Szosie Ciechocińskiej, druga w Służewie przy Alej 1000 Lecia 13a i trzecia w Przybranowie. Ponadto funkcjonują jeszcze jedna mała stacje paliw płynnych gazu w miejscowościach: Nowy Ciechocinek.

Na terenie gminy funkcjonuje 6 czynnych cmentarzy, w tym 5 o wartościach zabytkowych i kulturowych. Są to:

- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Grabie z XIX w.k.,
- Cmentarz ewangelicki w miejscowości Odolion z XIX w.k.,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Ostrowąs z XIX w.k.,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Otłoczyn z XIX w.k.,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowościach Służewo – Goszczewo z 1 poł. XIX w.
- cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Rožno-Parcele.

Na terenie gminy zlokalizowane są także cmentarze zabytkowe znajdujące się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora zabytków.

W Służewie zlokalizowany jest także jedyny na terenie gminy Kujawski Bank Spółdzielczy.

Na terenach gminy wiejskiej zlokalizowane są także małe prywatne zakłady pracy: blacharsko-metalowe, warsztaty samochodowe, składy materiałów budowlanych.

Zgęszczenie usług wymienionych wyżej występuje przede wszystkim w miejscowościach tj.: Odolion, Stawki, Łazieniec, Służewo i Przybranowo.

Na terenie poszczególnych sołectw zapewniony jest także dostęp do podstawowych usług, zwłaszcza handlu, głównie w zakresie artykułów spożywczo – przemysłowych. Na terenie gminy nie występują żadne wielkopowierzchniowe obiekty handlowe. Lokalne sklepiki zlokalizowane są w centrach miejscowości, głównie w budynkach mieszkalnych właścicieli.

1.2.2.5. Tereny produkcyjne

Ponieważ Aleksandrów Kujawski jest gminą o charakterze rolniczym, zabudowa typowo produkcyjna nie jest zbyt liczna.

Wg danych GUS w gminie Aleksandrów Kujawski na koniec 2010 r. w systemie regon zarejestrowanych było 821 podmiotów gospodarczych, w tym 810 to podmioty sektora prywatnego. Wg. danych najwięcej jednostek gospodarczych (272) zajmuje się handlem hurtowy i detaliczny (w tym: naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle), drugą pozycję stanowią podmioty gospodarcze zajmujące się budownictwem (127). Są to przede wszystkim jedno lub kilkuosobowe zakłady osób fizycznych, najczęściej pracujące tylko w sezonie.

Do największych podmiotów działających na terenie gminy należy „ASTEX” Producent Tynków Szlachetnych i Klejów Budowlanych w Otłoczynie. Innym dużym przedsiębiorstwem znajdującym się w Otłoczynie jest przedsiębiorstwo „BIRD” s.c. zajmujące się produkcją farb i lakierów.

Pozostali więksi przedsiębiorcy rozsiani są na terenie całej gminy w pobliżu poszczególnych miejscowości. Są to m.in.: i inne przedsiębiorstwa handlowo-usługowo-produkcyjne: „CEZMAR” i „POLO” (Przybranowo), „KiS” (Służewo), „ASTEX” Producent Tynków Szlachetnych i Klejów Budowlanych (Otłoczyn) oraz zakłady przemysłu mięsnego „Dróbaleks” s.c. (Rudunki) i zakłady zbożowe i drobiarskie w Kuczku.

1.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU ŚRODOWISKA, W TYM STANU ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚCI I JAKOŚCI ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGÓW OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

W oparciu o przepisy odrębne na potrzeby zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski sporządzone zostało opracowanie ekofizjograficzne podstawowe. W poniższych rozdziałach zamieszczono najistotniejsze informacje wynikające z tego opracowania.

1.3.1. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO – ZASOBY

1.3.1.1. Rzeźba terenu

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski J. Kondrackiego (1998) obszar Gminy Aleksandrów Kujawski położony jest w obrębie dwóch mezoregionów: Kotliny Toruńskiej z odcinkiem doliny Wisły zwanym "Niziną Ciechocińską i Równiny Inowrocławskiej. Kotlina Toruńska jest częścią makroregionu Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej natomiast Równina Inowrocławska należy do makroregionu Pojezierzy Południowobałtyckich.

Teren gminy Aleksandrów Kujawski jest przeważnie płaski, jedynym urozmaiceniem terenu są wydmy, o wysokości względnej do 10 m. Przeważnie przybierają formę małych, niskich pagórków. W zachodniej i południowo-zachodniej części występują liczne nabrzmienia i obniżenia oraz wyraźnie zaznaczone pagórki o wysokości 5 m (np. północny - zachód od Opczek, na południe od Służewa). W kierunku Starego Rożna i Rożna-Parcele wysoczyznę urozmaica ciąg pagórków

akumulacji lodowcowej z pokrywami osadów wodnolodowcowych o wysokości kilku metrów. Jedynie w rejonie Otłoczyna na tarasach erozyjno-akumulacyjnych występują większe i wyższe.

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski krawędź wysoczyzny, która ciągnie się w kierunku NW-SE, ma postać stromej skarpy, wysokiej na około 20 m, ponacinanej wcięciami erozyjnymi, **wytopiskami polodowcowymi po martwym lodzie ostatniego interwału glacialnego „Wisła”** wyraźnie zaznaczonymi w okolicach wsi Łazieniec, Zgoda, Kuczek. Wąwozy wyerodowane w skarpie wypełnione są o okolicach Kuczka seriw piasków akumulacji wodnej, które tworzą poziom wysokiego zasypania od ok. 85 do 90 m n.p.m.

Pofalowane osady moreny dennej występującej na terenie przecinają dwie doliny rzeczne: Wisły i Tażyny. Dolina Wisły obejmuje swym zasięgiem wschodnie części sołectw: Otłoczyn, Słońsk Dolny oraz Wołuszewo. Dolina Tażyny na terenie gminy początkowo ma przebieg S-N a następnie SW-NE. Poza kierunkiem jej przebiegu zmienia się także jej charakter. Na odcinku przecinającym gminę Aleksandrów Kujawski jest ona relatywnie szeroka, prosta, porośnięta łąkami i niezbyt głęboko wcięta, natomiast na odcinku będącym jednocześnie północną granicą gminy cechuje ją większe zróżnicowanie rzeźby, bardziej strome zbocza oraz zdecydowanie bardziej meandrująca.

W okolicach doliny Tażyny można dostrzec rynną biegnącą z NW ku SE, która prawdopodobnie jest pozostałością po odpływie wód fluwioglacjalnych. Tworzy ona system zagłębień od Goszczewa przez Służewo po Ostrowąs, gdzie zlokalizowane jest największe jezioro na terenie gminy.

Większość obszaru gminy Aleksandrów Kujawski ma charakter moreny dennej falistej. Jedynie północna część sołectwa Grabie oraz sołectwo Rożno Parcele mają charakter moreny dennej pagórkowatej. Na terenie tym występują licznie niewielkie wyniesienia i zagłębienia urozmaicające rzeźbę terenu.

W północnej części gminy występują wydmy śródlądowe, których geneza związana jest z warunkami peryglacjalnymi. W północno-zachodniej części sołectwa Otłoczyn także można zaobserwować występowanie wydm śródlądowych. Pomiedzy wydmami często występują zagłębienia bezodpływowe.

Obszar gminy Aleksandrów Kujawski cechują raczej niewielkie spadki terenu oraz znaczny udział pól uprawnych. Deniwelacje na terenie gminy sięgają 50-60 m. Występowanie największych obniżzeń jest związane z doliną Wisły, czyli zlokalizowane są one we wschodniej części gminy. Natomiast największe wyniesienia sięgające ok. 95-97 m występują w południowej części gminy, w okolicach Słomkowa i Plebanki. Nachylenia terenu w gminie przeważnie nie przekraczają 10%.

I.3.1.2. Budowa geologiczna i utwory powierzchniowe

Utworzy trzeciorzędowe występują niemal na terenie całej powierzchni gminy, za wyjątkiem miejsc, w których bezpośrednio pod czwartorzędem zlega kreda (w postaci wysp). Do najstarszych należą ility, mułki, łupki ilaste i iłupki oligocenu, występują średnio na głębokości 76-85 m.

Utworzy czwartorzędowe budują całą powierzchnię gminy. Występują przede wszystkim zwarte pokrywy utworów czwartorzędowych, głównie plejstocenu i holocenu. Południowo-zachodnia część gminy charakteryzuje się występowaniem glin zwałowych z przewarstwieniami piaszczysto-żwirowymi, a także mułków i iłów zastoiskowych. Urozmaicona jest jedynie przez drobne zagłębienia bezodpływowe i niewielkie pojedyncze pagórki.

Największą strukturą w obrębie Równiny Inowrocławskiej jest dolina Tażyny, będąca pozostałością po dawnej dolinie odpływu wód lodowcowych. Dzieli ona wysoczyznę na część wschodnią – okolice Służewa – i zachodnią obejmującą m.in. okolice m. Grabie. W okolicy Opok i Opoczek dolinę wypełniają głównie piaski rzeczne.

W północno-zachodniej części, położonej w obrębie Kotliny Toruńskiej występują osady piaszczysto-żwirowe, pochodzenia wodno-lodowcowego, rzeczno- i eolicznego.

Kotlina ta zajmuje tarasy zalewowe i akumulacyjno-erozyjne (69 - 72 m n.p.m., 55 m n.p.m.) wzdłuż Wisły, rozszerza się dopiero na wysokości Ciechocinka i Aleksandrowa Kujawskiego, gdzie jej szerokość między krawędziami wysoczyzn morenowych osiąga około 12-15 km.

Rozpościera się tu wysoki piaszczysty taras, który na północ od Aleksandrowa Kujawskiego ma charakter tarasu zwydmionego. Charakterystyczne dla tej części kotliny są również krawędzie erozyjno-denudacyjne wysoczyzny morenowej Równiny Inowrocławskiej i Pojezierza Dobrzyńskiego, stanowiące jednocześnie górną krawędź tarasów wysokich Wisły. Krawędź miejscami jest stromo podcięta, ponacinana wcięciami erozyjnymi i wąwozami, miejscami zaś zniszczona, zatarta, zamaskowana wydrami i tworząca otwarte przestrzenie dla eolicznej penetracji piasków z tarasów niżej leżących.

Mięszość utworów czwartorzędowych na terenie gminy jest zróżnicowana i waha się od 30 do prawie 100 m w dolinie erozyjnej ciągnącej się od Opczek w kierunku północno-zachodnim do wsi Murzynna. Jednak największe wartości osiąga w okolicach Służewa¹, gdzie grubość osadów czwartorzędowych dochodzi do 76 m.

1.3.1.3. Warunki gruntowe

O warunkach geologiczno – inżynierskich decydują: skład litologiczny skał i gruntów, ukształtowanie powierzchni terenu, a także położenie zwierciadła wód gruntowych i zagrożenie procesami geodynamicznymi. Uwzględniając te kryteria na terenie gminy wydzielono rejony korzystne i niekorzystne (utrudniające) dla budownictwa. Z analizy wyłączono obszary kompleksów leśnych, tereny wód, łąki i pastwiska na gruntach organicznych.

Obszary o warunkach korzystnych dla zabudowy obejmują grunty skaliste, grunty spoiste: zwarte, półzwarte i twaroplastyczne oraz grunty niespoiste średniozagęszczone, tereny, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, w rejonach, gdzie nachylenie zboczy nie przekracza 20%, a poziom wód gruntowych znajduje się poniżej 2 m.

W granicach gminy Aleksandrów Kujawski grunty o korzystnych warunkach budowlanych występują głównie w jej centralnej części w miejscowościach graniczących z miastem (Rożno-Parcele, Rudunki, Ośno, Konradowo, Zgoda, Stawki, Odolion, Łazieniec).

Są to przede wszystkim piaski i gliny lekkie związane z wysoczyzną morenową. Utwory te są konsekwencją zlodowceń północnopolskich i posiadają konsystencję półzwartą i twaroplastyczną.

Tereny o warunkach geologiczno-inżynierskich utrudniających budownictwo to obszary gruntów słabonośnych (grunty organiczne, grunty spoiste plastyczne i miękoplastyczne - gliny, torfy, namuły, kreda jeziorna i gytie).

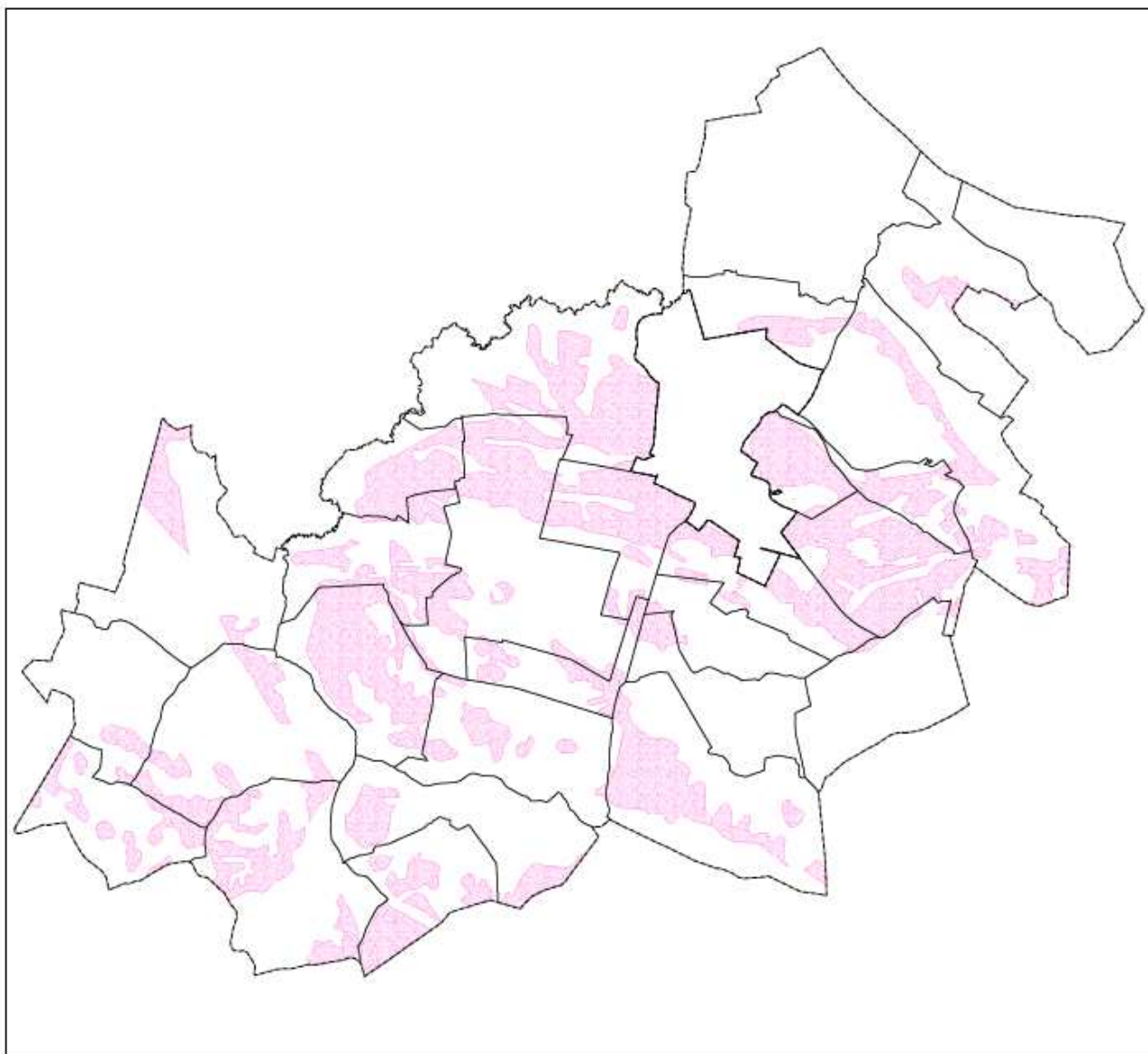
W granicach gminy grunty o niekorzystnych warunkach budowlanych występują głównie w dolinie Tążyny, w miejscowościach Nowy Ciechocinek i Wołuszewo, gdzie występuje zagęszczenie cieków oraz lokalnie w obniżeniach terenu, w których zwierciadło wody gruntowej znajduje się na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t. Do gruntów słabonośnych występujących w gminie Aleksandrów Kujawski zalicza się torfy, namuły torfiaste i piaszczyste oraz mady rzeczne.

Obszary występowania gruntów spoistych zwartych, półzwartych, twaroplastycznych, gruntów sypkich, w obrębie których zwierciadło wód gruntowych leży poniżej 2 m p.p.t. zakwalifikować można do rejonów o korzystnych warunkach budowlanych.

Obszary występowania terenów o korzystnych warunkach budowlanych zostały pokazane na rysunku poniżej.

¹ Za objaśnienia do mapy geologiczno-gospodarczej Polski 1:50 000, arkusz Aleksandrów Kujawski (361)

Rys. 3. Tereny posiadające korzystne warunki budowlane

Opracowanie własne na podstawie: http://emgsp.pgi.gov.pl/Warunki_podloza_budowlanego/request.aspx

I.3.1.4. Warunki glebowe

Zróznicowanie gleb w gminie jest następstwem zmienności rzeźby i lokalnych różnic litologicznych skał macierzystych, wpływających z kolei na zmienność warunków wodnych.

Warunki glebowe są zróżnicowane. Niską odpornością na degradację charakteryzują się gleby organiczne, które na terenie gminy występują w dolinie rzeki Tążyny.

Uogólniając można wyróżnić w gminie trzy typy terenu charakteryzujące się różnym stopniem odporności:

- 1 – tereny wysoczyzny morenowej zbudowanej z gliny zwałowej i piasków gliniastych cechujące się najwyższą odpornością środowiska na degradację oraz obszary lasów mieszanych;
- 2 – tereny zbudowane z piasków luźnych występujące głównie w północnej części gminy, porośnięte borami sosnowymi oraz tereny tarasów nadzalewowych o średniej odporności środowiska przyrodniczego;
- 3 – tereny dolin rzecznych i zagłębień bezodpływowych z płytko występującym poziomem wód gruntowych, obszary występowania gleb organicznych i torfowisk o najmniejszej odporności na degradację.

Rodzaje i gatunki gleb na zostały przedstawione na schemacie „*Warunki glebowe na terenie gminy Aleksandrów Kujawski*”, opracowanym na podstawie danych pozyskanych IUNG w Puławach.

Zlokalizowane w granicach gminy Aleksandrów Kujawski gleby płowe rozciągają na zachód od miasta Aleksandrów Kujawski. Gleby te tworzą przeważnie kompleksy żytne bardzo dobre lub pszenne dobre.

Strefa występowania czarnych i szarych ziem rozciąga się na południe od miasta Aleksandrów Kujawski. Gleby te należą do jednych z najbardziej urodzajnych na terenie gminy.

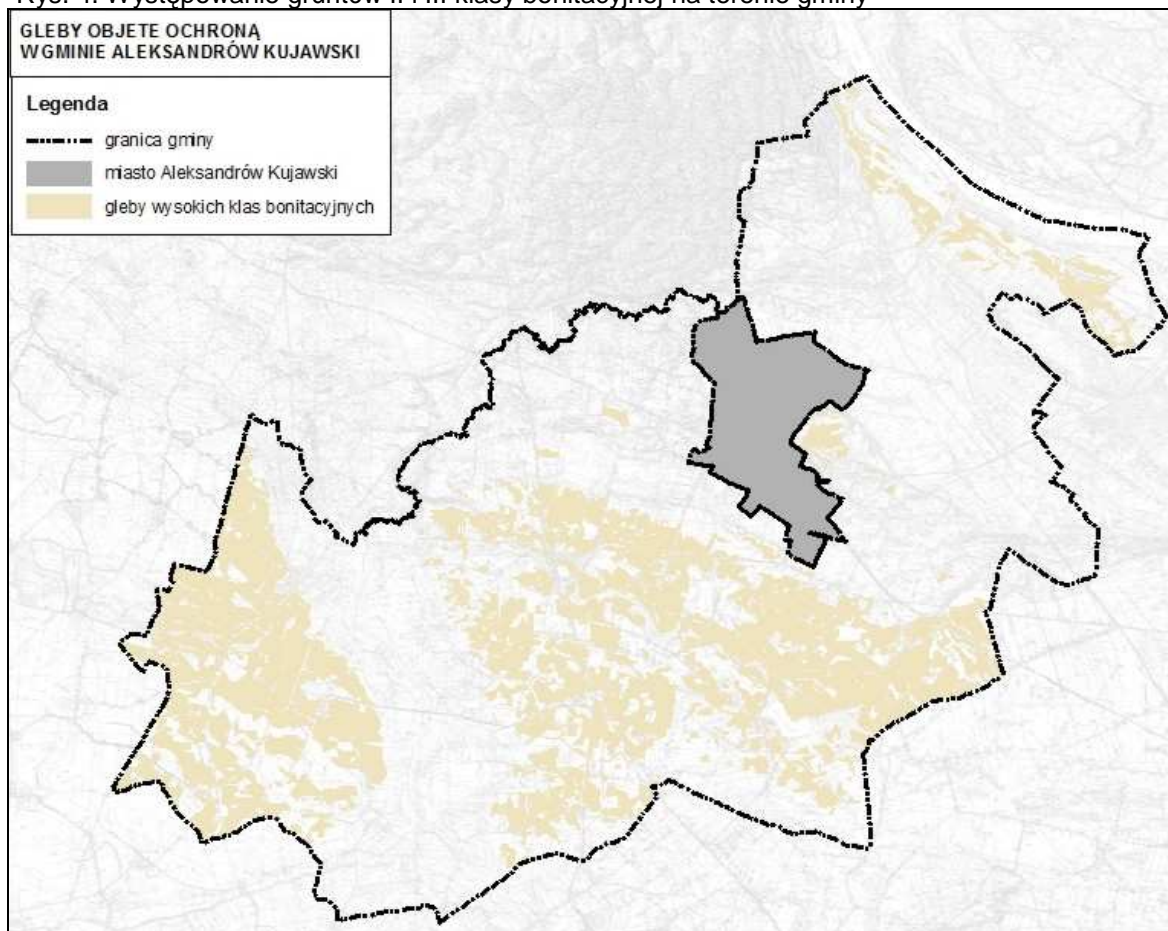
W dolinie Wisły na utworach aluwialnych wykształciły się mady. Mady występują jedynie na najniższej położonych tarasach doliny Wisły, gdzie ciągną się wąskim pasem po obu stronach doliny. Tworzą kompleks żytne dobry lub słaby, co sprawia, że jedynie niektóre z nich są użytkowane, jako grunty orne, przeważnie jednak są przeznaczane na tereny użytków zielonych.

Niewielkie płyty gleb hydromorficznych związane są z występowaniem podmokłych obniżień i zagłębień wytopiskowych. Obszary ich występowania są zazwyczaj wykorzystywane, jako tereny trwałych użytków zielonych, zlokalizowane są one przede wszystkim w dolinie Tażyny.

Specyfiką wschodniej części gminy jest występowanie gleb słonych tzw. sołoneczaków. Są one związane z obecnością słonych wód gruntowych, a ich zasięg przestrzenny ograniczony jest do stref towarzyszących wysadom solnym. Występują we wschodniej części gminy Aleksandrów Kujawski, w okolicy Słońska.

Wyrazem wartości użytkowej gleb, obok przydatności rolniczej jest ich wartość bonitacyjna. Duży udział w powierzchni gminy (ok. 27 %) zajmują gleby wysokich klas bonitacyjnych II i III, które są objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. 2004 r. Nr 121, poz.1266). Zalegają one głównie w rejonie wsi: Grabie Opoczki, Opoki, Zduny, Przybranowo, Poczalkowo, Przybranówek, Służewo, Broniszewo, Ośno Drugie, Łazieniec, Plebanka, Słomkowo i Ostrowąs. Gleby te przedstawiają dużą wartość użytkową. Brak jest gleb klasy I. Pozostałe grunty orne to gleby klas IV, V i VI.

Rys. 4. Występowanie gruntów II i III klasy bonitacyjnej na terenie gminy

Opracowanie: IGPIM. Źródło: ewidencja gruntów, stan na 31.12.2010 r.

I.3.1.5. Warunki klimatyczne

Na warunki klimatyczne Gminy Aleksandrów Kujawski znaczący wpływ ma jej położenie geograficzne. Według regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego gmina Aleksandrów Kujawski położona jest w obrębie VIII Dzielnicy Środkowej.

Zróznicowana rzeźba terenu oraz wzniesienia nad poziom morza, przy znacznych wysokościach względnych decydują o różnorodności zjawisk klimatycznych.

Dane dotyczące klimatu na terenie gminy Aleksandrów Kujawski, opracowano na podstawie obserwacji prowadzonych na stacji bazowej w Koniczynie (gm. Łysomice) w ramach programu Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP). Stacja ta znajduje się poza obszarem gminy, jednak reprezentuje panujące na tym terenie warunki klimatyczne.

Klimat w gminie charakteryzuje się:

- średnią roczną sumą opadów atmosferycznych – 540 mm,
- długością okresu wegetacyjnego – od 205 do 210 dni,
- średnią roczną temperaturą powietrza +8,4°C ,
- średnią temperaturą dla lipca +18,2°C,
- średnią temperaturą dla stycznia –2,7°C,
- średnim okresem trwania pokrywy śnieżnej – od 50 do 80 dni,
- średnim okresem trwania przymrozków - od 100 do 110 dni,
- dominują wiatry zachodnie ze średnią prędkością 3,3 m/s.

I.3.1.6. Mikroklimat

Mikroklimat w obszarze gminy Aleksandrów Kujawski nie różni się wyraźnie od klimatu całego województwa. Główną cechą występujących tu zjawisk pogodowych jest ich wybitna zmienność. Bardzo zróżnicowany jest rozkład temperatur w poszczególnych miesiącach. Największe różnice notowane są w przypadku miesięcy jesiennych i zimowych. Podobną zmiennością jak temperatura powietrza charakteryzują się wielkości opadów powietrza i ich rozkład w roku. Od wielu lat obserwuje się niższą od normalnej dla tego obszaru Polski wartość opadów atmosferycznych. Najniższe sumy opadów występują w sierpniu, wrześniu i pierwszej połowie października. Powoduje to niedobór opadów sięgający 50 % zapotrzebowania (rzędu 150 mm). Warto podkreślić, że obszar gminy charakteryzuje się jednym z najniższych opadów w województwie.

Wiatry na terenie gminy wieją przede wszystkim z kierunku zachodniego (W i SW) przez 33,2 % roku, natomiast z kierunku wschodniego przez 17,7 %. W porównaniu do rozkładu wiatrów z lat 1994-2003, zanotowano mniejszą częstość wiatrów z południa, większą zaś z północy i wschodu. Najczęściej wieją wiatry słabe (24 m/s), które przypadają na lato (lipiec), jesień (wrzesień) i zimę (luty), natomiast wiatry silne wieją w kwietniu i styczniu.

Specyficzne warunki klimatu lokalnego mają rozległe tereny leśne, w tym pobliskie obszary chronionego krajobrazu. Lasy charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniach dobowych, jednak z gorszymi warunkami solarnymi (zacienienie). Są to jednak tereny o wzbogaconym składzie fizykochemicznym powietrza w tlen, ozon, olejki eteryczne oraz inne substancje śladowe podnoszące komfort bioklimatyczny.

Terenami o niekorzystnych warunkach klimatycznych są doliny. Cechuje je zaleganie mgieł, występowanie inwersji temperatury, stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza.

I.3.1.7. Hydrologia

Wody powierzchniowe

W skład wód powierzchniowych wchodzi: sieć rzeczna (rzeki, kanały, rowy), zbiorniki wód stojących, torfowiska, mokradła i źródła.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Aleksandrów Kujawski należy do zlewni Wisły, Regionu wodnego Dolnej Wisły, wzdłuż której przebiega północno-wschodnia granica gminy.

Przez obszar gminy przebiega dział wodny II rzędu, jednak ze względu na młodoglacjalny charakter rzeźby przebieg tego działu jest na wielu odcinkach niepewny.

Północny fragment gminy odwadniany jest przez rzekę Tażynę, natomiast południowa część odwadniana jest przez Małą Tażynę oraz Kanał Opaskowy.

Udział wód powierzchniowych (jezior, cieków, oczka wodne) w ogólnej powierzchni gminy Aleksandrów Kujawski wynosi ok. 1,24 %.

Wody płynące

Wisła - jest podstawowym ciekim decydującym o zasobach wód powierzchniowych na obszarze gminy. Szerokość Wisły na tym odcinku wynosi ok. 0,5-0,7 km przy głębokości ok. 3 m. Miejscowościami graniczącymi brzegami z rzeką są: Słońsk Dolny i Otłoczyn. Rzeką płynie w dużym stopniu naturalnym korytem, z namuliskami, łachami piaszczystymi i wysepkami, w dolinie zachowane są starorzecza i niewielkie torfowiska niskie; brzegi pokryte są mozaiką zarośli wierzbowych i lasów łęgowych, a także pól uprawnych i pastwisk. Miejscami dolinę Wisły ograniczają wysokie skarpy, na których utrzymują się murawy kserotermiczne i grądy zboczowe.

Tażyna – stanowi lewobrzeżny dopływ Wisły. Jej długość w granicach gminy wynosi 24 km (całkowita 49,8 km). Tażyna przebiega głównie przez zachodnią część gminy i wzdłuż jej północnych granic. Ważniejszymi dopływami Tażyny są: Tażyna I i Mała Tażyna. Tażyna odwadnia wysoczyznę polodowcową stanowiącą fragment Równiny Inowrocławskiej oraz część Kotliny Toruńskiej. Wody rzeki nie odpowiadają wymogom jakości nawet dla III klasy, głównie pod względem sanitarnym. Rzeką jest odbiornikiem ścieków m. in. z Aleksandrowa Kujawskiego i Służewa, a poprzez system rowów melioracyjnych również nieoczyszczonych ścieków z gospodarstw wiejskich nieskanalizowanych m. in. w gminach Zakrzewo i Koneck.

Na terenie gminy Tażyna jest zasilana również przez niewielkie cieki o uregulowanych korytach, płynące przez obszary rolnicze.

Wody stojące

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski występuje kilka naturalnych zbiorników wodnych – jezior, które pełnią zarówno funkcje rekreacyjne jak i gospodarcze (zbiorniki hodowlane) zasilane głównie wodami powierzchniowymi

W południowo-wschodniej części gminy położone jest jezioro Ostrowąs, które jest największym zbiornikiem wodnym na terenie gminy (powierzchnia 30,7 ha (Źródło: Atlas Jezior Polski, Bogucki Wydawnictwo Naukowe.). Trzy inne większe jeziora położone są w Broniszewie i Roźnie Parcelach oraz zlokalizowane ponad 0,5 km na zachód od Służewa – Jezioro Goszczewskie o powierzchni 6,96 ha. również w miejscowości Służewo na terenie historycznego parku dworskiego zlokalizowane jest jezioro Służewieckie o powierzchni 4,7 ha.

Ponadto na obszarze gminy znajdują się liczne oczka wodne będące zagłębieniami wytopiskowymi albo pozostałością po eksploatacji torfu i kruszywa.

Pozostałe elementy systemu hydrologicznego

Rowy melioracyjne – na terenie gminy Aleksandrów Kujawski znajdują się zmeliorowane metodą rowów otwartych użytki zielone i grunty orne wraz ze stosunkowo gęstą siecią rowów we wszystkich miejscowościach.

Tab. 10. Zestawienie najważniejszych cieków na terenie gminy Aleksandrów Kujawski

Nazwa Cieku	Długość cieku w gminie (km)
Kanał Parchalski	2,2
Kanał Opaskowy	8,6
Kanał Brzoza	4,1
Kanał Ulgi	1,8

Źródło: UG AK

Wody podziemne

Zgodnie z przygotowanym przez Państwowy Instytut Geologiczny opracowaniem "Budowa geologiczna Polski - Hydrogeologia", 1991, teren gminy Aleksandrów Kujawski położony jest w obrębie regionu hydrogeologicznego kujawsko - mazowieckiego, którego warstwy wodonośne

związane są z mezozoicznymi i kenozoicznymi formacjami Niecki Warszawskiej i Wału Kujawskiego.

Występowanie poziomów wodonośnych jest ściśle związane z budową geologiczną. Warunkuje ona istnienie skał umożliwiających gromadzenie się wody.

Użytkowe poziomy wodonośne na obszarze gminy związane są głównie z utworami czwartorzędu i mezozoiku. Znaczenie poziomów trzeciorzędowych jest znacznie mniejsze.

Piętro wodonośne trzeciorzędu stanowią osady miocenu, wykształcone w postaci drobnoziarnistych piasków z dużym udziałem mułków. Poziom wodonośny występuje na głębokości od 20 do 100 m i miąższości od kilku do ok. 20 m. Wydajność takich otworów wynosi 10 – 70 m³/h.

Piętro wodonośne jury nie stanowi podstawowego źródła zaopatrzenia w wodę i ujmowane jest w nielicznych odwiertach zlokalizowanych w rejonie Aleksandra Kujawskiego. Osady jurajskie w rejonie brachyantykliny występują na głębokości 2030 m, strop wodonośny występuje na głębokości 6080 m ppt, a wydajność otworów mieści się w granicach 4080 m³/h.

Główny poziom użytkowy w rejonie kujawskim stanowi wodonośne piętro czwartorzędowe, reprezentowane przez duże kompleksy glin. Poziom wodonośny budują piaski, żwiry i piaski mułkowe tworzące zazwyczaj jeden, a miejscami dwa lub trzy poziomy wodonośne występujące w obrębie śródmorenowych i podmorenowych struktur, pozostając ze sobą w więzi hydraulicznej.

W obrębie gminy występują trzy poziomy wodonośne.

Pierwszy poziom wód podziemnych zalega lokalnie w piaskach i żwirach fluwioglacjalnych pod warstwą gliny oraz w utworach sandrowych. Jest on mało wydajny (25 m³/h), ale wspólnie z wierzchowkami, na terenach gdzie nie ma wodociągów, stanowi główne źródło zaopatrzenia w wodę ludność wiejską. Głębokość zwierciadła wody w studniach zależy od budowy geologicznej i ukształtowania terenu. W rejonie zagłębień terenowych występuje nawet 1-2 m p.p.t., natomiast w obrębie pagórków morenowych i na działach wodnych lustro wody zalega na głębokości 4-12 m p.p.t.

Drugi czwartorzędowy poziom wodonośny występuje w utworach piaszczystych pod glinami na głębokości 1025 m ppt. Poziom ten jest rozleglejszy i bardziej zasobny od pierwszego, a wydajność ujęć waha się od 310 m³/h. woda jest twarda i lokalnie zawiera zwiększone ilości żelaza i manganu, ale jej skład chemiczny i bakteriologiczny nie budzi na ogół zastrzeżeń.

Trzeci poziom wód podziemnych zalega pod gliną ilastą, zwięzłą na głębokościach większych niż 25 m poniżej powierzchni wysoczyzny. Jest on związany z wodami doliny Wisły.

Poziom wód gruntowych zasilany jest poprzez infiltrację opadów, a w dolinie Wisły, która jest strefą drenażu – z poziomów podczwartorzędowych, a także poprzez infiltrację wody z Wisły (przy wysokich stanach w rzece). Drenaż tego poziomu następuje poprzez cieki i jeziora zlokalizowane na obszarze występowania wód gruntowych. Poziom wód gruntowych poprzez przesączanie i przepływy międzywarstwowe zasila niżej leżące poziomy wodonośne.

Czwartorzędowe poziomy wód wgłębnych zasilane są poprzez infiltrację wody przez kompleks słabo przepuszczalnych glin morenowych, a także poprzez okna hydrauliczne i dopływ lateralny. Obszary zasilania znajdują się w obrębie wysoczyzny. Strefami drenażu są doliny rzek.

Zasilanie poziomów pod czwartorzędowych jest wynikiem przesączania się wód z nadległych poziomów poprzez różnej miąższości osady słabo przepuszczalne. Wielkość zasilania warunkowana jest przez miąższość tych osadów i ich wykształcenie litologiczne. Wodonośne utwory kredy i jury zasilane są także na wychodniach podkenozoicznych na obszarze Wału Kujawskiego i w innych rejonach położonych poza nim.

Główne zbiorniki wód podziemnych

Opisano je w rozdziale „WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH”.

1.3.1.8. Flora i roślinność

Duży udział w powierzchni Gminy Aleksandrów Kujawski mają pola uprawne, a co za tym idzie rośliny związane z gospodarką człowieka oraz spontaniczne zbiorowiska towarzyszące. Zadrzewienia śródpolne mają zazwyczaj charakter olsów z dominującą olszą czarną.

Zbiorowiska pól uprawnych zwane także zbiorowiskami segetalnymi (*Stellarietea Mediae* R. Tx., Lohm. Et Prsg 1950), stanowią wyodrębnioną grupę zbiorowisk roślinnych. Powstają one zazwyczaj spontanicznie w warunkach antropopresji i stanowią skupienia roślin pojawiających się samorzutnie wśród roślin uprawnych.

Związek *Aperion spicie-venti* (R.Tx. et J.Tx.1960) skupia zbiorowiska chwastów upraw zbożowych na skałach niewapiennych, cechujących się różnym stopniem żyzności i wilgotności. Zbiorowiska te są najlepiej wykształcone w uprawach ozimych. Najbardziej rozpowszechnionym zespołem roślinnym jest *Vicietum tetraspemae* (Krusem. et Vlieg. 1939), który obejmuje swym zasięgiem większą część Polski. Typowa postać tego zespołu występuje w środkowej i wschodniej części kraju oraz w północno-wschodniej Wielkopolsce. Na Kujawach występuje omawiane zbiorowisko w odmianie *Aphanes arvensis*.

Żyzne i higrofilne zbiorowiska olsowe, jesionowo-olsowe i wiązowo-jesionowe występujące w dolinach cieków wodnych. Charakterystyczną cechą tych zbiorowisk jest azonalność występowania. Zbiorowiska te są ściśle powiązane z występowaniem wód płynących.

Innym azonalnym elementem występującej tu flory są również gatunki halofilne związane ze specyficznymi siedliskami. Ich stanowiska znane są przede wszystkim w rejonie Ciechocinka i Słońska. Rośliny słonolubne związane są z naturalnymi lub sztucznymi wpływami wód zasolonych. Rozwijają się też przy tężniach. Ich obecność na Kujawach jest ważną cechą wyróżniającą ten region w skali kraju.

Ponadto wśród zbiorowisk azonalnych występujących na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski można wyróżnić zbiorowiska roślinności przywodnej, występujące w dolinach rzek oraz w okolicy jezior i oczek wytopiskowych, a także zbiorowiska torfowisk niskich występujące głównie w dolinie rzeki Tażyny.

Lasy występujące na terenie gminy Aleksandrów Kujawski należą do III Wielkopolsko - Pomorskiej krainy przyrodniczo - leśnej. Na zróżnicowanie roślinności poszczególnych sołectw gminy wpływa położenie w różnych dzielnicach przyrodniczo - leśnych (5 Dzielnic Kotliny Toruńsko-Płockiej, 7 Dzielnic Niziny Wielkopolski-Kujawskiej).

Charakterystyczną cechą roślinności tego terenu jest dominacja zbiorowisk mieszanych typowych dla obszarów Niżu Środkowoeuropejskiego. Do najliczniejszych gatunków tworzących zbiorowiska leśne na tym obszarze należy: sosna pospolita *Pinus silvestris*, dąb *Quercus pubescens*, *Quercus robur*.

Lasy państwowe

Wśród lasów państwowych należących do Nadleśnictwa Gniewkowo, które znajdują się w północnej i północno-zachodniej części gminy, przeważającymi zbiorowiskami leśnymi są: bór świeży (ok. 54% powierzchni leśnej), bór mieszany świeży (ok. 30% powierzchni leśnej) oraz las mieszany świeży (ok. 10%).

Jednowarstwowy drzewostan boru świeżego – tworzy głównie sosna z nielicznie występującym podszytem – jałowiec pospolity, czeremcha amerykańska. W runie dominują: rokit pospolity, śmiałek pogięty, borówka brusznica, trzcinnik piaskowy, kostrzewa owcza i inne.

Dominującym gatunkiem panującym bory mieszanego świeżego jest również sosna występująca w litych jednopiętrowych drzewostanach, często z domieszką dębu, brzozy. W obfitym runie najczęściej występuje malina właściwa, trzcinnik piaskowy i leśny, narecznica krótkowłosa, siódmaczek leśny, turzyca owłosiona, rokit pospolity i in., a warstwę krzewiastą tworzą m. in. kruszyna, bez czarna, jarzębina.

W lesie mieszanym świeżym panuje także sosna w składzie z dębami szypułkowym i bezszypułkowym, bukiem z domieszką brzozy, w drugim piętrze wiązem, klonem i grabem. W dobrze rozwiniętym runie dominują: malina właściwa, wiechlina gajowa, szczawik zajęczy, narecznica samcza, kostrzewa olbrzymia, przetacznik ożankowy, fiołek leśny, jeżyna, poziomka i inne. Silnie rozwinięta warstwa krzewiasta składa się z bzu czarnego, głogu, kruszyny, leszczyny, czeremchy, jarzębu, bzu koralowego i in.

Lasy należące do osób prywatnych

Dominującymi zbiorowiskami leśnymi w lasach należących do osób prywatnych są: bór mieszany świeży, bór świeży oraz ols. Pierwsze z wymienionych zbiorowisk tworzą przede wszystkim dąb i sosna z domieszką buka i brzozy oraz modrzewia klonu i jawora. Bór świeży charakteryzuje się dominacją sosny z domieszką brzozy natomiast w olsach dominuje olsza czarna z domieszką brzozy, jesionu i świerka.

Tab. 11. Powierzchnia (ha) typów siedliskowych w sołectwach gminy Aleksandrów Kujawski

Miejscowości	Bśw	Bw	BMśw	BMw	LMśw	LMw	OI	OIJ	Lł	Lśw	Lw
Białe Błota	35,54		22,64		0,05						
Kondratowo			2,34								
Odolion			28,71		0,21						
Otłoczyn	13,54		13,09		1,53	0,72	2,73				
Przybranowo					0,11						
Słońsk Dolny									3,02		
Wołuszewo	7,72		15,01		0,27		18,81	8,18			
Chrusty							0,26				
Kuczek			33,65				17,98				
Opoki			5,79		4,12						
Plebanka										0,24	
Przybranówek	1,4		9,74		2,52		0,1				
Służewo			14,8								
Wygoda			17,4		0,22		0,26	6,17			
Goszczewo	4,98		2,72				3,42				0,13
Łazieniec					0,24						
Ostrowąs			0,8							0,69	0,15
Początkowo	3,4		8,48		0,55		0,69				1,29
Rozno-Parcele	1,18		47,87	0,24	0,25						
Stawki			2,5				2,61				
Zgoda	2,04		15,82				0,19				
Grabie					11,59			0,32			
Nowy Ciechocinek			4,38		1,92		1,64	3,62			
Ośno		5,29									
Podgaj			6,13		8,81					2,62	1,08
Słomkowo			6,04								
Wilkostowo			6,58		26,8	3,85	11,77				0,65
SUMA	69,8	5,29	264,49	0,24	59,19	4,57	60,46	18,29	3,02	3,55	3,3

Źródło: Uproszczone Plany Urządzenia Lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa należących do osób prywatnych

Bory mieszane są grupą zbiorowisk o charakterze przejściowym. Stanowią one grupę pośrednią pomiędzy lasami szpilkowymi a liściastymi. Jest ona najsilniej przekształcona przez człowieka, głównie przez gospodarkę leśną opartą na tworzeniu i protegowaniu monokultur sosny.

W borach mieszanych mogą być widoczne pewne niezgodności siedliskowe, które mogą wynikać z genezy zbiorowiska. Często procesem było antropogeniczne przekształcanie dąbrowy acidofilnej poprzez wprowadzenie monokultur sosny, w wyniku czego zbiorowiska upodobniły się do borów mieszanych.

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski zbiorowiskiem w typie siedliskowym boru świeżego jest *Peucedano-Pinetum*, występujące na ubogich glebach piaszczystych. W niektórych postaciach zespołu może występować dąb oraz świerk (odmiana subborealna). Zespół *Peucedano-Pinetum* jest najbardziej reprezentatywny dla typu związku *Dicrano-Pinion*. Jako zespół regionalny odznacza

się dość dużym udziałem gatunków wyróżniających o kontynentalnym typie zasięgu. *Peucedano-Pinetum* jest w zasadzie wyłączną postacią borów sosnowych w regionach o klimacie subkontynentalnym – Kotlina Toruńska, Kotlina Płocka, Równina Kutnowska itp. – przyległych regionach Niziny Środkowomazowieckiej.

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski znajdują się także siedliska chronione zlokalizowane przede wszystkim na terenie obszarów Natura 2000. Opisano je w podrozdziale „**Obszar NATURA 2000**”.

I.3.1.9. Fauna

Świat zwierzęcy na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski charakteryzuje się dużą różnorodnością. W dolnym biegu Wisły występują liczne gatunki ptaków oraz większość z notowanych w kraju gatunków ssaków, a także niewielkie ilości popularnych kiedyś gatunków ryb wędrownych.

Szczególne znaczenie dla przemieszczania się i migracji zwierząt mają sąsiadujące z rzeką kompleksy leśne, naturalne zbiorowiska roślinne oraz obszary ekstensywnie użytkowane rolniczo, łączące płaty roślinności naturalnej, tworzące korytarz ekologiczny doliny oraz wyspy i łachy, ułatwiające przemieszczanie z jednego brzegu na drugi.

Duża powierzchnia wód powierzchniowych sprzyja bytowaniu ryb. Do zaobserwowanych gatunków pospolitych należą m.in.: szczupak, leszcz, okoń, sielawa, karp, węgorz, płoć, ukleja, itd.

Najliczniej na terenie gminy występują owady, żyjące w różnym środowisku. Są to między innymi paż królowej, paż żeglarz, biegacze: skórzasty, leśny, ogrodowy, kozioróg dębosz, rohatyniec nosorożec, modliszka.

Płazy reprezentowane są przede wszystkim przez żaby, ropuchy (szarą, zieloną i płaskówkę), kumaki.

Z gatunków gadów występujących na omawianym obszarze wymienić należy: jaszczurkę zwinkę i żyworodną, padalce, zaskrońce.

Urozmaiconą i licznie reprezentowaną grupę stanowią ptaki, żerujące i gniazdujące głównie w dolinach rzecznych.

Na terenie gminy, w miejscowości Grabie i Goszczewo znajdują się miejsca występowania i gniazdowania jaskółki brzegówki. Na terenie Polski gatunek ten jest objęty ścisłą ochroną gatunkową, jak i wszystkie pozostałe gatunki jaskółek.

Do gatunków zwierzyny grubej zaliczyć należy zwierzynę, bytującą przede wszystkim na terenach leśnych lub na pograniczu lasu i pól. Należą do nich: jeleń, sarna europejska (ekotyp zarówno leśny jak i polny) oraz dzik. Zwierzyna drobna to taka jak np.: piżmak, dzikie kaczki, dzikie gęsi, gołąb grzywacz, słonka, kuna domowa i kuna leśna, tchórz i jenot, zajac, bażant i kuropatwa oraz bardzo licznie lisy.

I.3.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE – ZAGROŻENIA

Degradacja powierzchni ziemi

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski znajduje się 12 złóż surowców pospolitych, w tym: 10 złóż kruszywa naturalnego i 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Wydanych jest 6 koncesji na eksploatację złóż w miejscowościach: Wilkostowo, Konradowo, Opoki i Podgaj.

Na terenie gminy eksploatowane są według wydanych koncesji (*źródło: Starostwo Powiatowe Aleksandrów Kujawski i Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego*):

Na obszarze gminy wyznaczono również obszary perspektywiczne: w okolicach Rożna i Białych Błot. W gminie występują liczne odkrywki i miejsca eksploatacji kruszywa naturalnego tj. Grabie, Podgaj, Rożno-Parcele i Białe Błota.

Ponadto na terenie gminy znajduje się także zachodnia część złoża wód leczniczych Ciechocinek, aktualnie eksploatowanych przez Uzdrowisko S.A. Ciechocinek.

Podczas eksploatacji surowców naturalnych zniszczeniu mechanicznemu i zmianom chemicznym ulegają pokrywy glebowe. Silnym zaburzeniem ulegają stosunki hydrogeologiczne

(obniżenie poziomów wodonośnych, przemiany sieci hydrograficznej, zanik cieków, przerwanie więzi hydraulicznych między wodami powierzchniowymi i podziemnymi).

Obszarami zagrożonymi osuwaniem się mas ziemnych są tereny położone z miejscowości Łazieniec, wskazane w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową.

Zanieczyszczenie gleb

Zagrożeniami dla gleb mogą być:

- intensyfikacja i chemizacja produkcji rolnej (wzrost nawożenia, stosowanie pestycydów),
- wprowadzanie monokultur uprawowych,
- zanik lokalnych odmian roślin uprawnych i ras zwierząt hodowlanych,
- wzmożone procesy erozyjne,
- wprowadzanie do gleb ścieków komunalnych i przemysłowych,
- wycieki ścieków z urządzeń kanalizacyjnych i osadników przydomowych,
- powstawanie dzikich wysypisk odpadów komunalnych,
- emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych,
- posypywanie nawierzchni dróg solami powodujące nadmierne zasolenie gleb wzdłuż dróg
- postępująca denudacja terenu przy realizacji inwestycji budowlanych.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Potencjalne zagrożenia wód podziemnych związane są z:

- zagrożeniami komunalnymi, czyli z gromadzeniem odpadów stałych i odprowadzaniem ścieków do gruntu,
- zagrożeniami przemysłowymi, czyli gromadzeniem odpadów przemysłowych, magazynowaniem materiałów i surowców trujących, w tym ropopochodnych,
- zagrożeniami obszarowymi związanymi z rolnictwem.

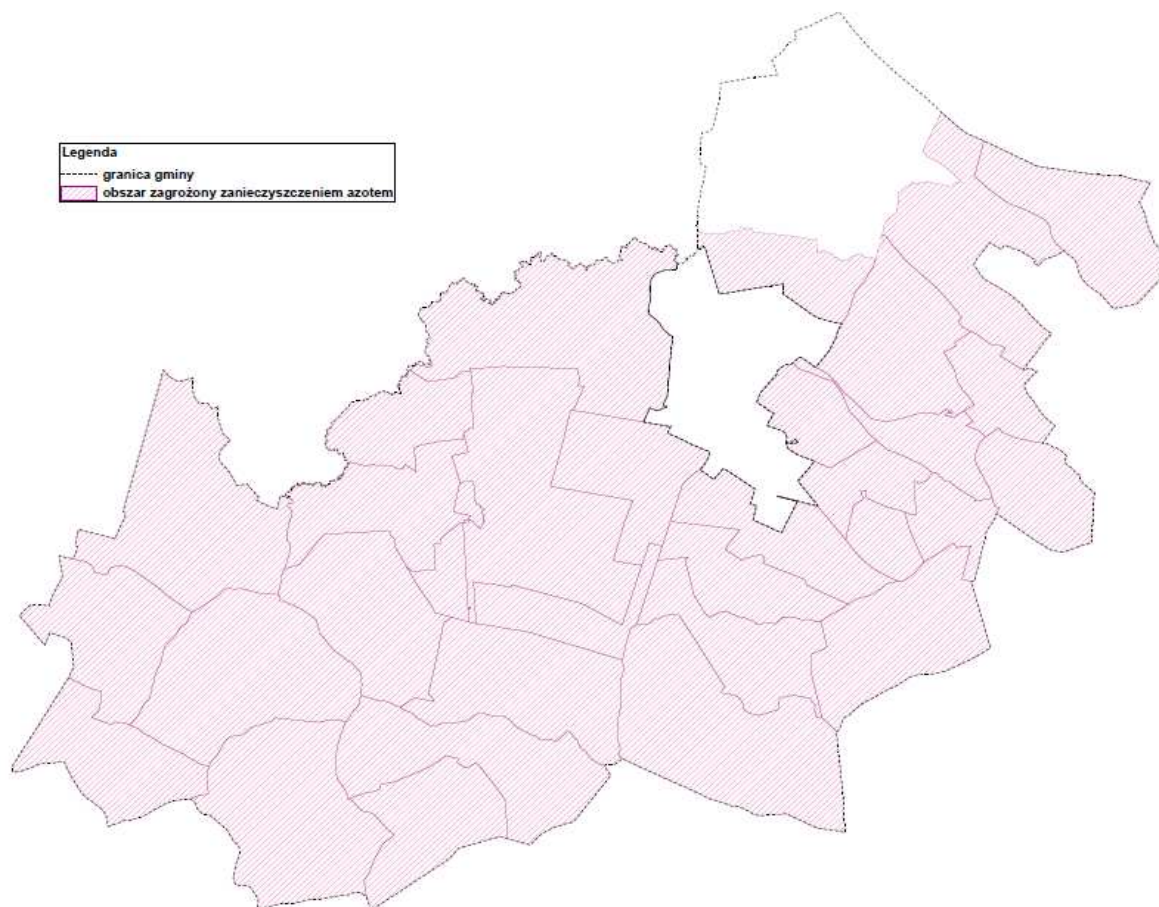
Na jakość wód w rzekach wpływają odprowadzane do nich ścieki komunalne i przemysłowe, a także spływy powierzchniowe i opady atmosferyczne. Głównym źródłem zanieczyszczeń wód płynących przez teren gminy są ścieki komunalne (nieczyszczone ścieki bytowe) odprowadzane bezpośrednio do Tażyny, i jej dopływów (Małej Tażyny) lub do rowów melioracyjnych i za ich pośrednictwem również do rzek. Na terenie opracowania innym obiektem zanieczyszczeń wód powierzchniowych jest np. podczyszczania ścieków w miejscowości Przybranowo.

Kolejnym bardzo istotnym zagrożeniem dla stanu czystości wód powierzchniowych jest nieumiejętne i nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i innych środków chemicznych używanych w rolnictwie, szczególnie związków azotowych.

Stosowanie w rolnictwie różnych środków chemicznych, jak i użytkowanie terenu ma znaczący wpływ na funkcjonowanie środowiska przyrodniczego. Zagrożenia związane z rolnictwem na terenie gminy Aleksandrów Kujawski mają istotne znaczenie. Z tego względu obszar gminy Aleksandrów Kujawski został włączony do obszaru szczególnie narażonego na wpływ azotu pochodzącego ze źródeł rolniczych². W wyniku nadmiernej ilości związków azotu w środowisku przyrodniczym zaobserwowano eutrofizację wód rzeki Tażyny. Średnia zawartość azotanów w Tażynie wynosiła od 12,17 mg/l do 31,30 mg/l, co oznacza, że wskaźnik eutrofizacji został przekroczony od 21,7% do 213% (dane za 2003 r.). Ponadto na obszarze szczególnie narażonym na zanieczyszczenia azotem pochodzenia rolniczego, jakość wód nie odpowiada wymaganym standardom. Degradacja wód spowodowana rozwojem fitoplanktonu poważnie ogranicza możliwości ich wykorzystania.

Jest to problem poważny, gdyż na obszarze gminy wiele gospodarstw jest niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej. Korzystają one zazwyczaj z własnych, przydomowych studzien. Tym samym zagrożone zanieczyszczeniem azotem wody gruntowe mogą być wykorzystywane przez ludność wiejską do celów gospodarczych. Wszystkie sołectwa gminy Aleksandrów Kujawski w wyjątkiem Otłoczyna należą do obszaru szczególnie narażony nr 3 (OSN) w rejonie wodnym Dolnej Wisły na odpływy azotu ze źródeł rolniczych.

² Rozporządzenie nr 6/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 4 września 2008 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych dla obszaru szczególnie narażonego nr 3 w regionie wodnym Dolnej Wisły

Rys. 5. Obszar zagrożony zanieczyszczeniem azotem na terenie gminy Aleksandrów Kujawski.
 Opracowanie własne.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza można podzielić ogólnie na:

- punktowe – duże zakłady pracy,
- powierzchniowe – składowisko odpadów, rozproszone małe źródła punktowe tzw. niska emisja (kotłownie lokalne, zakładu rzemieślnicze, paleniska domowe),
- liniowe – ciągi komunikacyjne.

Głównym emitorem zanieczyszczenia powietrza są zakłady przetwórstwa rolniczego zlokalizowane w gminie m.in. w: Rudunkach, Kuczku oraz Otłoczynie, Wygodzie Nowym Ciechocinkui Chrustach (fermy drobiu) oraz zakłady w mieście Aleksandrów Kujawski. Powietrze atmosferyczne i klimat pozostają również pod degradującym wpływem lokalnej produkcji, kotłowni, palenisk domowych, transportu i komunikacji. Wpływ ich wyraża się w zanieczyszczeniu powietrza pyłami, gazami, ciężkimi zapachami, itp.

Przekształcenie szaty roślinnej

Roślinność naturalna gminy uległa zmianom, głównie za sprawą działalności ludzkiej. Największej presji uległy leśne zbiorowiska naturalne, gdyż duża ich część została w przeszłości wykarczowana pod pola uprawne.

Największym zagrożeniem dla zbiorowisk roślinnych brzegów Wisły, które zależne są od okresowego zalewania i wynurzania może być w przyszłości zmiana stosunków wodnych, związana z ewentualną realizacją planów budowy Kaskady Dolnej Wisły (trwałe zalanie, obwałowanie).

Dla terenów podmokłych (łąg olszowo-jesionowych, łąk, szuwarów) najgroźniejsze jest odwadnianie, osuszanie, zasypywanie. Dla umiarkowanie wilgotnych żyznych niewłaściwa gospodarka leśna, która prowadzi do zmiany składu gatunkowego i zakwaszenia siedliska.

Dla wszystkich siedlisk zagrożeniem są: presja budownictwa, składowiska odpadów, zanieczyszczenia i dzikie wysypiska.

Przekształcenie świata zwierzęcego

Największym zagrożeniem dla świata zwierząt są zmiany środowiskowe wywołane gospodarczą działalnością człowieka, zmierzającą do coraz lepszego wykorzystania gruntów. Wiąże się to często ze zmianą charakteru siedlisk, a co ma istotny wpływ na liczbę gatunków i stan liczebny populacji zwierząt.

Dużym problemem dla zachowania fauny jest nasilająca się w ostatnich latach presja budowlana wynikająca z atrakcyjności terenów nadpilicznych. Na terenach leśnych, obrzeżach lasów powstaje zabudowa. Obszary te, wobec nierozwiązania gospodarki ściekowej, stanowią źródło degradacji środowiska, zwłaszcza wód. Szczególnie niebezpieczna jest zabudowa krawędzi dolin, która może mieć wpływ na zmianę tras migracyjnych zwierząt, bądź tworzyć niebezpieczne dla życia zwierząt pułapki.

Emisja hałasu

Za główne źródła hałasu na terenie gminy należy uznać szlaki komunikacyjne (drogi, w dalszej kolejności zakłady produkcyjne i lokalne źródła hałasu w postaci zakładów usługowych i produkcyjnych).

Znaczny ruch pojazdów koncentruje się na drodze krajowej nr 1. W trakcie pomiarów dokonanych w latach 2006 – 2007 natężenie ruchu wynosiło 16 400 pojazdów na dobę. Jest to wzrost w stosunku do roku 2000 o ok. 17%. Dlatego też z początkiem 2012 r. zgodnie z programem ochrony środowiska przed hałasem dla ciągu drogi krajowej nr 1 wykonana została mapa akustyczna na odcinku od km 198+533 do km 210+571 (Czerniewice – Nowy Ciechocinek). Analizę objęto na terenie gminy Aleksandrów Kujawski 7,1 km drogi krajowej.

Na drogach wojewódzkich również odnotowano w latach wcześniejszych wzmożony ruch. W 2000 r. na drodze: nr 250 - średnie natężenie ruchu w trakcie pomiarów dokonanych wynosiło na całym odcinku 473 pojazdów/dobę, a na drodze nr 266 (na odcinku DK nr 1 – Aleksandrów Kujawski – Służewo) 5 465 pojazdów/dobę.

Należy zauważyć, że ruch pojazdów przechodzi miejscami przez tereny zwartej zabudowy mieszkalnej, głównie we wsi Otłoczyn, Stawki, Przybranowo, Łazieniec, Odolion, Służewo. Hałas jest, więc miejscami dokuczliwym problemem.

Inne zagrożenie hałasem i wibracjami dla środowiska gminy istnieje ze strony turbin wiatrowych zlokalizowanych w południowej i centralnej części gminy Aleksandrów Kujawski.

Hałasu pochodzący od pól elektromagnetycznych

Źródłem pól elektromagnetycznych występującym na omawianym terenie są linie energetyczne, urządzenia elektroenergetyczne wysokiego napięcia oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.

I.3.3. LEŚNA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Administracyjnie lasy na terenie gminy Aleksandrów Kujawski należą do Nadleśnictwa Gniewkowo, które nadzorowane jest przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Toruniu.

Zwarte kompleksy leśne występują przede wszystkim w północnej i zachodniej części gminy. Kompleksy leśne charakteryzują się umiarkowanym stopniem naturalności, zachowały się rozległe obszary leśne o bogatej strukturze gatunkowej oraz siedliskach zbliżonych do naturalnych.

Lesistość

Wskaźnik lesistości (dane z GUS BDL 2010) w gminie wynosi 16,30%. Wartość daje gminie wiejskiej 2 lokatę w powiecie aleksandrowskim. Lesistość w powiecie wynosi 7,30%, zaś w województwie kujawsko-pomorskim osiąga 23,3%. Zalesianie gruntów porolnych nie przyczynia się do znacznego wzrostu powierzchni lasów.

W latach 2000-2010 powierzchnia lasów wszystkich form własności zwiększyła się w gminie o 43,4 ha. Struktura powierzchniowa lasów na terenie gminy jest przeważnie zwarta.

Struktura własności

Powierzchni lasów w gminie Aleksandrów Kujawski wynosiła 2146,9 ha (GUS BDL 2010). Największą powierzchnię zajmowały lasy stanowiące własność Skarbu Państwa – 1635,6 ha, czyli ok. 76% powierzchni wszystkich lasów. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa zajmowały powierzchnię 976,1 ha (ok. 17%), w tym grunty leśne prywatne zajmują 485,0 ha, a grunty leśne gminne 26,3 ha.

Struktura siedliskowa

Kompleksy leśne występujące na terenie gminy stanowią zwarte powierzchnie lasów mieszanych i monokultur sosnowych. Jedynie wzdłuż rzeki Tażyny zachowały się większe skupienia lasów liściastych. Krajobraz wzdłuż rzeki Tażyny ma charakter zbliżony do naturalnego i jest ściśle związany z siedliskiem łągowym. Występują tu głównie lasy olszowe i wierzbwotopolowe. W kierunku południowym od Tażyny wykształciły się lasy grabowe, które obecnie porastają dolinę rzeki. Na siedlisku boru mieszanego przeważają monokultury sosnowe. W dalszej odległości od rzeki krajobraz leśny został wyraźnie przekształcony przez użytkowanie rolnicze i gospodarkę leśną. Pozostałe obszary leśne to niewielkie powierzchnie w postaci enklaw.

Dominującym typem siedlisk w lasach występujących na terenie gminy Aleksandrów Kujawski jest bór świeży (Bśw.), bór mieszany świeży (BMśw.), a także las mieszany świeży (LMśw.) i las świeży (Lśw.).

Struktura siedliskowa lasów gminy wskazuje na to, iż są one bogate pod względem różnorodności biologicznej oraz bardzo cenne z przyrodniczego punktu widzenia. Lasy wraz z innymi mniejszymi powierzchniami zadrzewień, łąkami, rzekami, oczkami wodnymi oraz torfowiskami tworzą tzw. korytarze ekologiczne, dające między innymi możliwość migracji zwierząt.

Struktura gatunkowa

Zbiorowisko boru mieszanego świeżego tworzą przede wszystkim dąb i sosna z domieszką buka i brzozy oraz modrzewia klonu i jawora. Bór świeży charakteryzuje się dominacją sosny z domieszką brzozy natomiast w olsach dominuje olsza czarna z domieszką brzozy, jesionu i świerka. Do najliczniejszych gatunków należą: sosna pospolita *Pinus silvestris*, dąb *Quercus pubescens*, *Quercus robur*. Wzdłuż rzeki Tażyny - olsze oraz wierzby i topole.

Zalesienia

Zalesienia powinny być realizowane na najłagodniejszych glebach (V, VI i VI z klasa) sąsiadujących z kompleksami leśnymi. W roku 2009 na terenie gminy zalesiono – 2,8 ha jej powierzchni, a w 2010 – 8,3 ha.

Lasy ochronne

Ze względu na pełnione funkcje lasy dzielone są na dwie kategorie: lasy gospodarcze i lasy ochronne. Dla obszarów leśnych będących własnością Skarbu Państwa został opracowany Plan Urządzania Lasu Nadleśnictwa Gniewkowo. Wg tego opracowania lasy znajdujące się w gminie Aleksandrów Kujawski zostały zaliczone do lasów ochronnych. Lasy te mają powierzchnię 26,3 ha. Lasy ochronne zostały zakwalifikowane jako lasy wodochronne.

W lasach ochronnych prowadzi się gospodarkę leśną zapewniającą utrzymanie spełnianych funkcji ochronnych.

Występujące gatunki zwierząt

W obwodach łowieckich na terenie gminy wśród gatunków zwierząt łownych najliczniej występują: jeleń, sarna, dzik. Ze zwierzyny drobnej w lasach i polach żyją: zając, bażant i kuropatwa. Ponadto, w mniejszych ilościach występują również: piżmak, dzikie kaczki i gęsi, kuna oraz lisy.

Łowiectwo

Obszar gminy Aleksandrów Kujawski zwłaszcza w północnej części ze względu na występowanie na tym terenie zwartych obszarów leśnych pradoliny Wisły oraz kompleksów łąkowo-bagiennych rzeki Tażyny stanowi bazę dla zwierzyny łownej.

Gmina Aleksandrów Kujawski leży w zasięgu 4 obwodów łowieckich:

- nr 182 „Ciechocinek”,
- nr 183 „Służewo”,
- nr 200 „Koneck”,
- oraz częściowo nr 201 „Dąbrowa Biskupia”.

I.3.4. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

Charakterystyka warunków klimatycznych

Rozwojowi rolnictwa w gminie sprzyja długi okres wegetacyjny, który wynosi średnio ok. 208 dni, przy czym średnia dla Polski to 200 dni. Przeciętne dla rozwoju produkcji rolnej na obszarze gminy są warunki termiczne, średnia roczna temperatura wynosi tutaj 8°C. Niskie roczne sumy opadów atmosferycznych (539 mm) nie wpływają korzystnie na rozwój produkcji rolnej w gminie.

Charakterystyka rolniczej przydatności gleb

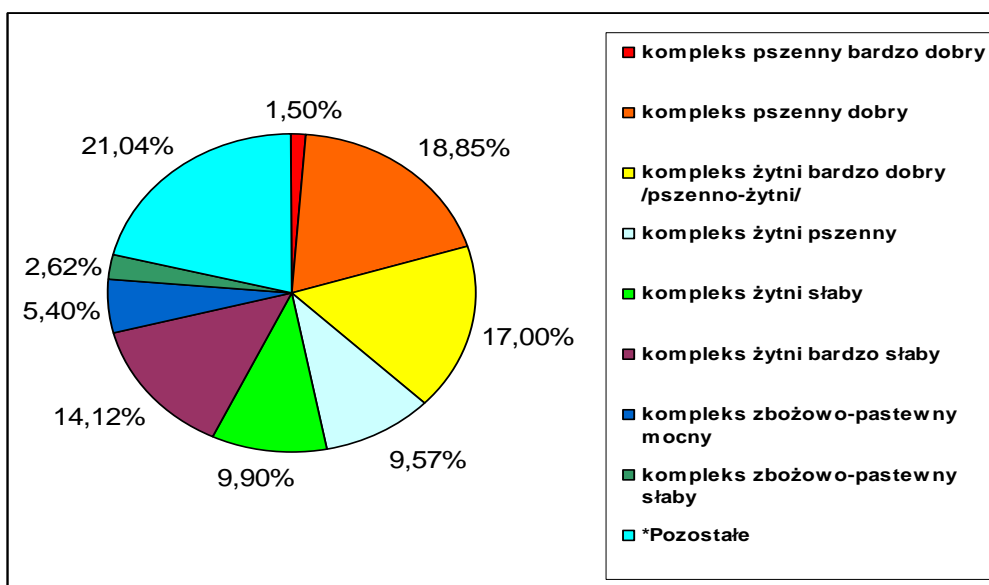
Kompleksy rolniczej przydatności gleb

Na przydatność rolniczą gleb składa się wiele czynników związanych bezpośrednio z właściwościami fizycznymi gleby (właściwości skały macierzystej – uziarnienie, zasobność w składniki odżywcze, odczyn, zawartość próchnicy), jak i środowiska (rzeźba terenu, stosunki wodne, agroklimat). Na podstawie analizy wszystkich tych czynników ustalana jest przynależność poszczególnych gleb do kompleksów rolniczej przydatności. Podział ten został opracowany przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG).

Na badanym terenie dominują kompleksy glebowe o bardzo dobrej i dobrej przydatności: 1 - kompleks pszenno-żytni bardzo dobry (1,50% pow. gminy), 2 - kompleks pszenno-żytni dobry (18,85% pow. gminy), 3 - kompleks pszenno-żytni wadliwy (0,58% pow. gminy), 4 - kompleks pszenno-żytni bardzo dobry /pszenno-żytni/ (17,00% pow. gminy). Kompleksy trwałych użytków zielonych na terenie gminy Aleksandrów Kujawski przedstawiają się następująco: 1z – użytki zielone bardzo dobre i dobre (0,04% pow. gminy), 2z – użytki zielone dobre (6,53% pow. gminy), 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe (3,95% pow. gminy).

Kompleksy od 1 do 4 występują głównie w sołectwach: Grabie, Opoczki, Opoki, Przybranowo, Służewo, Poczalkowo, Plebanka, Słomkowo i Słońsk Dolny.

Wykres 6. Struktura kompleksów rolniczej przydatności gleb

*Pozostałe – 21,04% , w tym: 8 – kompleks pszenno-żytni mocny (0,58%); 3 – kompleks pszenno-żytni wadliwy (5,40%); użytki zielone bardzo dobre i dobre (0,04%), użytki zielone dobre (6,53%), użytki zielone słabe i bardzo słabe (3,95%) i inne (las, grunty pod zabudowaniami, wody, wody nieużytki, nieużytki rolnicze) - 4,54%.

Źródło: Zestawienie własne na podstawie danych z IUNG w Puławach

Występowanie kompleksów glebowych zostało przedstawione na schemacie pt. „Kompleksy przydatności rolniczej gleb w gminie Aleksandrów Kujawski”.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych

Warunki glebowe do produkcji rolniczej na obszarze gminy można określić jako dobre, co sprzyja rozwojowi rolnictwa. Miarą jakości gleb są klasy bonitacyjne. W gminie przeważają gleby dobre do uprawy, wysokich klas bonitacyjnych II i III, które zajmują ponad 27% powierzchni gminy. Na analizowanym obszarze występują one przede wszystkim w zachodniej, centralnej i południowej części gminy.

Charakterystyka rzeźby terenu pod względem przydatności rolniczej

W gminie występuje korzystne dla produkcji rolnej ukształtowanie terenu. Tereny użytkowane rolniczo charakteryzują się przeważnie płaską rzeźbą, co sprzyja prowadzeniu prac polowych. Nie wymaga to ponoszenia dodatkowych kosztów uprawy, związanych z gospodarowaniem na terenach o dużych nachyleniach.

Wyjątek stanowią tereny położone wzdłuż dolin Tażyny i Małej Tażyny, jak również Wisły oraz pozostałych cieków. Nachylenie stoków na tych obszarach miejscami przekracza 5%, co utrudnia prowadzenie gospodarki rolnej.

Tab.12. Wskaźniki bonitacji dla 4 podstawowych elementów środowiska przyrodniczego

OBSZAR					OGÓLNY WSKAŹNIK JAKOŚCI ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ
	JAKOŚCI I PRZYDATNOŚCI ROLNICZEJ GLEB	AGROKLIMATU	RZEŻBY TERENU	WARUNKÓW WODNYCH	
gmina wiejska Aleksandrów Kujawski	51,5	9,0	4,6	3,1	68,2
powiat aleksandrowski	53,3	9,0	4,7	3,4	70,4
województwo kujawsko- pomorskie	54,4	9,2	4,0	3,4	71,0
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

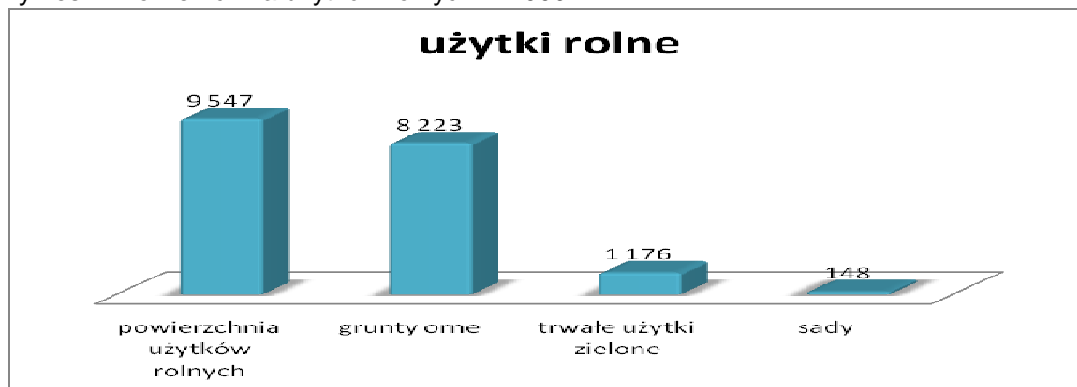
Źródło: Dane z IUNG w Puławach

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Aleksandrów Kujawski jest średnia, co potwierdzają powyższe wskaźniki.

Użytkowanie gruntów

Sposób zagospodarowania terenów gminy Aleksandrów Kujawski potwierdza jej rolniczy charakter. W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują użytki rolne, które zajmują 72,5 % obszaru gminy.

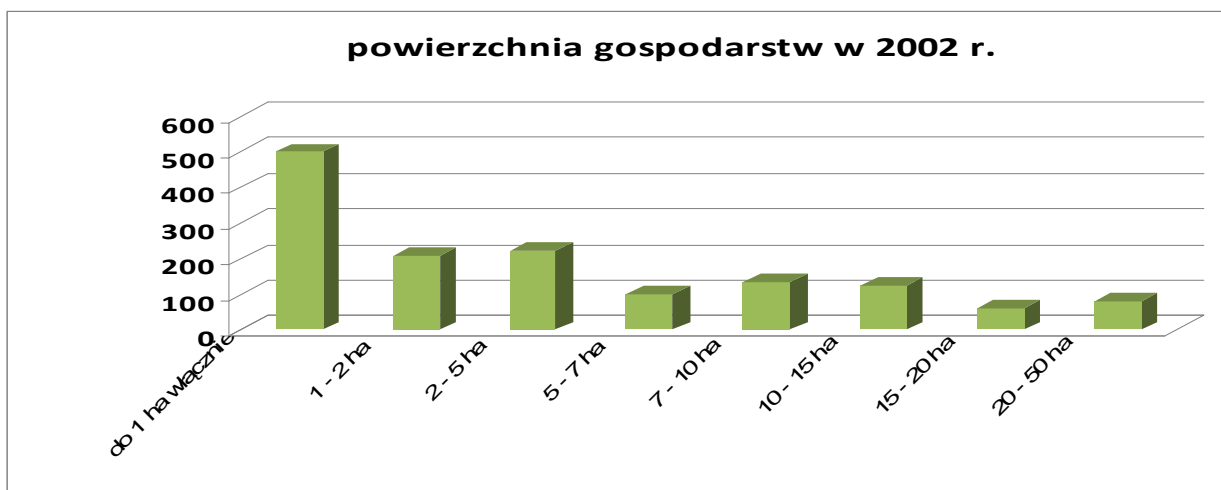
Wykres 7. Powierzchnia użytków rolnych w 2009 r.

Źródło: BDL GUS.

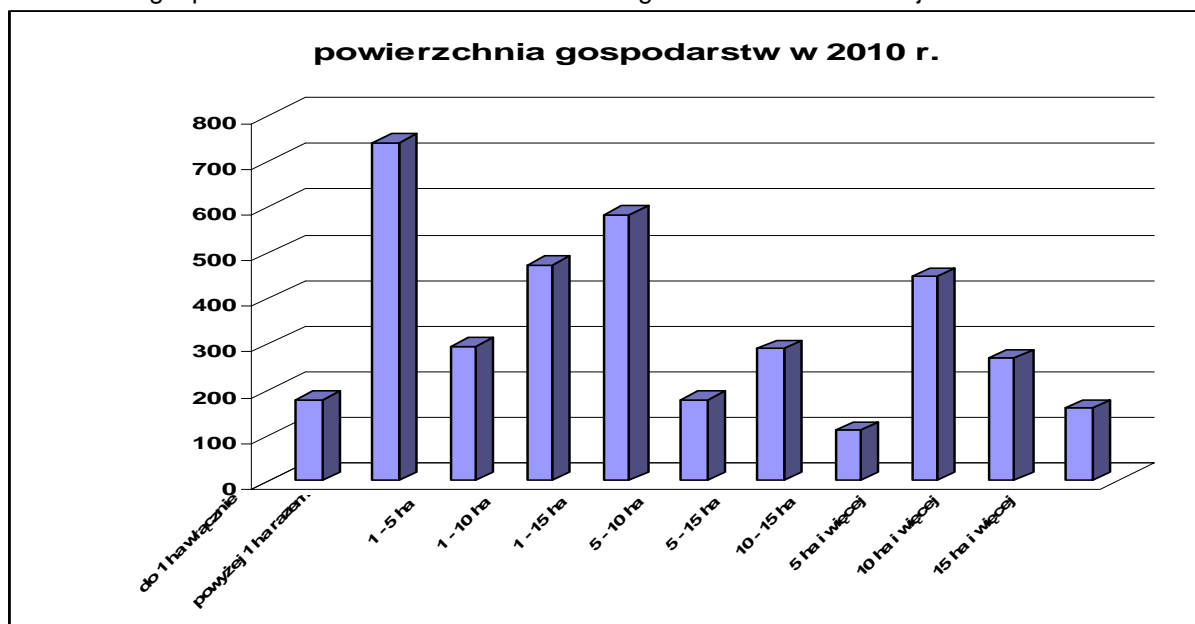
Dane dotyczące rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Aleksandrów Kujawski pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego z 2002 r. i 2010 r.

Wykres 8. Ilość gospodarstw oraz średnia ich wielkość w gminie Aleksandrów Kujawski w 2002 r.

źródło: BDL GUS

Wykres 9. Ilość gospodarstw oraz średnia ich wielkość w gminie Aleksandrów Kujawski w 2010 r.

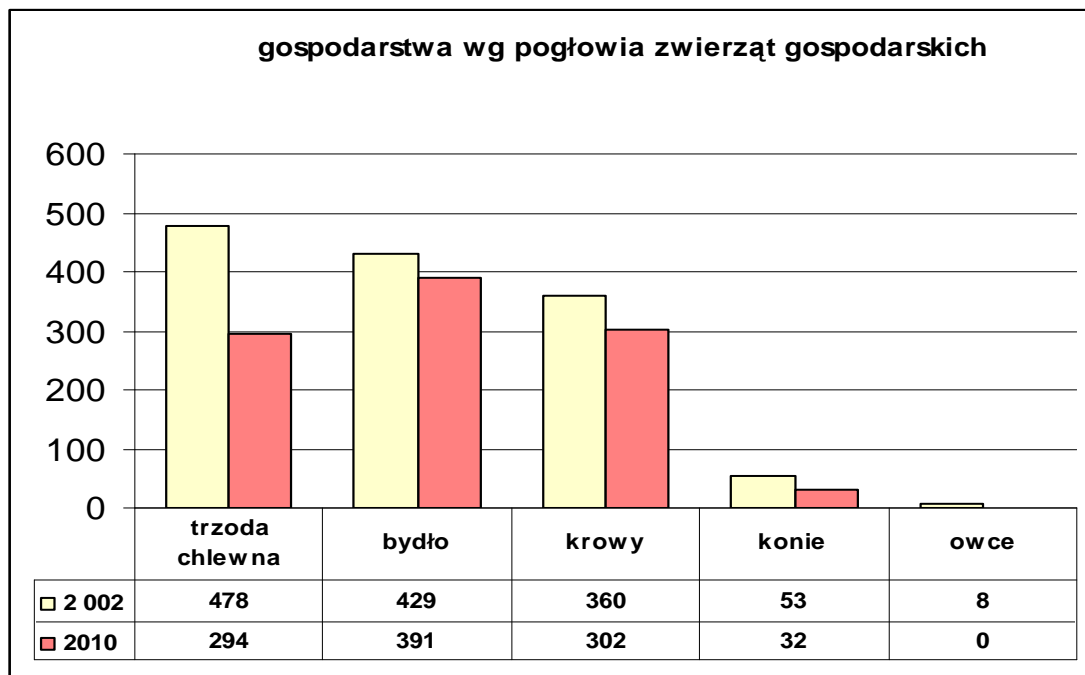
Porównując dane Spisu Rolnego z lat 2002 i 2010 r. wynika, iż w ciągu 8 lat liczba gospodarstw indywidualnych zmalała o ponad 36% (525 szt.). W roku 2010 już wszystkie gospodarstwa miały charakter indywidualny. Przede wszystkim zmniejszyła się liczba gospodarstw poniżej 1 ha o 332 szt. oraz gospodarstw od 1 do 5 ha o 139 szt. W przedziałach od 5 do 15 ha również nastąpił spadek liczby gospodarstw. Tylko w przedziale o wielkości od 15 ha liczba gospodarstw zwiększyła się o 15 szt.

Struktura produkcji rolnej

Produkcja zwierzęca

W porównaniu z rokiem 2002 r. nastąpił spadek liczby gospodarstw zajmujących się hodowlą zwierząt gospodarskich, wszystkich rodzajów. Różnice przedstawia wykres poniżej.

Wykres 10. Gospodarstwa wg pogłowia zwierząt

źródło danych: BDL GUS

Z przeprowadzonej analizy w 2010 r. porównaniu danymi z poprzedniego Spisu Rolnego nastąpił 70% wzrost liczby hodowanego drobiu w gminie. W ilości sztuk zwierząt gospodarskich na drugim miejscu znalazły się trzoda chlewna (spadek o 11%), a trzecim bydło (wzrost o ok. 26%).

Tab. 13. Zestawienie pogłowia zwierząt w gminie Aleksandrów Kujawski

Pogłowie zwierząt w sztukach									
Data	Drób ogółem	Kurki nioski	Trzoda chlewna	bydło	Trzoda chlewna lochy	krowy	owce	konie	kozy
2010	406 042	390 838	10 831	3 500	1 235	1 004	0	158	0
2002	288 558	116 146	12 189	2 572	1 425	1 102	380	148	84

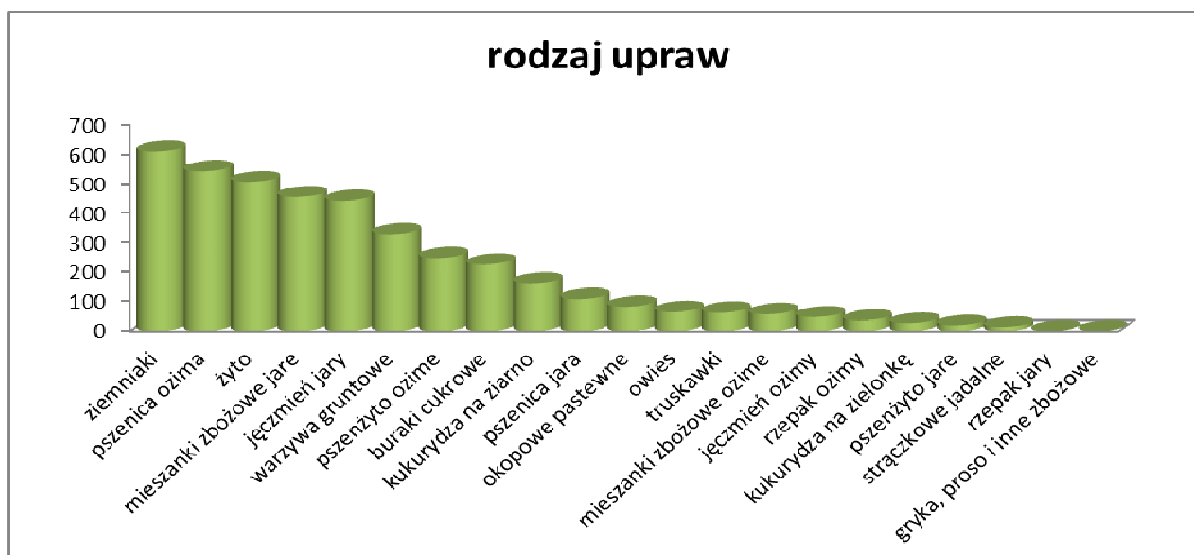
źródło danych: BDL GUS

Największe gospodarstwa rolne zajmujące się hodowlą drobiu w gminie Aleksandrów Kujawski znajdują się w miejscowościach: Otłoczyn, Wygoda, Nowy Ciechocinek, Kuczek, Rudunki i Chrusty.

Produkcja roślinna

W gminie w latach poprzednich przeważała uprawa ziemniaków, która zajmowała ponad 600 ha zasiewów, kolejne pozycje zajmowały: pszenica ozima 543 ha, żyto 506 ha, mieszanki zbożowe jare 456 ha i jęczmień jary 443. Brak danych za 2010 r.

Wykres 11. Gospodarstwa wg rodzaju upraw

źródło danych: BDL GUS 2002 r.

Obsługa rolnictwa

Udział rolnictwa w strukturze głównych źródeł utrzymania w 2002 r. wynosił niespełna 9% (dane wg Narodowego Spisu Powszechnego Ludności w 2002 r., brak danych za 2010 r.). W roku 2010 w rejestrze REGON w sekcji A zarejestrowanych było tylko 42 podmioty gospodarcze (ok. 5% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy). W porównaniu z rokiem 2004 liczba podmiotów sekcji A zwiększyła się o 6 podmiotów.

Tab. 14. Podmioty gospodarki narodowej – sekcja A

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W 2008 ROKU WG SEKCJI PKD 2007	
Ogółem	
Ogółem	821
Sektor prywatny	810
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	
Ogółem	42

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Wnioski

Warunki rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Aleksandrów Kujawski są sprzyjające, ponieważ:

- obszar gminy posiada dobre warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej,
- liczba podmiotów gospodarczych zapewniających obsługę rolnictwa zwiększyła się,
- występuje tendencja do tworzenia dużych towarowych gospodarstw rolnych (powyżej 15 ha).

I.3.5. WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

W 2005 r. na zlecenie Ministra Środowiska opracowano kompleksowy projekt korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Wyróżniono dwa podsystemy korytarzy o randze europejskiej i krajowej:

- lądowe korytarze migracyjne,
- korytarze tworzone przez główne rzeki i ich doliny.

Zgodnie z tym projektem w dolinie Wisły utworzony został specjalny korytarz "Toruński Dolnej Wisły". Jest to korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym.

Do koncepcji krajowej sieci ECONET – POLSKA został włączony także obszar gminy Aleksandrów Kujawski, głównie ze względu na swoje położenie w obrębie wspomnianego wyżej korytarza ekologicznego o symbolu 15m.

Na terenie gminy wyróżniamy także lokalny korytarz ekologiczny, który wyznaczony został wzdłuż osi rzeki Tażyny oraz drugi korytarz ekologiczny tzw. Ciechociński, który przebiega południowo zachodniej części gminy Aleksandrów Kujawski (m.in. przejściem dla zierzyny pod autostradą A-1 i Lasem Ciechocińskim).

Wymienione wyżej korytarze te tworzą jeden spójny system przyrodniczy na tym obszarze. Zostały one pokazane na rysunku „Uwarunkowania”.

I.4. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH

Udokumentowanymi obszarami zagrożonymi osuwaniem się mas ziemnych są tereny położone z miejscowości Łazieniec, wskazane w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową.

Również na terenach wyrobiskowych, których na terenie gminy jest dużo istnieje ryzyko miejscowego osuwania się krawędzi wyrobisk.

Obszary te zostały pokazane na rysunku „Uwarunkowania”.

Obszarami potencjalnie narażonymi na osuwanie się mas ziemnych są również strome zbocza dolin cieków. Należy, zwrócić uwagę na możliwość osuwania się mas ziemi w tych rejonach w wyniku intensywnych opadów i niekontrolowanej działalności człowieka.

I.5. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH

Złóża kopalin

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski znajduje się 12 złóż surowców pospolitych, w tym: 10 złóż kruszywa naturalnego i 2 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (Patrz tabela poniżej). Na terenie gminy eksploatowane są według wydanych koncesji (źródło: Starostwo Powiatowe Aleksandrów Kujawski i Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego):

1. Wilkostowo I – decyzja z 13.09.2011 r., znak: GN.Gś.6522.6.4.2011, obowiązująca do dnia 31.12.2030 r.
2. Konradowo I – decyzja z 31 stycznia 2012 r., znak: GN.Gś.6522.4.4.1.2011 obowiązująca do dnia 31.12.2030 r.
3. Tażyna I – decyzja z dnia 09.08.2000 r., znak: RS.7212-1/00, obowiązująca do dnia 31.12.2020 r.
4. Opoki II – decyzja z 18.02.2009 r., znak GR/Gś.7521-02/4/09, obowiązująca do dnia 31.01.2019 r.
5. Opoki I – decyzja z 18.05.2009 r., znak: GR/Gś. 7521-9/3/09, obowiązująca do dnia 15.04.2019 r.
6. Podgaj – decyzja nr 198/W/10 z dnia 15.04.2010r., obowiązująca do dnia 31.12.2034 r.

Natomiast na złożach: Białe Błota, Tażyna II, Stawki i Opoki – eksploatacja została zaniechana.

Tab. 15. Złóża surowców pospolitych w gminie Aleksandrów Kujawski

L.p.	Nazwa złoża	Kopalina	Nadzór górniczy	Stan zagospodarowania
1	Tażyna I	KRUSZYWA NATURALNE	Okręgowy Urząd Górniczy - Poznań	złoże zagospodarowane
2	Opoki II	KRUSZYWA NATURALNE		złoże zagospodarowane
3	Podgaj	KRUSZYWA NATURALNE		złoże zagospodarowane
4	Opoki I	KRUSZYWA NATURALNE		złoże rozpoznane szczegółowo

L.p.	Nazwa złoża	Kopalina	Nadzór górniczy	Stan zagospodarowania
5	Chrusty	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ		złoże rozpoznane szczegółowo
6	Zgoda	KRUSZYWA NATURALNE		złoże rozpoznane szczegółowo
7	Tążyna III	KRUSZYWA NATURALNE		złoże rozpoznane szczegółowo
8	Konradowo I	KRUSZYWA NATURALNE		złoże rozpoznane szczegółowo
9	Wilkostowo I	KRUSZYWA NATURALNE (żwirowo - piaskowe)		złoże rozpoznane szczegółowo
10	Służewo	SUROWCE ILASTE do produkcji KRUSZYWA NATURALNEGO		złoże o zasobach szacunkowych Złoże rozpoznane szczegółowo; złoże niezagospodarowane
11	Białe Błota	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ		eksploatacja złoża zaniechana
12	Tążyna II	KRUSZYWA NATURALNE		eksploatacja złoża zaniechana
13	Stawki	KRUSZYWA NATURALNE (i materiały pokrewne)		eksploatacja złoża zaniechana złoże skreślone z bilansu
14	Opoki	KRUSZYWA NATURALNE		eksploatacja złoża zaniechana , złoże skreślone z bilansu

Źródło: Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych z uwzględnieniem elementów ochrony środowiska na terenie gminy Aleksandrów Kujawski (Urząd Gminy Aleksandrów Kujawski) oraz <http://baza.pgi.gov.pl/website/cbdg/viewer.htm>, Starostwo Powiatowe w Aleksandrowie Kujawskim i Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski złoża kopalin surowców pospolitych z wymienionych wyżej (patrz tabela poniżej) położone są one w obrębie wysoczyzny polodowcowej, zbudowanej z piasków i żwirów moren czołowych. Istniejące pokłady surowca pospolitego, głównie złoża kruszywa naturalnego w postaci piasku, żwiru, złoża surowców ilastych oraz pokłady torfu. Wykorzystywane w większości dla budownictwa i drogownictwa.

Duże złoże surowca ilastego znajdujące się w miejscowości Służewo zostało ustalone w kategorii C₂ zasoby bilansowe w ilości 5 979 tys. m³. Jednak ze względu na złą ich jakość (duży ciężar i małą wytrzymałość) potraktowano, je jako złoże o zasobach szacunkowych.

Złoże kruszywa naturalnego „Opoki II” ma powierzchnię 1,88 ha. zostało rozpoznane dla potrzeb drogownictwa. Złoże jest częściowo zawodnione. Zbudowane jest z piasków o miąższości warstwy suchej 1,2-4,7 m i zawodnionej 3,0 – 16,0 m, występującej pod nakładem 0,0 – 4,0 m. Piaski są drobno- i średnioziarniste.

W gminie występują liczne odkrywki i miejsca eksploatacji kruszywa naturalnego tj. Grabie, Podgaj, Rożno-Parcele i Białe Błota, Na podstawie opisanych wyrobisk wyznaczono obszary perspektywiczne w okolicach Rożna i Białych Błot. Miąższość serii złożowej, którą tworzą głównie piaski i żwiry akumulacji wodnolodowcowej określono na 1-4 m. Tym niemniej, ze względu na kolizyjne położenie obszarów względem obszarów objętych ochroną (strefa ujęcia Tążyna, ONO-GZWP, OCHK), nie wyznaczono obszarów prognostycznych.

W celu rozpoznania torfów w latach 90-tych instytucje związane z rolnictwem wykonały opracowania torfoznawcze, w których przedstawiono podstawowe parametry torfów łącznie z zasobami. Jednak ze względu na czas wykonania badań, kiedy to torfy nie podlegały przepisom prawa geologicznego i górniczego zasoby te nie są zatwierdzone.

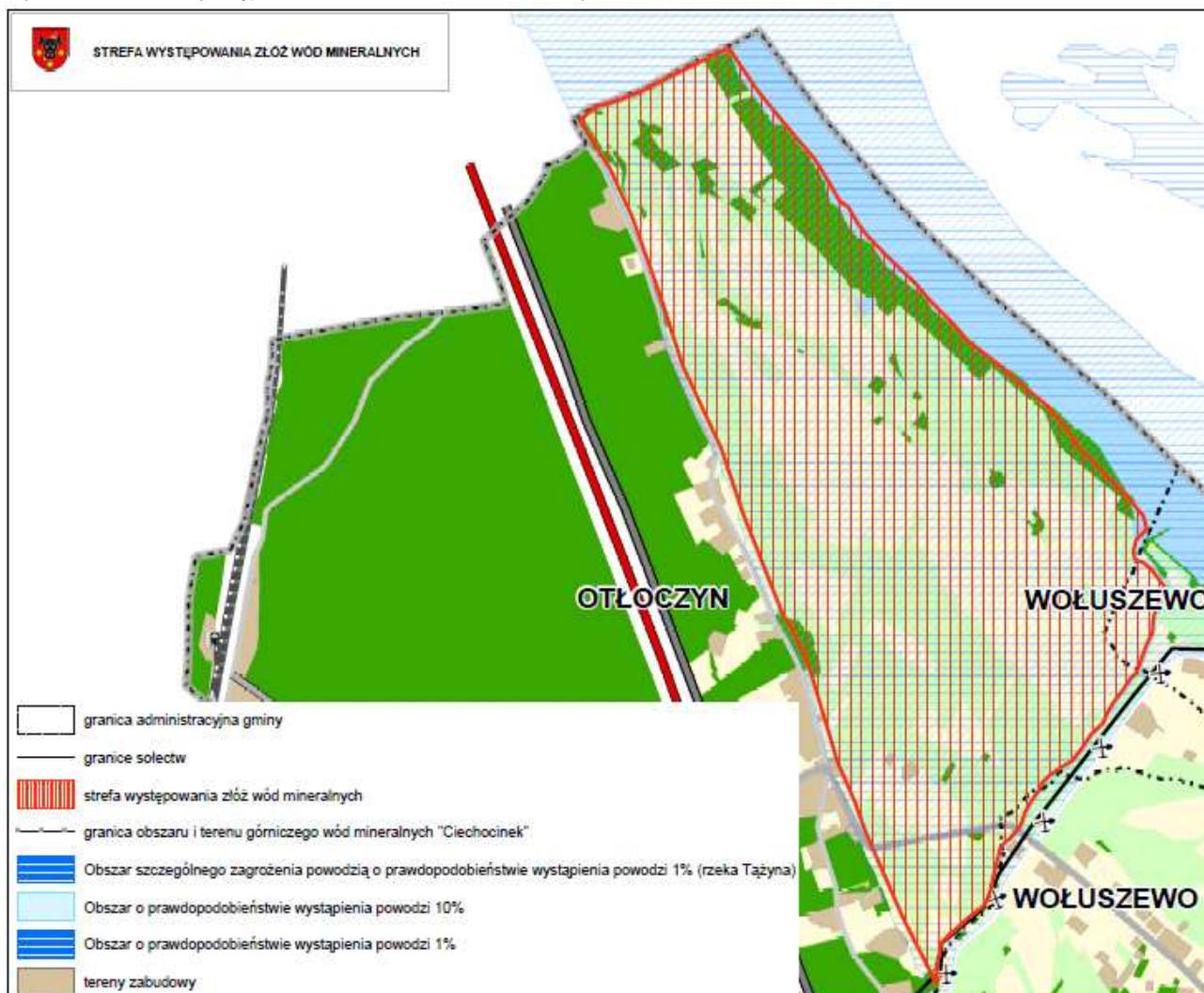
W dolinie Wisły i Tążyny zlokalizowane są torfowiska niskie o miąższości 1 – 3 m, których komponentami są głównie szczątki drewna, turzyc i trzciny. Ze względu na niewielką miąższość oraz popielność przekraczającą 20% udokumentowane zasoby torfów nie przedstawiają wartości gospodarczych. Tym niemniej mogą być one wykorzystywane, jako składnik kompostów torfowo-obornikowych albo mieszanek ogrodniczych.

Torfowiska w gminie Aleksandrów Kujawski zajmują powierzchnię ok. 602,9 ha. Do rozpoznanych w gminie należą:

- torfowisko „Służewo-Koneck-Święte-Osówka” - w skład złoża wchodzi 7 pól zbudowanych z torfów turzycowych i turzycowo-drzewnych, o miąższości 0,73 - 2,09 m, pokrycie stanowią łąki i nieużytki, towarzyszą im gytie. Ich łączna powierzchnia wynosi ok. 346 ha,;
- torfowisko „Ošno” – złożone z 4 oddzielnych pól, pokrytych łąkami i pastwiskami o miąższości 0,57-1,90 m. Dominują w nich torfy turzycowo-mszyste. Ich powierzchnia to ok. 29,9 ha;
- torfowisko „Raciążek-Wołuszewo-Otłoczyn” - 2 pola na terenie łąk, zarośli o miąższości 1,17 - 1,27 m, o zasobach bilansowych 167 tys. m³ i pozabilansowych 8 108 tys. m³. Występują tu torfy turzycowo-drzewne, którym towarzyszą gytie. Zajmują powierzchnie ok. 227 ha.

Na terenie gminy występują pokłady wody mineralnej zlokalizowane w rejonie wsi Otłoczyn, Wołuszewo.

Rys. 6. Strefa występowania złóż wód mineralnych

Opracowanie: IGPiM

We wschodniej części gminy Aleksandrów Kujawski znajduje się również zachodnia część złoża wód leczniczych Ciechocinek, aktualnie eksploatowanych przez zakład „Uzdrowisko Ciechocinek S.A.”.

Zasoby wód podziemnych

W północnej części gminy Aleksandrów Kujawski w utworach czwartorzędowych, położony jest GZWP nr 141 „Zbiornik rzeki dolna Wisła”, który jest ośrodkiem o charakterze porowym.

Zbiornik Rzeki Dolna Wisła związany jest z międzymorenowymi i pradolinowymi utworami wodonośnymi. Zbiornik ma powierzchnię 354 km² i zasoby dyspozycyjne rzędu 84 tys. m³/dobę.

Moduł zasobów zbiornika wynosi 2,75 l/s/km². Średnia głębokość ujęć zlokalizowanych na tym terenie wynosi około 40 m p.p.t..

Tab. 16. Parametry GZWP „Zbiornik rzeki dolna Wisła”

Nr GZWP	Nazwa GZWP	Typ ośrodka	Wiek utworów wodonośnych	Powierzchnia GZWP [km ²]	Średnia głębokość ujęcia [m]	Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /d]
141	Zbiornik rzeki dolna Wisła	porowy	Qpm	354,00	40	84,00

Qpm – zbiornik czwartorzędowy pradolin międzymorenowy;

Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie (dane wg. stan na dzień 31 marca 2009 r.)

Jakość wód podziemnych tego zbiornika jest zróżnicowana (od czystych nie wymagających uzdatniania - klasa jakości I b, do bardzo nieznacznie zanieczyszczonych i łatwych do uzdatniania - klasa jakości I c) i zależy głównie stopnia izolacji warstwy wodonośnej.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP nr 141 na terenie gminy Aleksandrów Kujawski jest silnie narażony na zanieczyszczenia antropogeniczne ze względu na swój „odkryty” charakter – intensywna wymiana pomiędzy wodami infiltracyjnymi a podziemnymi.

Z uwagi na brak ciągłej warstwy izolującej cały obszar zbiornika jest obszarem najwyższej ochrony (ONO).

I.6. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

Istniejący obszar i teren górniczy wód mineralnych „Ciechocinek” został ustanowiony decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 28.02.1969 r. (TG 76/236/69) oraz aktualizowany decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (symbol DH/h/g/JW./487-3962/98) z dnia 24.09.1998. Teren ten w gminie Aleksandrów Kujawski obejmuje sołectwa: Kuczek, Odolion, Nowy Ciechocinek, Wołuszewo i Słońsk. Dla obszaru tego wydane jest koncesja na eksploatację.

Uchwałą Nr XL/350/06 z dnia 17 października 2006 r. Rada Gminy Aleksandrów Kujawski odstąpiła od przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obszaru gminy Aleksandrów Kujawski, w zakresie granic terenu górniczego wód leczniczych „Ciechocinek”, zgodnie z obowiązującymi na ten dzień przepisami Ustawy z dnia 19 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2005r. Nr 228 poz. 1947 ze zm.).

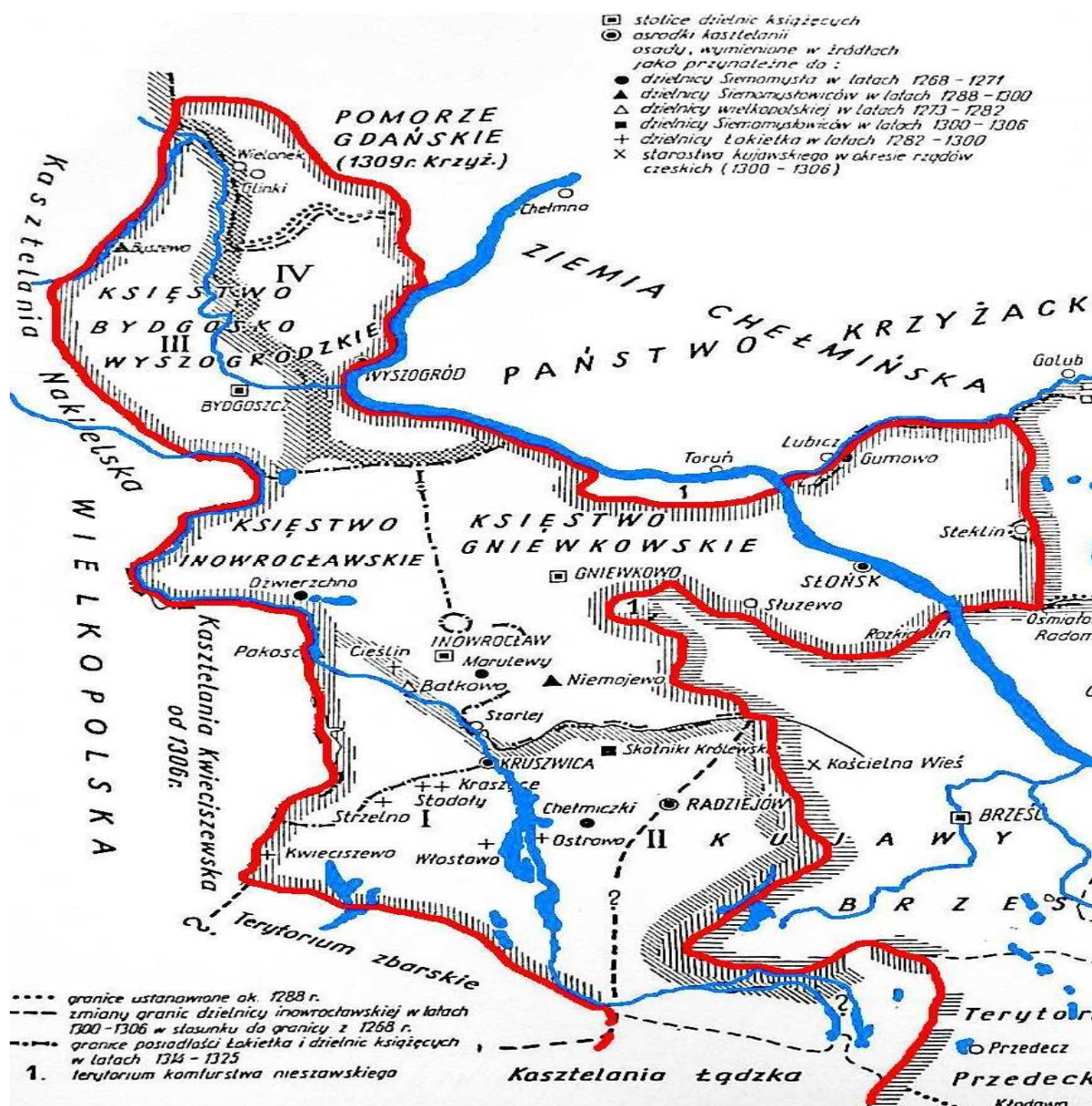
Granica obszaru i terenu górniczego wód mineralnych „Ciechocinek” została pokazana na rysunku „Uwarunkowania”.

Sześć terenów złóż kopalin opisanych w rozdziale I.5. pt. „Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych” posiada wydane koncesje na ich eksploatację, które związane są z wyznaczeniem dla nich terenów górniczych.

Granice terenów górniczych dla złóż kopalin posiadających koncesje na wydobycie zostały pokazane na rysunku „Uwarunkowania”.

I.7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

I.7.1. ZARYS HISTORII I PRZEMIAN STRUKTURY PRZESTRZENNEJ GMINY

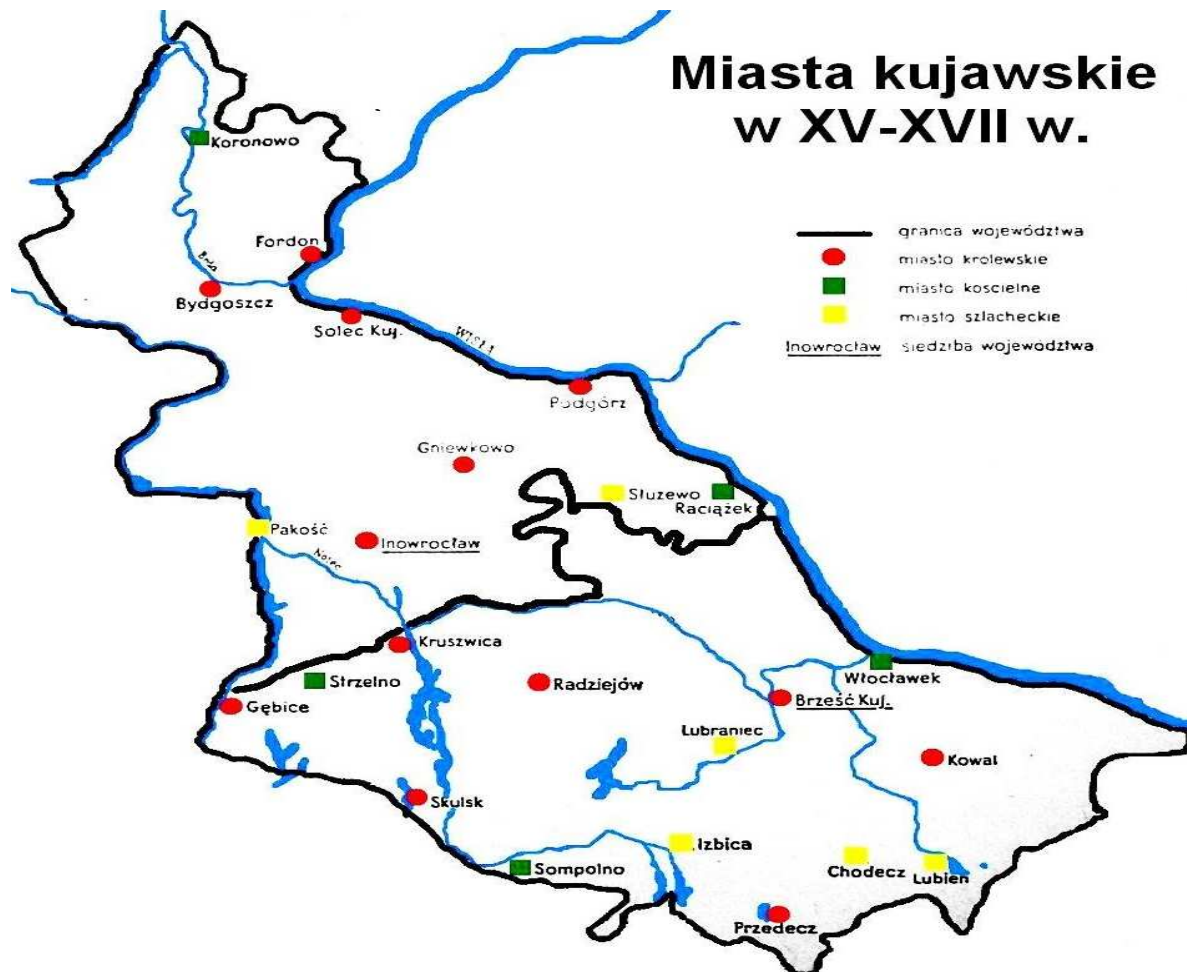
Ryc. 4. Pierwsze wzmianki o osadnictwie na terenie obecnej gminy Aleksandrów Kujawski. Źródło internetowe.

Bogata historia gminy Aleksandrów Kujawski jest w znacznej mierze wynikiem usytuowania nad Wisłą.

Obszar, na którym obecnie położona jest gmina wiejska Aleksandrów Kujawski związany jest historycznie z Kujawami, wyodrębnionymi, jako dzielnicą Polski pod koniec XII wieku, początkowo ze stolicą we Włocławku, następnie w Inowrocławiu. Po rozbiu dzielnicowym na przełomie XII i XIII wieku ziemie te znalazły się pod panowaniem Władysława Łokietka. W pierwszej połowie XIII wieku tereny obecnej gminy znajdowały się w granicach kasztelanii słońskiej.

W początku XIII i XIV wieku szczególną rolę obronną dla tego terenu (przyszłej gminy Aleksandrów Kujawski) stanowiło Służewo z wieżą ufortyfikowaną przez Sędziwoja z Szubina. Początki powstania tej miejscowości datuje się na rok 1286.

W XV wieku Służewo było niewielkim miastem, jednym z najmniejszych miast kujawskich. Dowodzi tego wykaz kontyngentów piechoty miejskiej na wyprawę malborską z 1458 roku, w którym Służewo określane było, jako "oppidum" (wystawić miało - tylko 2 osoby).

Ryc. 5. Miasta kujawskie w XV – XVII w. Źródło internetowe.

Następne lata aż do pierwszej połowy XVII wieku były okresem rozwoju tego regionu. Kryzys z I połowy XVII wieku, na który następnie nałożyły się zniszczenia wojenne przede wszystkim związane ze szwedzkim "potopem", wojny z Zakonem i skutki rozejmu Lubomirskiego, spowodowały zubożenie i wyludnienie Kujaw. Kolejne zniszczenia przyniosły pierwsze lata XVIII wieku związane z przemarszem przez teren Kujaw wojsk polskich, szwedzkich, saskich, rosyjskich, związanych z toczoną wojną północną.

Panujący w tych czasach ogólny brak stabilizacji politycznej kraju i wydarzenia związane z konfederacją barską doprowadziły do wkroczenia na Kujawy wojsk pruskich i I rozbioru.

W wyniku II rozbioru omawiane tereny znalazły się w zaborze rosyjskim w guberni warszawskiej w powiecie nieszawskim.

W czasach Księstwa Warszawskiego obszar ten stał się terenem nadgranicznym. Początkowo komora celna zlokalizowana była właśnie w Służewie. Wpłynęło to na znaczny dalszy rozwój miasta. W latach 50-tych XIX wieku grupa przemysłowców rozpoczęła starania o zbudowanie linii kolejowej łączącej Królestwo Polskie z Rosją i Prusami oraz innymi krajami zachodnio-europejskimi. Wybudowano linię kolejową z Bydgoszczy do Ołtoczyna i rozpoczęto budowę kolei "nadwiślańskiej" (połączenie poprzez Skierniewice z Warszawą, przez Kutno, Włocławek, Toruń do Bydgoszczy). Na budowę stacji granicznej wybrano tereny zaoferowane przez Władysława Trojanowskiego - wieś Białe Błota położoną w odległości 2 km od granicy przebiegającej wzdłuż rzeki Tażyny. Po wybudowaniu linii kolejowej i stacji komorę celną przeniesiono ze Służewa do Trojanowa. Spowodowało to upadek miasta, a w konsekwencji w 1867 roku utratę praw miejskich.

W 1915 r. Kujawy znalazły się w obrębie General - Gubernatorstwa Warszawskiego. Po zakończeniu I wojny światowej następowały kolejne dalsze zmiany w układach administracyjnych kraju. W 1945 roku omawiane tereny zostały włączone do województwa bydgoskiego, przy czym w 1948 roku zmieniono nazwę powiatu nieszawskiego na aleksandrowski.

Gmina Aleksandrów Kujawski wykształciła się w obecnym swoim kształcie w czerwcu 1976 r. w wyniku nowego podziału administracyjnego kraju. Siedzibą gminy zostało miasto Aleksandrów Kujawski. Przed 1976 rokiem siedzibą gminy było Służewo.

I.7.2. WALORY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Ocena obiektów zabytkowych na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski pozwala na wyróżnienie wśród nich obiektów o znaczeniu:

- regionalnym – obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz zabytkowe układy ruralistyczne wsi: Otłoczyn i Służewo znajdujące się w ewidencji zabytków,
- lokalnym – pozostałe obiekty umieszczone w ewidencji zabytków.

I.7.2.1. Otłoczyn

Miejscowość Otłoczyn (znana początkowo pod nazwą Karczemka), położona jest na lewym brzegu rzeki Wisły, w północno-wschodniej części gminy Aleksandrów Kujawski. Nazwa Karczemka pochodziła prawdopodobnie od budynków-karczm. Miejscowość ta była centralnym punktem szlaku bursztynowego, który biegł między innymi przez tereny Kujaw.

Ryc. 6. Początki osadnictwa w miejscowości Otłoczyn. Źródło internetowe.

Otłoczyn powstał na nizinie zalewowej rzeki zwanej potocznie w języku prasłowiańskim Otłoczyny (zbutwiały wymoczony len). Nizina rozlewiska zwana Otłoczyny z racji swojego ukształtowania była czynnikiem stymulującym powstania punktów osadniczych związanych z możliwością przeprawy przez naturalny, najlepszy bród przez Wisłę w jej północnym odcinku.

Miejscowość ta zbudowana była z licznych przysiółków: Karczemka, Otłoczyn Wieś, Otłoczynek, Otłoczyn Stacja, Parchoł.

Najbardziej interesującymi są: Otłoczyn Stacja i Otłoczynek, gdzie zlokalizowane są liczne zabytki m.in.: obiekty techniki.

Pozostałością po dawnych czasach w miejscowości jest droga gminna nosząca obecnie nazwę ulica Szlak Bursztynowy.

I.7.2.2. Służewo

Służewo to bardzo stara miejscowość. Położona jest w środkowej części gminy Aleksandrów Kujawski, na południowo- zachód od miasta. Pierwsze ślady osadnictwa na terenach współczesnego Służewa pochodzą z około 500 lat przed Chrystusem. Tereny te odwiedzane były przede wszystkim przez Celtów zajmujących się wówczas handlem bursztynem. W II. w po Chrystusie przez Służewo przebiegał "Szlak bursztynowy", którym transportowano bursztyn z

obszaru morza śródziemnego do basenu morza bałtyckiego. Służewo należało do kasztelani Słońsk. Ze względu na położenie przy drodze handlowej Służewo stało się osadą handlową. Pozostałościami po dawnych czasach są zlokalizowane na terenie miejscowości zabytki, w tym: zespół młyna.

1.7.2.3. Wsie o układzie przestrzennym i zabudowie o wartościach historycznych

Proces powstawania sieci osadniczej na opisywanym obszarze zakończył się w 2 połowie XIX w. wraz z okresem wprowadzenia reform agrarnych związanych z uwłaszczeniem.

W wyniku zmian agrarnych ślady średniowiecznego rozplanowania w większości uległy całkowitemu zatarciu.

Sprzed tych regulacji wnioskować można tylko o istnieniu owalnicy we wsi Służewo i układu placowego w miejscowości Grabie.

1.7.2.4. Zabytkowe zespoły dworsko-parkowe i parki podworskie

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski jest kilka wyjątkowych i zabytkowych zespołów dworsko-parkowych i parków podworskich. Są to:

1. Zespół dworsko – parkowy w miejscowości Grabie. W jego skład wchodzi: park dworski z połowy XIX w. , zarządcówka murowana z 1936r. obecnie budynek mieszkalny i budynek szachulcowy (gosp.) z 1936r. (oba budynki zlokalizowane są poza ogrodzeniem parku) oraz dwór obronny Pomianów Grabskich wpisany do rejestru zabytków pod numerem C/142. Zachowany w dobrym stanie dwór murowany został przebudowany i zaadoptowany na cele domu pomocy społecznej. Dawny park zachowany został w pierwotnych granicach z czytelnymi elementami dawnej kompozycji tj.: ukształtowania terenu, układu wodnego i zachowanego starodrzewu.
2. Park podworski oraz dwór szlachecki tzw. Grodzisko sarmackie na terenie parku podworskiego w miejscowości Poczalkowo z 2 poł. XVIII w. lub przełomu XVII i XVIII w. – do poł. XIX w. wpisany do rejestru zabytków pod numerem C/145. W parku został zachowany bogaty starodrzew i utrzymany układ wodny.
3. Park dworski w miejscowości Służewo z pocz. XIX w. przekształcony w 2 poł. XIX w. i po II wojnie światowej. Park został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/1536. Obecnie z dawnego założenia pałacowo-parkowego pozostał tylko park usytuowany w samym centrum wsi nad brzegiem jeziora od strony północno-wschodniej, z zachowanymi śladami powojennego zainwestowania na cele rekreacyjne.
4. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Opoczki. Złożony z dworu murowanego z 1914r. rozbudowanego w 1930r. oraz parku dworskiego z 2 poł. XIX w. k. . Dwór obecnie pełni funkcje mieszkalne. Niestety układ przestrzenny parku został zniekształcony ubytkami w drzewostanie i swobodnym rozwojem samosiewów. Posiada też tylko częściowo utrzymany układ wodny. Założenia układu parkowego praktycznie nie istnieją.
5. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Zduny. Złożony z dworu z 4 ćw. XIX w. oraz parku dworskiego z 2 poł. w. Zespół został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/1210. Zachowane zostało skrzydło dworu o funkcji mieszkalnej. Układ kompozycyjny parku został zniekształcony, lecz pozostaje widoczny.
6. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Ostrowąs wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/1486. Zespół ten składa się z dworu murowanego z 1 poł. XIX w. przebudowany w 1930r. oraz parku dworskiego z XVIII w. oraz 4 budynków gospodarczych i kurnika murowanego z 1 poł. XIX w. Obecnie dwór pełni funkcje mieszkalne, został wyremontowany. Układ parkowy zniekształcony samosiewem drzew i krzewów. Założenia układu parkowego praktycznie nie istnieją.
7. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Ośno. Składający się z: dworu murowanego z 2 poł. XVIII w. przebudowany w 1960r., parku dworskiego z pocz. XIX w. oraz drewnianej stodoły ze spichlerzem. Dwór pełni obecnie funkcje społeczne zlokalizowany jest tam klub rolnika. Park posiada bardzo zredukowany drzewostan. Brak charakterystycznych założeń układu parkowego.
8. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Plebanka. W jego skład wchodzi: dwór murowany z 1900r., rozbudowany w latach 20-tych XX w. i parku dworskiego z XIX w.k. Dwór jest obecnie zamieszkały. Niestety park o układzie kompozycyjnym zniekształcony został samosiewem drzew i krzewów. Założenia układu parkowego praktycznie nie istnieją.

9. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Przybranowo. Złożony z murowanego dworu z 1900r. i parku dworskiego z XIX w.k. Obecnie dwór pełni funkcje mieszkalne wielorodzinne. Park zachowany jest jedynie w formie szczątkowej, w postaci pojedynczego starodrzewu. Charakterystyczne założenia układu parkowego praktycznie nie istnieją.
10. Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Słomkowo. Składający się z: murowanego dworu oraz parku dworskiego z XIX w.k. Dwór obecnie pełni funkcje mieszkalne. Park o układzie kompozycyjnym zniekształcony redukcją starodrzewu oraz samosiewem drzew i krzewów. Układ kompozycyjny założeń parkowych bardzo zniekształcony.

I.7.2.5. Zabytkowe założenia kościelne

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski zachowały się również 4 zabytkowe założenia kościelne wpisane do rejestru zabytków. Są to zespoły kościoła parafialnego w Grabiu, Ostrowąs, Otłoczyn i Służewo.

Zespoły kościelne nadal pełnią swoje funkcje i znajdują się w dobrym stanie technicznym.

I.7.2.6. Cmentarze zabytkowe i mogiły

Na terenie gminy znajduje się 10 cmentarzy i jedna mogiła o wartościach zabytkowych i kulturowych. Są to:

- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Grabie z XIX w.k.,
- Cmentarz ewangelicki w miejscowości Odolion z XIX w.k.,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Ostrowąs z XIX w.k.,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Otłoczyn z XIX w.k.,
- Dwa cmentarze ewangelickie w miejscowości Otłoczyn z XIX w.k.,
- Cmentarz ewangelicki w miejscowości Nowy Ciechocinek z XIX w.k.,
- Cmentarz ewangelicki w miejscowości w miejscowości Pinino z XIX w.k.,
- Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w miejscowości Służewo – Goszczewo z 1 poł. XIX w.,
- Cmentarz żydowski w miejscowości Służewo z XIX w.k.,
- Cmentarz żydowski w miejscowości Łazieniec z poł. XIX w. zlokalizowany u zbiegu obecnych ulic Parkowej i Wspólnej,
- Mogiła zbiorowa z okresu II wojny światowej (1939-1945) w miejscowości Odolion.

Cmentarze rzymskokatolickie w Grabiach, Ostrowąsie, Otłoczynie i Służewie są nadal czynne. Ich stan utrzymania jest dobry. Cmentarze ewangelicko – augsburskie w Odolionie, Otłoczynie, Pininie uległy bardzo poważnej dewastacji. Nagrobki zachowane są tylko w stanie szczątkowym, a układy kompozycji przestrzennej są nieczytelne. Cmentarz żydowski w Służewie pozbawiony został całkowicie dawnych elementów rozplanowania, podobna sytuacja ma miejsce w Łazieńcu.

I.7.2.7. Inne wartościowe obiekty zabytkowe

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski zachowały się również zabytkowe obiekty techniki:

- Zespół dworca kolejowego w miejscowości Otłoczyn z XIX w.,
- Zespół młyna w miejscowości Służewo z pocz. XIX w.
- linie kolejki wąskotorowej i kolei szerokotorowej w miejscowości Służewo.

Bardzo dużą wartość przedstawia zespół dworca kolejowego w Otłoczynie obejmujący zabudowania kolejowe, pocztę oraz budynki mieszkalne byłych pracowników kolei. Zespół młyna w Służewie wraz z budynkami użytkowymi obecnie gospodarczo pozostaje w dobrym stanie technicznym.

I.7.2.8. Inne wartościowe obiekty

Wyodrębnione w wykazie konserwatora zabytków na terenie gminy liczne kapliczki pochodzą przede wszystkim z okresu po II wojnie światowej, czyli z lat 1945 – 1946.

Z wyzwoleniem kraju związane są także niektóre pomniki pamięci. Na szczególną uwagę zasługują:

- głaz pamiątkowy z tablicą inskrypcyjną: „*MIEJSCE USWIĘCONE KRWIA BOHATERÓW, KTÓRZY ODDALI ŻYCIE W WALCE Z NAJEŹDZCĄ HITLEROWSKIM; NA TYM MIEJSCU HITLEROWCY W ROKU 1939 ROZSRZELALI OBYWATELI POLSKICH POWIATÓW*

ALEKSANDROWSKIEGO I RADZIEJOWSKIEGO” znajdujący się na terenie mogiły zbiorowej z 1939 – 1945 r. (Odolion)

oraz

- głaz granitowy pamięci Fryderyka Chopina zlokalizowany w parku w Służewie.

I.7.2.9. Zabytkowe aleje drzew

Na terenie gminy znajduje się: 10 alei i 2 szpalery zabytkowych drzew. Aleje zlokalizowane są w miejscowościach: Kuczek, Ośno, Przybranowo, Słomkowo i Służewo. Natomiast szpalery w Słomkowie i Służewie.

I.7.3. ROZPOZNANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA KULTUROWEGO NA OBSZARZE GMINY

I.7.3.1. Obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków

Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru został przedstawiony w rozdziale „Obiekty wpisane do rejestru zabytków”.

I.7.3.2. Stanowiska archeologiczne

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski zewidencjonowano 559 stanowisk archeologicznych na 7 obszarach AZP. Poniższy wykaz obejmuje stanowiska opisane w podziale na tzw. obszary „Archeologicznego Zdjęcia Polski”. Ich wykaz umieszczono w „Załączniku nr 1”.

Dwa z nich zostały wpisane do rejestru zabytków. Są to

NR NA RYSUNKU	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA	REJESTR ZABYTEKÓW
2	GRABIE	DWÓR OBRONNY POMIANÓW GRABSKICH	OK. 1400 – K. XIV – DO 2 POŁ. XV W.	30.12.1993- C/142 (DAWNY NR REJ. ZAB.– 331/A)
6	POCZAŁKOWO	DWÓR SZLACHECKI TZW. GRODZISKO SARMACKIE NA TERENIE PARKU PODWORSKIEGO	2 POŁ. XVII W. LUB PRZEŁOM XVII I XVIII W. – DO POŁ. XIX W.	1993.12. 30– C/145 (DAWNY NR REJ. ZAB. – 334/A)

Zasięg przestrzenny stanowisk archeologicznych został przedstawiony na rysunku „Uwarunkowania”.

Najwięcej stanowisk archeologicznych w gminie zlokalizowanych jest w miejscowościach położonych na zachód i południowy-zachód od miasta Aleksandrów Kujawski, tj.: Opoki, Podgaj, Goszczewo, Poczalkowo, Służewo, Goszczewo, Ośno, Ośno Drugie, Ostrowąs. Na wschód od miasta stanowiska archeologiczne najliczniej zlokalizowane są w miejscowościach: Otłoczyn, Białe Błota, Nowy Ciechocinek i Wołuszewo.

Stanowiska archeologiczne występują na terenie 27 obrębów geodezyjnych w gminie. Brak ich jest tylko w miejscowości Słońsk Dolny.

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski osadnictwo pradziejowe, średniowieczne i nowożytnie zgrupowane jest głównie na linii w okolicach:

1. Otłoczyn,
2. Służewo – Ośno-Ostrowąs,
3. Otoczki – Opoki – Podgaj – Przybranowo – Poczalkowo,
4. Przybranówek.

Najstarsze ślady osadnictwa w okolicach Aleksandrowa związane są z ludami kultur neolitycznych z ok. 5 tys. lat p.n.e. Ślady jednego z najstarszych obozowisk ludności schyłkowego paleolitu odkryto w Wołuszewie (gm. Aleksandrów Kujawski).

Natomiast w Otłoczynie, natrafiono na tzw. groby klozowe z IV w. p.n.e. oraz na ślady pieca warzelnego, wykorzystywanego przy produkcji soli w okresie lateńskim (II-I w. p.n.e.), jednego z najstarszych w Europie, który archeolodzy łączą z wpływami kultury celtyckiej na tym terenie.

Analiza badawcza stanowisk archeologicznych na terenie gminy Aleksandrów Kujawski upoważniła do sformułowania wniosków, iż najstarsze osadnictwo pradziejowe z epoki kamienia reprezentowane jest śladowo. Zanotowano je na 15 stanowiskach w 9 miejscowościach: Białe Błota – 012 (06), 010 (04), 009 (03), 014 (08); Wołuszewo – 012 (09); Wygoda – 004 (02), 006 (03);

Podgaj – 142 (07a); Ośno – 121 (33); Rożen – 003 (05), 002 (04), 001 (03); Wilkostowo – 046 (10); Słomkowo – 194 (01); Przybranówek 093 (28).

Analiza badawcza wyników przyniosła bardzo dużą liczbę punktów osadniczych – około 1500 – wydzieloną w ramach każdego stanowiska archeologicznego począwszy od najwcześniejszych kultur z okresu neolitu, w tym pierwszych kultur rolniczych, jak np. osady kultury ceramiki wstęgowej rytej: Opoczki – 045 (05); Opoki – 088 (45), 075 (06), 081 (18), 082 (39); Podgaj – 068 (18), 008 (02); Ośno – 115 (27), 094 (06); Służewo – 055 (24),; Przybranówek – 075 (36), 073 (01), 064 (04); Ostrowąs – 231 (38), 224 (31); Przybranowo – 023 (10/11), 016 (03); Poczałkowo – 045 (30), 056 (43).

Bardzo bogato reprezentowane było także między innymi osadnictwo kultur pucharów lejkowatych i amfor kulistych np. przez takie stanowiska archeologiczne jak: Obozowisko – Rożen 015 (06), Białe Błota 013 (07), Wołuszewo 015 (06), Wygoda – 003 (01), Grabie – 108 (12), Podgaj – 150 (38), Cmentarzysko – Opoki – 070 (04), Opoczki – 060 (14), jak również Cmentarzysko kurhanowe – Podgaj 072 (35) oraz kultury ceramiki sznurowej np. Poczałkowo – 048 (17).

Epoka brązu przyniosła osadnictwo kultury iwieńskiej jak np. osada w miejscowości Opoki – 079 (10) i trzynieckiej np. osada Opoki – 017 (14).

Znaczny wzrost osadnictwa przyniósł łużycki cykl kulturowy z wieloma reprezentatywnymi osadami na całym terenie gminy Aleksandrów Kujawski. Natomiast epoka żelaza przyniosła liczne nowe kultury i zintensyfikowanie osadnictwa szczególnie z interesującego cyklu kultury przeworskiej zarówno z okresu latańskiego jak i okresu rzymskiego reprezentowanego przez liczne osady i cmentarzyska. Również średniowiecze i średniowiecze z kulturami prapolską i staropolską przyniosły następną eksplozję osadnictwa przejawiająca się w licznych śladach archeologicznych w gminie.

Jednak najbardziej wartościowe i interesujące dla nowożytnej historii regionu są relikty obronnych założeń, jak np. dwór obronny w Grabiach założony przez Pomianów Grabskich, dwór szlachecki w Poczałkowie, tzw. grodzisko sarmackie oraz dwór ze Służewa należący do Jana i Małgorzaty z Kostków Służewieckich.

Należy stwierdzić, iż teren gminy Aleksandrów Kujawski należy do wyjątkowo zasobnych w relikty archeologiczne, co wynika między innymi z dużej liczebności punktów osadniczych.

Stopień zachowania stanowisk archeologicznych występujących na obszarze gminy uznać należy za średni, a miejscami nawet poniżej klasyfikacji. Główne zagrożenia dla istniejących stanowisk archeologicznych na terenie gminy występują na skutek uprawy rolniczej oraz występujących procesów wydmotwórczych i denudacyjnych. Dlatego też wszystkie stanowiska archeologiczne na terenie gminy Aleksandrów Kujawski powinny być objęte bezwzględną ochroną konserwatorską.

1.7.3.3. Obiekty i obszary znajdujące się w ewidencji zabytków

Dokładny spis obiektów i obszarów wskazanych przez WKZ jako wpisane do ewidencji zabytków został zamieszczony w poniższej tabeli.

Tab. 17. Wykaz obiektów i obszarów znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

LP. I NR NA RYSUNKU	MIJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
1	GRABIE	ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :	
1.2		PLEBANIA	XIX W. 2 POŁ.
1.3		OGRODZENIE	
1.4		STARODRZEW	
2	GRABIE	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI :	XIX W. K.
2.1		HISTORYCZNE NAGROBKI	
2.2		OGRODZENIE MUROWANO – ŻELAZNE	k. XIX W.
2.3		STARODRZEW	
3	GRABIE	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY:	
3.1		RZĄDCÓWKA, D. SZKOŁA NR 34	1936
3.2		BUDYNEK GOSPODARCZY SZACHULCOWY	1936
3.3		PARK DWORSKI	XIX W. POŁ.
4	GRABIE	KARCZMA NR 14	XIX W. 4 ĆW.
5	KUCZEK	KAPLICZKA PRZYDROŻNA	1 POŁ. XX W.
6	KUCZEK	ÁLEJA DĘBOWO – JESIONOWA (DROGA NR 11, ZIELONY SZLAK TURYSTYCZNY „KRYSZYNA” DO CIECHOCINKA)*	2 POŁ. XIX W.

LP. I NR NA RYSUNKU	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
7	ŁAZIENIEC	CMENTARZ ŻYDOWSKI (PRZY OS. PARKOWA II MIASTA ALEKSANDRÓW)	XIX W. POŁ.
8	NOWY CIECHOCINEK	DOM DREWNIANY NR 6 (DAWNIEJ 17)	1850 OK.
9	NOWY CIECHOCINEK	DOM Z CZĘŚCIĄ INWENTARSKĄ NR 9	POCZ. XX W.
10	NOWY CIECHOCINEK	KAPLICZKA Z FIGURĄ NMP	OK. POŁ. XX W.
11	ODOLION	MOGIŁA ZBIOROWA Z OKRESU II WOJNY ŚWIATOWEJ Z PAMIĄTKOWYM GŁAZEM	1939 - 1945
12	ODOLION	CMENTARZ EWANGELICKI (HISTORYCZNE NAGROBKI, BRAMA, STARODRZEW)	XIX W. K.
13	OPOCZKI	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :	
13.1		DWÓR	1914
13.2		PARK DWORSKI	XIX W. K.
14	OPOCZKI	KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ	1946
15	OPOKI	SZKOŁA NR 43	1913
16	OPOKI	KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ	1946
17	OSTROWAŚ	PLEBANIA NR 80	XX W. 1 POŁ.
18		CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI :	XIX W. K.
18.1	OSTROWAŚ	HISTORYCZNE NAGROBKI	
18.2		KAPLICA	XX W. POCZ.
18.3		STARODRZEW	
19	OSTROWAŚ	KAPLICZKA Z FIGURĄ MATKI BOSKIEJ	1946
20		ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :	
20.1	OŚNO	DWÓR	XVIII W. 2 POŁ.
20.2		PARK DWORSKI	XIX W. POCZ.
20.3		STODOŁA ZE SPICHLERZEM DREWNIANA	XIX W. 2 POŁ.
21	OŚNO	ALEJA KLONOWA	
22	OTŁOCZYN	PASTORÓWKA , UL. SZLAK BURSZTYNOWY 36	1900 OK.
23	OTŁOCZYN	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI :	XIX W. K.
23.1		HISTORYCZNE NAGROBKI	
23.2		STARODRZEW	
24	OTŁOCZYN	CMENTARZ EWANGELICKI (HISTORYCZNE NAGROBKI, STARODRZEW)	XIX W. K.
25	OTŁOCZYN	CMENTARZ EWANGELICKI (HISTORYCZNE NAGROBKI, STARODRZEW)	XIX W. K.
26	NOWY CIECHOCINEK	CMENTARZ EWANGELICKI (HISTORYCZNE NAGROBKI, STARODRZEW)	XIX W. K.
27		ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO :	
27.1	OTŁOCZYN	DWORZEC, UL. TORUŃSKA	XIX W. K.
27.2		DOM DRÓŻNIKA - NASTWANIA KOLEJOWA	1900 OK.
27.3		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI (DAWNIEJ NR 1), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.4		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM, (DAWNIEJ NR 2), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.5		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM, (DAWNIEJ NR 3), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.6		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM, (DAWNEJ NR 4), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.7		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI Z BUDYNKIEM GOSPODARCZYM, (DAWNEJ NR 6), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.8		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI, (DAWNEJ NR 9), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.9		DOM PRACOWNIKÓW KOLEI, (DAWNEJ NR 10), UL. TORUŃSKA	1900-1908
27.10		DOM, UL. TORUŃSKA 6 (DAWNIEJ NR 8)	1900-1908
27.11		DOM Z CZĘŚCIĄ MAGAZYNOWĄ, UL. DRZEWNA 2	1900-1908
27.12		STARODRZEW	
28.		POCZTA, POCZTOWA 1	1900 OK.
29.	OTŁOCZYN	D. SZKOŁA PARAFIALNA, UL. SZLAK BURSZTYNOWY 37 (DAWNY NR 22)	XX W. 1 CŹW.
30.	OTŁOCZYN	SZKOŁA, UL. SZLAK BURSZTYNOWY NR 31 (DAWNY NR 23)	1906 OK.
31.	OTŁOCZYN	BUDYNEK GOSPODARCZY PRZY SZKOLE, UL. SZLAK BURSZTYNOWY NR 31	1 CŹW. XX W.
32.	OTŁOCZYN	DOM DREWNIANY, UL. SZLAK BURSZTYNOWY ? NR 8 (DAWNY NR 26)	XIX W. 4 CŹW.
33.	OTŁOCZYN	DOM NR 27 A	1936
34.	OTŁOCZYN	DOM DREWNIANY, UL. SZLAK BURSZTYNOWY 27 (DAWNIEJ 38)	1900 OK.
34A	OTŁOCZYN	STODOŁA, UL. SZLAK BURSZTYNOWY 27 (DAWNIEJ 38)	
35.	OTŁOCZYN	DOM UL. SZLAK BURSZTYNOWY 21 (DAWNIEJ 42)	1932
36.	OTŁOCZYN	DOM, UL. SZLAK BURSZTYNOWY NR 30 – 32 (DAWNEJ NR 46)	1900 OK.

LP. I NR NA RYSUNKU	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
37.	OTŁOCZYN	DOM, UL. SZLAK BURSZTYNOWY 15 (DAWNIEJ 47 (D. DWÓR)	1932
38.	OTŁOCZYN	DOM DREWNIANY, UL. SZLAK BURSZTYNOWY 13 (DAWNIEJ NR 48)	1900 OK.
39.	OTŁOCZYN	DOM, UL. SZLAK BURSZTYNOWY NR 3 (DAWNIEJ NR 50)	1900 OK.
40.	OTŁOCZYN	DOM, UL. SZLAK BURSZTYNOWY NR 5 (DAWNIEJ NR 51)	LATA 30-TE XX W.
41.	OTŁOCZYN	DOM, UL. SZLAK BURSZTYNOWY NR 12 (DAWNIEJ NR 52)	1900 OK.
42.	OTŁOCZYN	DOM MUROWANO – DREWNIANY, UL. WIERZBOWA 4 (D. SZLAK BURSZTYNOWY 53)	XX W. POCZ.
43.	OTŁOCZYN	DOM MUROWANO – DREWNIANY, UL. PIASKOWA 1 (D. OTŁOCZYN 36)	1 ćw. XX W.
44.	PININO	CMENTARZ EWANGELICKI (HISTORYCZNE NAGROBKI, STARODRZEW)	XIX W. K.
45.	PLEBANKA	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :	
45.1		DWÓR	1900
45.2		PARK DWORSKI	XIX W. K.
46.	POCZAŁKOWO	PARK PODWORSKI	XIX W. 2 POŁ.
47.	PRZYBRANOWO	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :	
47.1		DWÓR	1900
47.2		PARK DWORSKI	XIX W. K.
48.	PRZYBRANOWO	ALEJA LIPOWA	
49.	PRZYBRANOWO	ALEJA LIPOWA	
50.	SŁOMKOWO	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :	
50.1		DWÓR	XIX W. K.
50.2		PARK PODWORSKI	XIX W. K.
51.	SŁOMKOWO	DOM NR 22	POCZ. XX W.
52.	SŁOMKOWO	FIGURA CHRYSYUSA	XX W. POCZ
53.	SŁOMKOWO	FIGURA CHRYSYUSA NIOSĄCEGO KRZYŻ	1946
54.	SŁOMKOWO	ALEJA LIPOWA – ROBINIOWA	
55.	SŁOMKOWO	ALEJA LIPOWA – ROBINIOWA	
56.	SŁOMKOWO	SZPALER KLONOWY	
57.	SŁUŻEWO	ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :	
57.1			
57.2		FIGURA CHRYSYUSA NIOSĄCEGO KRZYŻ NA OGRODZENIU KOŚCIOŁA	1 ćw. XX W.
57.3		PLEBANIA , UL. BRZESKA 16	1900 OK.
57.4		ORGANISTÓWKA , UL. BRZESKA 12A	XIX K.
57.5		OGRODZENIE Z BRZAMĄ, U. BRZESKA 16	1900 OK.
57.6		STARODRZEW	
57.7		OBORA ZE SPICHLERZEM PRZY PLEBANII	1 ćw. XX W.
57.8		STODOŁA PRZY PLEBANII	2 ćw. XX W.
58.		SŁUŻEWO	PRZYDROŻNA FIGURA CHRYSYUSA
59.	SŁUŻEWO	CMENTARZ ŻYDOWSKI	XIX W. K.
60.	SŁUŻEWO	DOM, UL. BRZESKA 36	XIX/XX W.
61.	SŁUŻEWO	DOM, UL. BRZESKA 38	1 ćw. XX W.
62.	SŁUŻEWO	DOM, UL. BRZESKA 52	1898
63.	SŁUŻEWO	DOM DREWNIANO - MUROWANY, UL. TORUŃSKA 18	1 ćw. XX W.
64.	SŁUŻEWO	DOM, UL. TORUŃSKA 20	PO 1900
65.	SŁUŻEWO	DOM, UL. TORUŃSKA 24	1900 OK.
66.	SŁUŻEWO	OFICYNĄ Z ZESPOŁU DOMU, UL. TORUŃSKA 24	1900 OK.
67.	SŁUŻEWO	DOM, UL. TORUŃSKA 25	POCZ. XX W.
68.	SŁUŻEWO	DOM, UL. TORUŃSKA 27	k. XIX W.
69.	SŁUŻEWO	BUDYNEK GOSPODARCZY OB. DOM, UL. TORUŃSKA 29	
70.	SŁUŻEWO	DOM DREWNIANY, UL. TORUŃSKA 31	XIX W. 4 ćw.
71.	SŁUŻEWO	DOM DREWNIANO-MUROWANY, UL. TORUŃSKA 60	XIX W. POŁ. OK.
72.	SŁUŻEWO	DOM DREWNIANO-MUROWANY, UL. TORUŃSKA 64	XIX W. K.
73.	SŁUŻEWO	DOM, UL. TORUŃSKA 65	XIX W. POŁ. PO
74.	SŁUŻEWO	ZESPÓŁ MŁYNA :	
74.1		MŁYN GAZOWY, OB. ELEKTRYCZNY, UL. BRZESKA	1927
74.2		DOM WŁAŚCICIELA, OB. MIESZKALNY, UL. BRZESKA 72	1927
74.3		DOM PRACOWNIKÓW, OB. MIESZKALNY, UL. BRZESKA 70	1927
74.4		STAJNIA, OB. SKLEP, UL. BRZESKA 74	1927
74.5		MAGAZYN , UL. BRZESKA 74	1927
75.	SŁUŻEWO	FIGURA ŚW. JÓZEFA Z DZIECIĄTKIEM	1945
76.	SŁUŻEWO	FIGURA MATKI BOSKIEJ	1919
77.	SŁUŻEWO	GLĄZ GRANITOWY PAMIĘCI FRYDERYKA CHOPINA	1947
78.	SŁUŻEWO	SZPALER KLONÓW	

LP. I NR NA RYSUNKU	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
79.	SŁUŻEWO	ALEJA JESIONOWA	
80.	SŁUŻEWO	LINIA KOLEJKI WĄSKOTOROWEJ	
81.	SŁUŻEWO	LINIA KOLEI SZEROKOTOROWEJ	
82.	STARA WIEŚ	ALEJA KLONOWO – JESIONOWA	
83.	STARA WIEŚ	ALEJA LIPOWO – KLONOWA	
84.	WOŁUSZEWO	DOM NR 28	L. 20-TE XX W.
85.	WÓLKA	ALEJA LIPOWA	

* część dębowa – jesionowa alei dębowo-jesionowo-klonowej.

Źródło: Dane WKZ Delegatura Włocławek

Ponadto w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajdują się **dwa układy ruralistyczne miejscowości: Otłoczyn i Służewo.**

Wykaz ten może ulegać zmianom, a jego aktualizacja nie wymaga wprowadzania zmian w niniejszym Studium.

Obiekty i obszary znajdujące się w ewidencji zabytków o walorach historycznych lub architektonicznych, będące charakterystycznymi elementami historycznej zabudowy, należy przewidzieć do trwałej adaptacji, z zachowaniem tradycyjnych dla miejsca form i faktur. Adaptacja winna odbywać się na zasadach zapewniających zachowanie istotnych dla miejscowej tradycji form architektonicznych, proporcji, detalu, materiałów i faktur wypraw zewnętrznych.

Obszary i obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków podlegają ochronie i wszelkie działania, które mogą mieć wpływ na stan ich zachowania lub zmianę wyglądu obiektów wymagają opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

I.8. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONY ICH ZDROWIA

I.8.1. POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY

I.8.1.1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia i dynamika zmian ludności

Gminę Aleksandrów Kujawski w 2010 r. zamieszkiwało 11269 osób (dane: UG AK), co stanowiło ok. 20,36% ludności powiatu aleksandrowskiego (druga z najbardziej zaludnionych gmin powiatu). Na przełomie analizowanych 10 lat odnotowano wzrost liczby mieszkańców gminy o ok. 9,5%. W 2010 r. ponad 51% w strukturze płci stanowiły kobiety. Wskaźnik feminizacji wynosi 102. Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 86 osób na km². Koncentracja ludności w gminie jest niższa niż w powiecie aleksandrowskim, gdzie średnia gęstość zaludnienia wynosi 117 os/km².

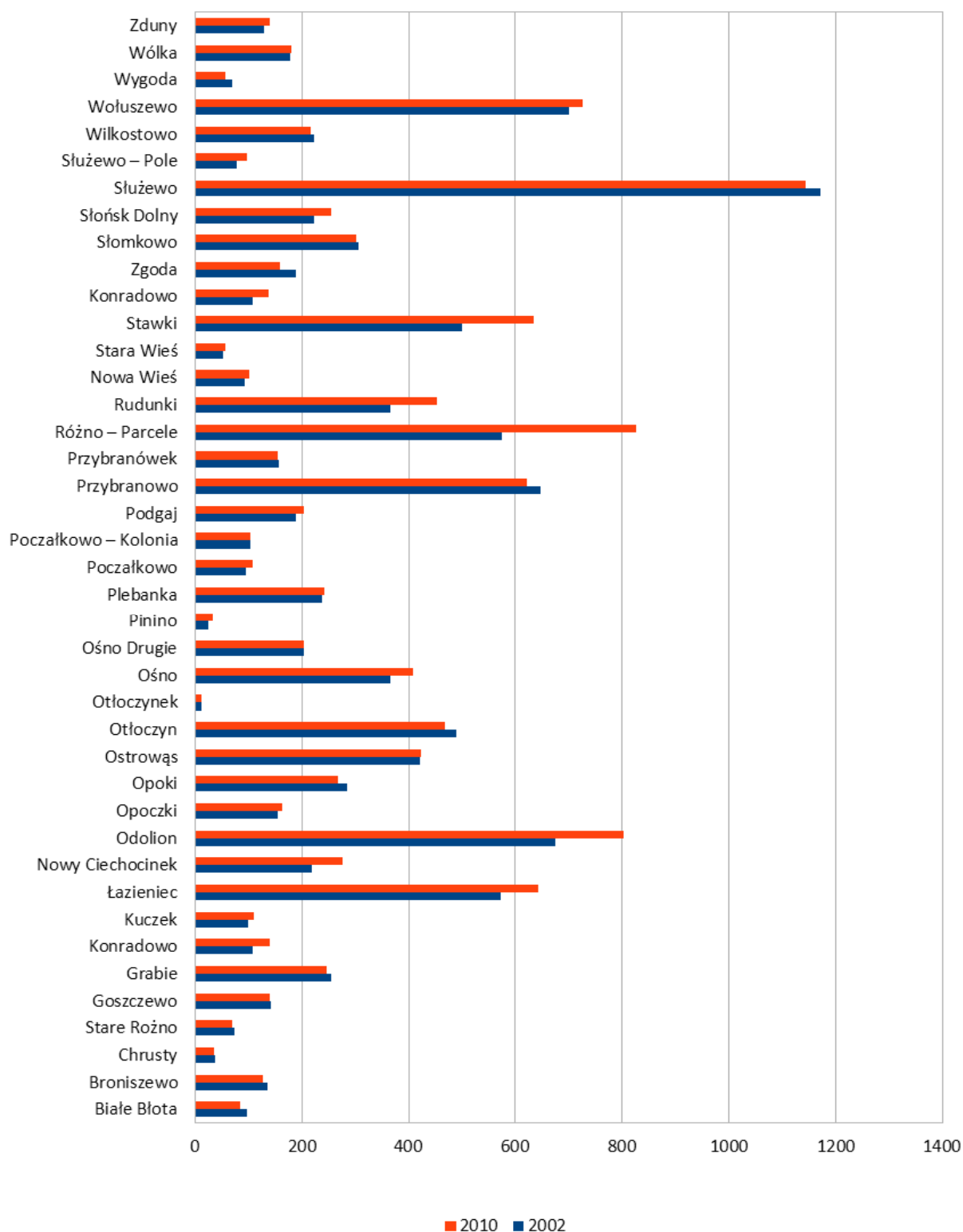
Dynamikę zmiany w liczbie ludności w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2002 -2010 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 12. Liczba ludności w gminie w latach 2002 – 2010.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy AK.

Wykres 13. Zmiany w liczbie ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2002 – 2010

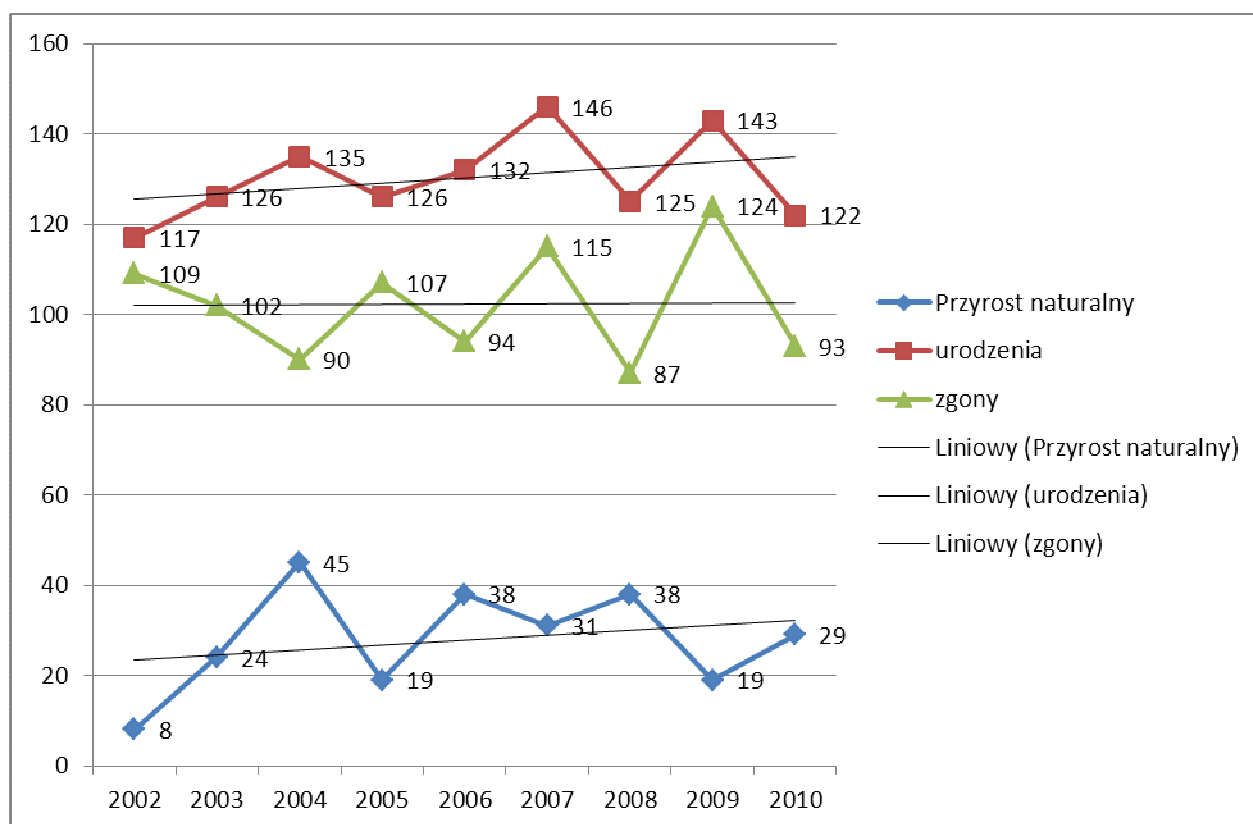
Źródło danych: Urząd Gminy Aleksandrów Kujawski

Analizując powyższe dane, stwierdzono duży wzrost liczby ludności w pięciu miejscowościach: Łaziencu, Odolionie, Ośnie, Rożno-Parcele, Stawkach. Wszystkie te miejscowości zlokalizowane są w pobliżu miasta.

Poziom migracji

Z analizy danych wynika, że liczba urodzeń w gminie przyjmuje tendencję wzrostową, przy równoważnej liczbie zgonów, co równocześnie przekłada się na dodatni przyrost naturalny.

Wykres 14. Przyrost naturalny w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2002 - 2010

Źródło danych: BDL GUS

Na systematyczne (od 10 lat) zwiększanie się liczby ludności w gminie ma wpływ nie tylko dodatni przyrost naturalny, ale przede wszystkim wysoki poziom migracji w ruchu wewnętrznym ludności, którego uśredniona wartość wynosi - 95 osób rocznie.

W analizowanym okresie (2002-2010) obserwujemy dodatnie kształtowanie się wskaźnika salda migracji ogółem (uwzględniającego zarówno migracje wewnętrzne, jak i zewnętrzne). W ciągu tego okresu, saldo trzy razy przyjęło wartości powyżej 100 osób, w roku 2003, 2005 i 2007. Utrzymywanie się wartości salda migracji na dodatnim poziomie, korzystnie wpływa na kształtowanie potencjału demograficznego. Przyływ ludności świadczy również o atrakcyjności gminy.

Tab. 18. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2002 – 2010

Saldo migracji wewnętrznych w gminie Aleksandrów Kujawski								
Ogółem (liczba osób)								
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
34	195	97	115	97	145	35	47	4

źródło danych: BDL GUS

Struktura wiekowa

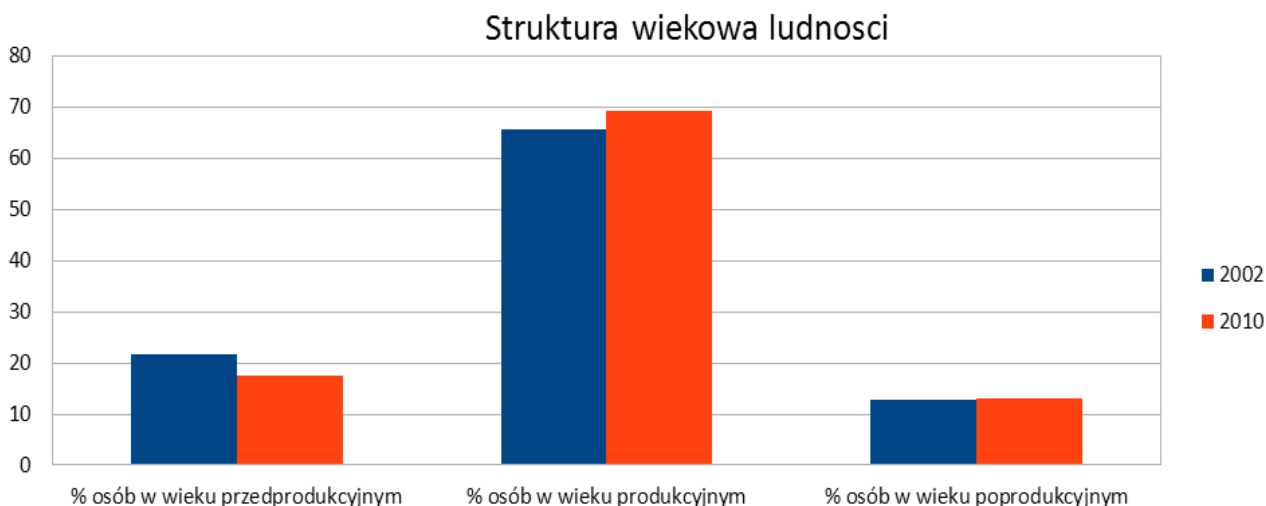
Struktura wiekowa mieszkańców gminy charakteryzuje się dużym udziałem osób w wieku produkcyjnym, który stanowi ok. 70% ogółu mieszkańców (kobiety w wieku 19-60 lat i mężczyźni w wieku 19-65 lat). Obecnie powyższa struktura pod względem gospodarczo-ekonomicznym

prezentuje się nieco korzystniej niż miało to miejsce 8 lat temu.

Zaobserwowano w ostatnich 3 latach spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Jednak wskaźnik obciążenia demograficznego mierzony liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest korzystny dla rozwoju gminy. Wartość wynosi odpowiednio: 54,5 osoby (2010 r.). W porównaniu do roku 2002 jest to spadek o 10,3 (dane: UG AK dane na dzień 31.03.2010r. i GUS).

Wykres 15. Struktura wiekowa ludności gminy Aleksandrów Kujawski w %

Źródło danych: BDL GUS.

I.8.2. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

I.8.2.1. Podmioty gospodarcze

Mieszkańcy gminy Aleksandrów Kujawski przejawiają stosunkowo wysoką aktywność gospodarczą, co potwierdza wskaźnik przedsiębiorczości, mierzony liczbą przedsiębiorstw prywatnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W 2010 r. wynosił on 102. W porównaniu z rokiem 2000 zauważalny jest wzrost, wskaźnik przedsiębiorczości dla gminy wynosił wtedy 93 przedsiębiorstwa prywatne na 1000 osób w wieku produkcyjnym.

Według danych GUS BDL w 2010 r. na terenie gminy Aleksandrów Kujawski działalność gospodarczą prowadziło 827 zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, co oznacza 32% wzrost w porównaniu z rokiem 2000. Wśród jednostek gospodarczych zdecydowanie przeważały podmioty prywatne - 810 podmiotów (98%), jedynie 17 podmiotów prowadziło działalność w sektorze publicznym.

Tab. 19. Zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych w 2010 r.

Sektory własności		Gmina Aleksandrów Kujawski
Sektor publiczny	podmioty gospodarki narodowej ogółem	827
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	16
Sektor prywatny	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	710
	spółki handlowe	21
	spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7
	spółdzielnie	5
	fundacje	1
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	20

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy od 2000 r. do 2010 r. charakteryzowała się stałą tendencją wzrostową.

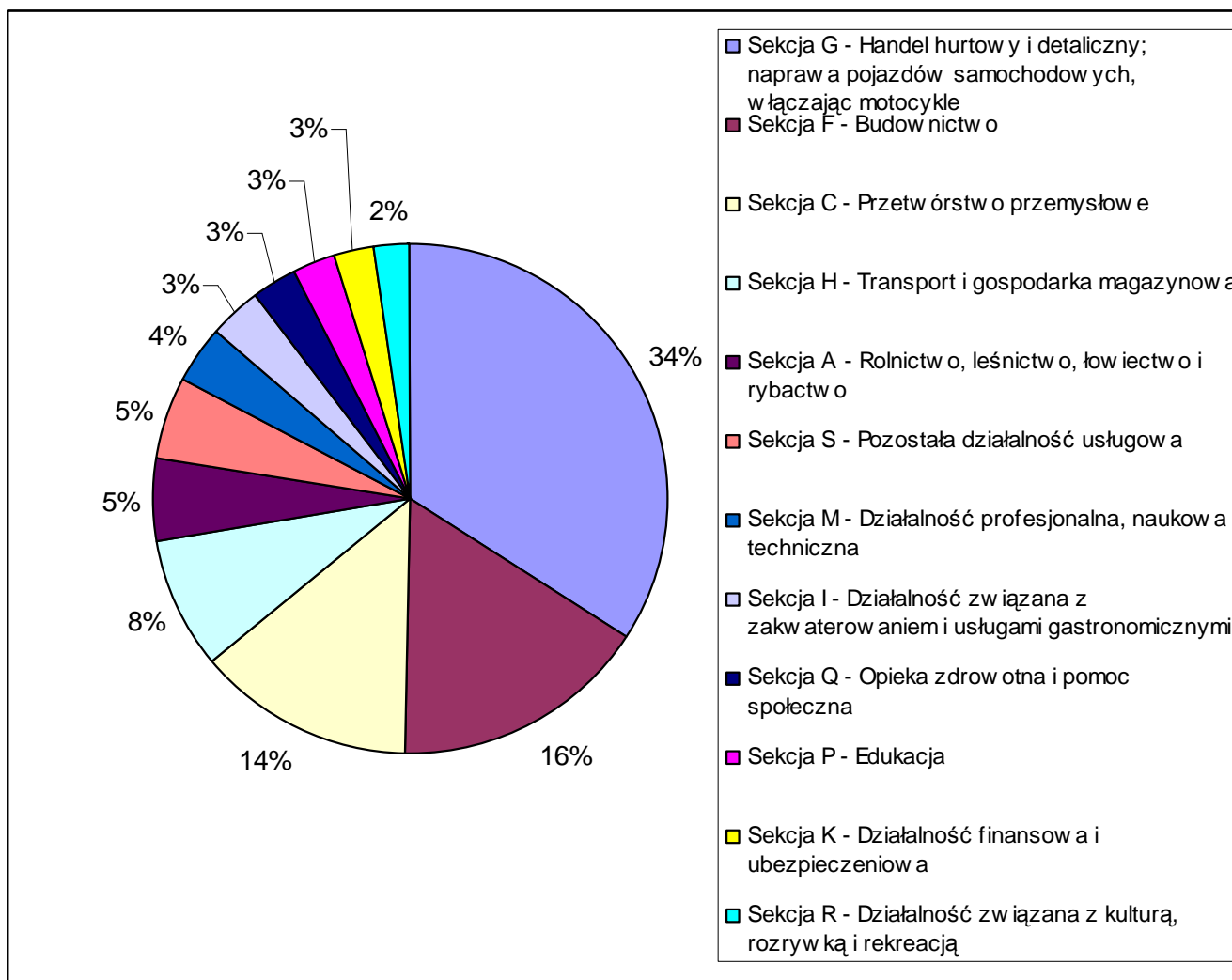
Tab. 20. Dynamika zmian liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2000 - 2010

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych										
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
564	668	708	764	763	748	746	777	794	782	827

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wśród podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 największy udział przypadł jednostkom zaliczonym do sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (33%). Na kolejnych pozycjach plasowały się jednostki z sekcji F – budownictwo (15%), C – przetwórstwo przemysłowe (13% udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych).

Wykres 16. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 (2010)

*Pozostałe sekcje: Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie, Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Sekcja J - Informacja i komunikacja, Sekcja E - Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

I.8.2.2. Stan zatrudnienia i bezrobocie

Gmina Aleksandrów Kujawski jest głównym miejscem pracy dla ponad 612 osób. Pozostali aktywni zawodowo mieszkańcy regularnie dojeżdżają i pracują poza terenem gminy. W porównaniu z sytuacją sprzed 10 lat można zaobserwować wzrost liczby osób zatrudnionych na terenie gminy o ok. 17% w stosunku do roku 2000.

Tab. 21. Pracujący w gminie w latach 2000 - 2010

	2000			2010		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Gmina Aleksandrów Kujawski	508	272	236	612	277	335

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z BDL GUS

Wskaźnik bezrobocia w gminie w 2010 roku wynosił 12,7% (dane: GUS). Odnosząc to do wcześniejszych lat – w 2002 roku bezrobocie wynosiło 21% - należy stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy znacznie się poprawiła. W gminie bezrobociem objętych jest 11,2% mężczyzn i 14,5% kobiet.

I.8.3. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura społeczna jest jednym z podstawowych elementów zapewniających prawidłowe funkcjonowanie układu społeczno - gospodarczego gminy, a tym samym dostęp do niej współdecyduje o warunkach i jakości życia mieszkańców. Na infrastrukturę społeczną składają się między innymi instytucje oświaty i wychowania, służby zdrowia i opieki społecznej, kultury i sztuki oraz sportu i rekreacji.

Rolę ośrodka nadrzędnego w stosunku do gminy pełni miasto Aleksandrów Kujawski, to w nim skupiają się główne usługi publiczne m.in. Urząd Gminy Aleksandrów Kujawski, Gminne Przedsiębiorstwo Usługowe „ALGAWA” (usługi wodociągowo – kanalizacyjne), Straż Gminna.

I.8.3.1. Oświata

Na terenie gminy usługi z zakresu oświaty świadczą (dane ze strony internetowej UG AK):

- Szkoła Podstawowa w Grabiu,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Opokach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Ostrowąsku,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Przybranowie im. Mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”,
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Wołuszewie im. Wincentego Piotrowskiego,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Zespołu Szkół w Służewie im. Tadeusza Kościuszki, w zespole tym mieści się również gimnazjum,
- Publiczna Szkoła Podstawowa Zespołu Szkół im. Marii Danilewicz Zielińskiej i gimnazjum w Stawkach.

Na terenie gminy znajdują się 3 obiekty przedszkolne, w tym działające przy obiektach szkolnych (dane GUS 2009r.). Dwa przedszkola samorządowe: w Służewie i w Stawkach. Ponadto w miejscowości Otłoczyn od listopada 2009 r. działa Punkt Przedszkolny.

Liczba miejsc na szczeblu nauczania przedszkolnego nie zaspokaja potrzeb wszystkich mieszkańców gminy. Mieszkańcy miejscowości graniczących z miastem mają możliwość korzystania z placówek położonych na jego terenie. W 2009 r. do gminnych oddziałów przedszkolnych uczęszczało 85 dzieci.

W gminie nie funkcjonuje żaden żłobek publiczny.

Lokalizację placówek oświatowych wskazano na rysunku „Uwarunkowania”.

I.8.3.2. Ochrona zdrowia, pomoc społeczna

Zadania z zakresu służby zdrowia na terenie gminy Aleksandrów Kujawski realizowane są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Zdrowia zlokalizowany przy ul. Toruńskiej

w miejscowości Służewo. W ośrodku tym znajduje się m.in.: gabinet pielęgniarki środowiskowej, poradnia ginekologiczno-położnicza i poradnia lekarza rodzinnego. W pobliżu znajduje się punkt apteczny.

Według danych GUS w 2010 r. pacjentom udzielono łącznie 215 489 porad z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany jest na terenie miasta. W gminie działa Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Inteluktualnie w Grabiu oraz funkcjonująca w jego gmachu Szkoła Podstawowa Specjalna. Mieszkańcy tego DPS-u to w 100% osoby specjalnej troski. Do szkoły uczęszcza 60 osób, z czego ok. 70% posiada orzeczenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej o głębokim stopniu upośledzenia umysłowego.

Na terenie gminy nie ma szpitala. Powiatowy Szpital zlokalizowany jest w mieście Aleksandrów Kujawski przy ul. Słowackiego.

I.8.3.3. Kultura

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski działają: Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Służewie i jej trzy filie w: Ośnie, Otłoczynie i Opokach.

Stan księgozbioru w ciągu 8 lat zwiększył się o ok. 7% i wyniósł w 2010 r. - 38 330 woluminów (BDL GUS). W tym samym roku wypożyczono 11 539 woluminów. Według wskaźników na 1 placówkę biblioteczną przypadało 2817 osób.

Na terenie gminy działa również prężnie - dziesięć Kół Gospodyń Wiejskich i Klub Kobiet Aktywnych w Wołuszewie.

Wyżej wymienione placówki realizują zadania w dziedzinie upowszechniania kultury, tradycji, edukacji, wychowania i wszechstronnego organizowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

Wśród tych najważniejszych, mających charakter cykliczny, należy wymienić: gminie dożynki, które każdego roku organizowane są w innej miejscowości oraz gminny koncert kolęd.

Na obszarze gminy znajdują się cztery kościoły parafialne: p.w. św. Wacława w Grabiu, p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Ostrowąsie, p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Otłoczynie, p.w. św. Jana Chrzciciela w Służewie.

I.8.3.4. Sport i rekreacja

Usługi z zakresu rozwoju kultury, sportu i rekreacji świadczą placówki znajdujące się na terenie całej gminy Aleksandrów Kujawski.

Najbardziej reprezentacyjnym obiektem sportowym w gminie jest Kompleksu Boisk Sportowych „Orlik 2012” w Przybranowie. W skład kompleksu wchodzi:

- boisko do piłki nożnej o wymiarach 56,0 m x 26,0 m (nawierzchnia z trawy syntetycznej)
- boisko wielofunkcyjne o wymiarach 28,10 m x 15,10 m wykonane z nawierzchni poliuretanowej przeznaczonej do gier w koszykówkę, piłkę siatkową,
- zaplecze szatniowo-sanitarne.

Poza nim bazę sportową gminy stanowią głównie obiekty zlokalizowane przy i w pobliżu placówek szkolnych.

Ponadto w Służewie działają: Gminny Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy "Orzeł" i Uczniowski Klub Sportowy „Reszka”.

I.8.3.5. Turystyka

Na wysoką atrakcyjność turystyczną gminy wpływają walory środowiska przyrodniczego oraz kulturowego. Ze względu na istniejące uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i poniekąd historyczne (m.in. malownicze zakola Wisły i rzeki Tażyna, kompleksy leśne, historyczną zabudowę) gmina Aleksandrów Kujawski posiada potencjał do rozwoju turystyki, przede wszystkim wypoczynku sobotnio - niedzielnego, głównie dla ludności z terenu województwa pomorsko-kujawskiego.

Mieszkańcy gminy oraz odwiedzający ją turyści mogą miło spędzać czas organizując wędrowki piesze i rowerowe, jazdy konne, grzybobrania, wędkowania.

Do obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, a zarazem krajobrazowych w granicach gminy należą: tereny leśne, położone przede wszystkim w północnej i północno-wschodniej części gminy oraz obszary Natury 2000 (Dolina Dolnej Wisły i Nieszawska Dolina Wisły). Prawie ¼ obszaru gminy znajduje się w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej, ponadto znajdują się tu użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Na terenie gminy zlokalizowane jest wiele obiektów będących świadectwem bogatego dziedzictwa kulturowego regionu, które zostały opisane w rozdziale 1.7. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ.

Szeroko propagowana formą turystyki w gminie Aleksandrów Kujawski jest turystyka krajoznawcza, która pozwala na poznawanie najatrakcyjniejszych miejsc, grupowo lub indywidualnie, w sposób zorganizowany lub niezorganizowany.

Szlaki turystyczne pozwalają na organizację wycieczek pieszych i rowerowych, a gospodarstwa agroturystyczne oferujące przejażdżki konne i lokalną kujawską kuchnię, gwarantują udany wypoczynek zorganizowanym grupom i turystom indywidualnym.

Przez teren gminy Aleksandrów Kujawski przebiega 6 znakowanych szlaków turystycznych, w tym: 1 rowerowy i 5 pieszych oraz 2 samochodowe (dane: UG AK i www.aleksandrow.pl):

- o **Szlak Rowerowy Czerwony.**

Trasa szlaku wiedzie od Włocławka przez miejscowości: Gąbinek, Włoszyca, Nieszawa, Raciążek, Ciehocinek, Wołuszewo, Otłoczyn, Brzoza do Torunia. Szlak rowerowy prowadzi wzdłuż rzeki Wisły. Jego całkowita długość wynosi 63 km.

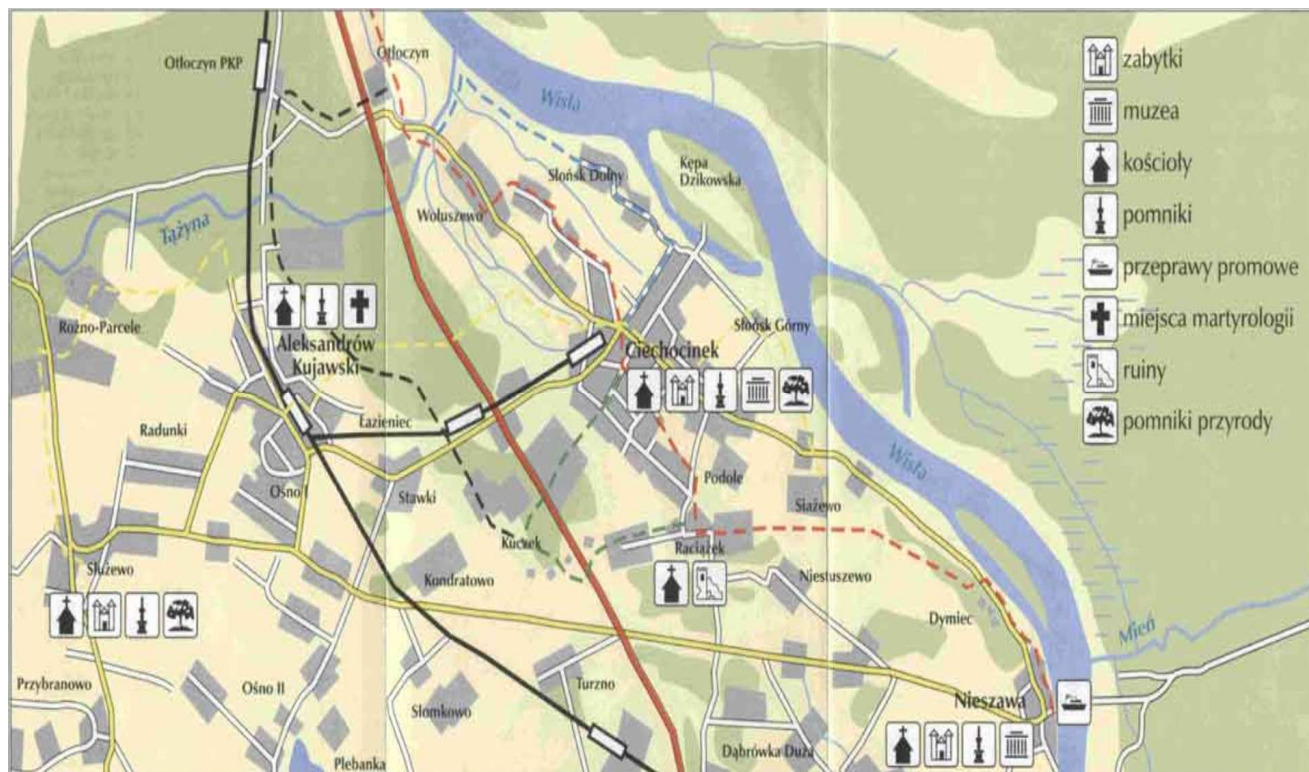

Ryc. 7. Przebieg Czerwonego Szlaku Rowerowego na terenie gminy Aleksandrów Kujawski
(Źródło: www.pttk.torun.pl)

Szlaki piesze

- o **Szlak Czerwony im. Noakowskiego** jest głównym szlakiem wędrówek. Jego trasa biegnie od Torunia przez miejscowości: Rudak, Czerniewice, Otłoczyn, Wołuszewo, Ciehocinek do Nieszawy. Szlak ma długość ok. 18,3 km. Szlak ten na terenie gminy przebiega równolegle z czerwonym szlakiem rowerowym.

- **Szlak Niebieski „Wiślany”** ma długość 8 km. Szlak biegnie od Otłoczyna przez: Wołuszewo i Słońsk Dolny do Ciechocinka. Otłoczyn. Szlak niebieski pieszy łączy się z zabytkowym tzw. Traktem Solnym (5 km długości) w mieście Ciechocinek.
- **Szlak żółty "Kujawski"** o długości 24 km przebiega po terenach miejscowości: Podole - Ciechocinek - Wołuszewo - Aleksandrów Kujawski – Rożno-Parcele – Służewo.
- **Szlak czarny „Solny”** o długości 11 km przebiega po terenach miejscowości: Kuczek - Odolion - Otłoczynek – Otłoczyn – Słońsk Dolny.
- **Szlak zielony „Krystynki”** ma długość ok. 7,6 km. Jego trasa przebiega od Ciechocinka przez Kuczek do Raciążka.

Ryc. 8. Szlaki piesze na terenie gminy i okolic. Źródło: www.aleksandrow.pl

Szlaki piesze i rowerowe zostały pokazane na rysunku „Uwarunkowania”.

Szlaki samochodowe

Przez teren gminy przebiegają również dwa szlaki tematyczne. Są to:

- **Szlak Powstania Styczniowego na Kujawach.** Jest to szlak nieoznakowany o długości ok. 127 km (źródło: www.wloclawek.pl). Jego trasa biegnie od Aleksandra Kujawskiego przez: Służewo, Straszewo, Zakrzewo, Dobrze, Radziejów, Piotrków Kujawski, Wójcin, Sampolno, Babiak, Izbica Kujawska, Lubraniec, Brześć Kujawski do Włocławka. Prowadzi poprowadzony przez miejsca związane z kujawskimi wydarzeniami Powstania Styczniowego.
- **Kujawsko – Pomorski Szlak Fryderyka Chopina (pięć tras).** Przez teren gminy przebiega trasa III od Torunia przez miejscowości: Służewo, Ciechocinek, Nieszawa, Osiecin, Zgłowiączka, Sarnowo, Skaszyn, Izbica Kujawska, Świętosławice, Brdów, Modzerowo, (gmina Izbica Kujawska), Długie (powiat włocławski), Błenna do Kłóbka. Całkowita długość trasy wynosi 165 km, w powiecie aleksandrowskim ok. 40 km.

W projektowaniu pozostają także inne szlaki o znaczeniu ponad regionalnym i regionalnym:

- o **Szlak Bursztynowy** (Akwileja /Rzym/ - Kalisz – Konin – Inowrocław – Gniewkowo – Opoki - Grabie - Otłoczynek – Otłoczyn – Karczemka - bród przez Wisłę – południowe i wschodnie wybrzeże Bałtyku – od Gdańska przez Kaliningrad do Połagi).
- o **Szlak niebieski – Rowerowy (32 km):** Otłoczyn – Otłoczynek – Aleksandrów Kujawski – Ostrowąs – Służewo – Opoki - Grabie – Pieczonka – Osiedle Komornickie – Otłoczyn – Szlak Bursztynowy - Szlak rowerowy kujawski.

Trasy przebiegu tych szlaków nie są jeszcze ustalone, znane są tylko miejscowości, przez które mają one przebiegać.

Gmina Aleksandrów Kujawski nie ma dobrze rozwiniętej bazy noclegowej. Usługi noclegowe zlokalizowane są głównie w obiektach agroturystycznych. Na terenie Gminy w 2010 r. działało kilka gospodarstw agroturystycznych położonych w miejscach, gdzie można odpocząć na łonie natury, podziwiać przyrodę (źródło: strona internetowa UG AK). Były to m.in.:

- o Ośrodek Sportów Konnych „Rancho pod Olszyną” w miejscowości Nowy Ciechocinek,
- o Gospodarstwo agroturystyczne "Agro - Rożno" w miejscowości Służewo Pole,
- o Gospodarstwo agroturystyczne "Pod Tężniami" w miejscowości Słońsk Dolny. Obiekt całoroczny,
- o Zajazd Leśny w miejscowości Białe Błota. Okres świadczenia usług jest całoroczny,
- o Gospodarstwo w miejscowości Wołuszewo,
- o Kompleks Agroturystyczny "Kujawy". Jest to obiekt całoroczny,
- o Gospodarstwo agroturystyczne w Nowym Ciechocinku. Obiekt całoroczny,
- o Gospodarstwo agroturystyczne "Tania" w Słońsku Dolnym.

Wg danych GUS na dzień 31.XII. 2010r. na terenie gminy Aleksandrów Kujawski w roku 2010 działał 1 obiekt całoroczny (hotel), a z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania skorzystało łącznie 3615 osób (spadek w porównaniu z rokiem 2009 o ok. 12%), w tym 107 obcokrajowców (spadek – 38%).

Tab. 22. Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych w gminie Aleksandrów Kujawski

OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA		
Obiekty ogółem		
obiekty ogółem VII	ob.	1
obiekty całoroczne VII	ob.	1
miejsca noclegowe ogółem VII	msc	46
miejsca noclegowe całoroczne VII	msc	46
korzystający z noclegów ogółem I-XII	osoba	3615
korzystający z noclegów turyści zagraniczni I-XII	osoba	107
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych ogółem I-XII	--	3280
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych turystom zagranicznym I-XII	--	59
udzielone noclegi ogółem I-XII	--	4 439
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	--	107

Źródło: dane BDL GUS.

I.9. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Dla obszaru gminy Aleksandrów Kujawski opracowany został Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego. W niniejszym dokumencie wymienione zostały zagrożenia mogące wystąpić na terenie gminy wraz z ich charakterystyką, a także oceną ryzyka wystąpienia. Ponadto plan sprecyzował zadania i obowiązki zespołów odpowiedzialnych za funkcjonowanie gminy w sytuacjach kryzysowych. Jego celem jest usprawnienie reagowania na niebezpieczne zdarzenia, łagodzenie ich skutków oraz przywracanie i odtwarzanie warunków bytowania po zaistniałych zdarzeniach. Do potencjalnych i realnych zagrożeń o dużym i średnim ryzyku wystąpienia na terenie gminy zalicza się:

1. Zagrożenia spowodowane czynnikami atmosferycznymi – dotyczące obszaru całej gminy:
 - o Intensywne opady deszczu, mogące powodować lokalne podtopienia budynków i upraw, a nawet powódzie.
 - o Silne (huraganowe) wiatry.
 - o Mróz, gołoledź oraz intensywne opady śniegu.
 - o Susze.
2. Pożary. Obszarami i obiektami szczególnie zagrożonymi są:
 - o Zwarte kompleksy lasów oraz zabudowa wsi. Realne niebezpieczeństwo występuje zwłaszcza w okresach suszy.
 - o Na terenie gminy znajdują się cztery stacje paliw, które stwarzają pewne zagrożenie pożarowo-wybuchowe oraz skażeniem toksycznym.
3. Katastrofy komunikacyjne:
 - o Katastrofa drogowa – miejscami najbardziej narażonymi na jej wystąpienie są przebiegające przez teren gminy drogi: krajowa nr 1 oraz wojewódzkie nr 266, 250 i 291, a także najbardziej uczęszczane drogi powiatowe.
 - o Katastrofa kolejowa – miejscami najbardziej narażonymi na jej wystąpienie są tereny zlokalizowane wzdłuż trasy kolejowej relacji Toruń – Kutno używanej do transportu głównie osobowego.
4. Awarie obiektów i sieci infrastruktury technicznej.

Jako mało prawdopodobne do wystąpienia można określić na terenie gminy: zagrożenia epidemiologiczne, zagrożenia wystąpieniem katastrofy budowlanej, wystąpieniem katastrofy lotniczej, zagrożenia porządku publicznego o znacznych rozmiarach i skutkach. Natomiast jako bardzo mało prawdopodobne - zagrożenia związane z wystąpieniem zdarzeń radiacyjnych oraz wystąpienia stanu klęski żywiołowej.

Zadania z zakresu ochrony ludności i jej mienia gminy wiejskiej Aleksandrów Kujawski realizowane są przez Komendę Powiatową Policji zlokalizowaną na terenie miasta. Według sprawozdania z roku 2010 roku Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim zanotowała znaczny spadek przestępstw w porównaniu do roku 2010 r.(ok. 28%) i wzrost wskaźnika wykrywalności o 7,8%. Wg. opracowanych statystyk w tymże roku w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby sprawców nieletnich (o 9 osób), jak również wzrósł współczynnik popełnianych przez nich przestępstw o ok. 36%. Strukturę innych popełnionych przestępstw w Aleksandrowie Kujawskim prezentuje poniższa tabela.

Tab. 23. Struktura popełnionych przestępstw w 2009 i 2010 r.

Rodzaj	Liczba zdarzeń	
	2009	2010
włamania	175	139
kradzieże	140	92
uszkodzenia mienia	75	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania KPP w Aleksandrowie Kujawskim za rok 2010

Mieszkańcy gminy, szczególnie osoby działające w samorządach gminnych oraz ich jednostkach organizacyjnych i pomocniczych, są dobrze poinformowani o zagrożeniach

występujących na terenie gminy. Wiedzę tę pogłębiają uczestnicząc w szkoleniach organizowanych przez Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe i służby Wojewody Kujawsko-Pomorskiego.

Organizacjami i służbami odpowiedzialnymi za zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców gminy podczas zaistnienia sytuacji kryzysowej są przede wszystkim:

- Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim
- Straż Gminna w Aleksandrowie Kujawskim
- Ochotnicze jednostki Straży Pożarnej w miejscowościach: Służewo, Ostrowąs, Opoczki, Odolion, Wołuszewo i Słomkowo
- Szpital Powiatowy w Aleksandrowie Kujawskim
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Zdrowia w Służewie.

Ryzyko wystąpienia powodzi na terenie gminy określa się jako możliwe do wystąpienia. Na obszarze gminy Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku wskazał obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi wzdłuż rzek: Tażyna i Wisła. Obszary ten zostały przedstawione na rysunku „Uwarunkowania”.

I.10. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POTRZEB I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

I.10.1. DOKUMENTY SZCZEBŁA WOJEWÓDZKIEGO

W Planie Województwa Kujawsko-Pomorskiego rozróżniono 4-y strefy polityki przestrzennej. Gmina Aleksandrów Kujawski wg. zastosowanego podziału została zlokalizowana do tzw. strefy centralnej. Strefa „Centralna” zakwalifikowana została do obszaru o wysokiej aktywności społecznej i gospodarczej, koncentracji infrastruktury technicznej, rozwoju procesów urbanizacyjnych, obejmującej również znaczący fragment regionalnego systemu ekologicznego. Obszar ten określone także terenem o dużym potencjale turystycznym.

I.10.1.1. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego

Kierunek i polityka przestrzenna województwa określona została w przyjętym Uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. - Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Jako nadrzędny cel polityki zagospodarowania przestrzennego, który koresponduje z celami rozwoju społeczno-gospodarczego państwa plan ustalił: **„Poprawę konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia jego mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”** poprzez:

- kształtowanie i ochronę struktur przyrodniczych,
- wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych na potrzeby turystyki,
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,
- rozwój infrastruktury komunikacyjnej i telekomunikacyjnej,
- rozwój infrastruktury technicznej,
- gospodarcze wykorzystanie Wisły, kaskada dolnej Wisły oraz właściwe kształtowanie gospodarki wodnej w regionie.

Jako cel głównym zagospodarowania przestrzennego określono: **„Zbudowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”**.

W planie przyjęto zasadę, że o konkurencyjności struktur przestrzennych decydują przede wszystkim: stopień koncentracji potencjału ludzkiego i gospodarczego, atrakcyjność warunków życia i inwestowania oraz dobra dostępność komunikacyjna.

W ramach powiązań infrastrukturalnych, plan zakłada m.in. wzmocnienie i rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych m.in. poprzez dokończenie budowy autostrady A-1 z węzłem „Odolion” i innych obiektów inżynierskich występujących na trasie, przebudowę drogi krajowej nr 1, przebudowa w klasie technicznej G (główna) drogi wojewódzkiej nr 266: Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin, z obwodnicą miasta Aleksandrów Kujawski i

połączeniem do węzła autostradowego „Odolin” oraz drogi nr 250: Suchatówka – Służewo, modernizację linii kolejowej nr 18 utworzenie połączeń Euro i Intercity na trasie Bydgoszcz – Toruń - Warszawa, przebudowę linii kolejowej nr 245 (trasa Aleksandrów Kujawski – Ciechocinek), modernizację dróg wodnych (rzeka Wisła), w tym: budowa stopnia wodnego „Nieszawa” na Wiśle ze zbiornikiem wodnym.

W ramach rozwoju ponadlokalnych systemów technicznych, plan zakłada m.in. uporządkowanie gospodarki ściekowej w obszarze gmin wiejskich poprzez budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnych dla miejscowości o zwartej zabudowie, realizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej, budowę całościowego systemu gospodarki odpadami, tworzenie nowych składowisk oraz rozbudowę i modernizację istniejących, przewidywane gazyfikacje w oparciu o istniejące gazociągi wysokoprężne realizowane poprzez rozbudowę i budowę odgałęzień w kierunku gmin i miast.

Wśród działań dla wspomagania wybranych ośrodków osadniczych i przeciw działaniu nadmiernym dysproporcjom rozwojowym oraz rozwoju turystycznego, plan zakłada m.in. rozszerzenie obsługi turystycznej oraz poprawę istniejącego zagospodarowania turystycznego (w tym: poprawę zagospodarowania istniejących szlaków turystycznych w niezbędne urządzenia z zakresu ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, wprowadzenie tematycznych szlaków turystycznych, jako jednego z elementów rozwoju turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej), edukację ekologiczną na terenach obszarów chronionego krajobrazu, pełne wykorzystanie walorów rejonów turystycznych m. in. Doliny Dolnej Wisły, zagospodarowanie turystyczne istniejących i projektowanych zbiorników wodnych oraz naturalnych wód powierzchniowych dla prowadzenia sportów wodnych i rozwoju turystyki kwalifikowanej, rozwój agroturystyki w istniejących i nowych gospodarstwach rolnych na bazie walorów przyrodniczo-krajoobrazowych i kulturowych oraz wdrażanie podstaw wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Dla poprawy funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz prawidłowego zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, jak również podniesienia konkurencyjności i aktywizacji gospodarczej, plan zakłada m.in.

- ukształtowanie spójnego przestrzennie systemu obszarów chronionych tj. obszarów chronionego krajobrazu;
- utworzenie parków kulturowych, w tym aleksandrowskiego,
- zachowanie terenów korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłości między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci,
- ochronę istniejących zasobów wodnych przez opracowanie spójnego, kompleksowego programu ochrony wód powierzchniowych, zwłaszcza jezior, przed obszarowymi zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, ze wskazaniem sposobów i metod tej ochrony,
- poprawę jakości czystych wód jezior i cieków,
- poprawę czystości wód powierzchniowych
- likwidację punktowych źródeł zanieczyszczeń wód poprzez: kontynuowanie rozbudowy systemów kanalizacji sanitarnej w celu dociążenia oczyszczalni ścieków, a tym samym zwiększenia ich efektywności,
- ochronę obszarów o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego i kulturowego (między innymi doliny Wisły),
- rewitalizacja zabytkowych układów urbanistycznych o dużym znaczeniu kulturowym i historycznym,
- konserwację zabytkowych obiektów sakralnych oraz zespołów dworsko-parkowych,
- ochronę obszarów o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego i kulturowego między innymi doliny Wisły,
- ograniczenie zabudowy, w szczególności mieszkaniowej na terenach zagrożonych powodzią (przez wodę 100-letnią) w dolinach rzek Wisły, Noteci i Drwęcy,
- przeciwdziałanie prawdopodobieństwu wystąpienia powodzi zaporowej i zalania znacznych obszarów Niziny Ciechocińskiej, w szczególności poprzez budowę stopnia wodnego w rejonie Ciechocinka-Nieszawy,
- ochronę i większe wykorzystanie zasobów wód mineralnych na potrzeby lecznictwa uzdrowiskowego m.in. w rejonie Otłoczyna
- ustalenie reżimów ochronnych i zasad gospodarowania na terenach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nie posiadających izolacji od powierzchni,

- likwidację i rekultywację składowisk odpadów stanowiących zagrożenie dla środowiska i wszystkich nieczynnych mogiłników oraz rekultywację skażonych terenów po likwidowanych obiektach przemysłowo-składowych,
- przeciwdziałanie erozji gleb, także na terenach położonych w strefach przy krawędziowych dolin rzecznych, między innymi rzeki Wisły,
- zwiększenie lesistości poprzez zalesianie gruntów najniższych klas bonitacyjnych mało przydatnych dla gospodarki rolnej,
- prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- zwiększanie zasobów zieleni na obszarach wykorzystywanych rolniczo (zalesianie i wprowadzanie zadrzewień), w szczególności w sąsiedztwie cieków i w zlewniach jezior,
- wprowadzanie zadrzewień, zarówno szpalerowych wzdłuż dróg, cieków i na miedzach oraz kępowych np. w obniżeniach terenowych, na bezleśnych obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo, na których przeważają gleby wysokich klas bonitacyjnych, co pozwoli na zwiększenie walorów krajobrazowych i przeciwdziałanie erozji gleb,
- ochronę złóż surowców naturalnych przed nadmierną i nieracjonalną eksploatacją oraz niezwłoczną rekultywację złóż wyeksploatowanych,
- przywrócenie ładu przestrzennego i wyposażenie w pełny zakres sieci i urządzeń infrastruktury technicznej służącej ochronie środowiska na terenach przeinwestowanych,
- ochronę zasobów glebowych i leśnych przed przeznaczeniem na cele nierolnicze gleb wysokoprodukcyjnych,
- eliminację czynników degradacji (zmniejszania żyzności i produktywności gleb) i zanieczyszczenia gleb oraz naruszania stosunków wodnych,
- rozwój instytucji obsługi rolnictwa w siedzibach powiatów i gmin stosownie do wielkości i rangi obsługiwanego obszaru oraz ośrodków wiejskich w zależności od charakteru produkcji i potrzeb związanych w obsługą rolnictwa,
- rozwój i modernizację przetwórstwa rolno-spożywczego, głównie mięsnego, mleczarskiego, zbożowo-młynarskiego, owocowo – warzywnego oraz rozwój małych przetwórnictw przetwarzających surowce pochodzące z gospodarstw ekologicznych,
- tworzenie warunków do przekształceń struktury agrarnej,
- aktywizację działalności pozarolniczych przy tworzeniu korzystnych warunków prawnych, planistycznych, ekonomicznych do wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich i prowadzoną z zachowaniem ochrony gruntów rolnych wysokoprodukcyjnych przed zainwestowaniem,
- zmiana użytkowania gruntów o niskiej przydatności dla produkcji rolnej ze wskazaniem doleśień;

Dla poprawy efektywności struktur przestrzennych, plan zakłada m.in. ograniczenie pól konfliktowych pomiędzy zainwestowaniem technicznym a środowiskiem przyrodniczym i zabudową mieszkaniową, poprzez m.in. kształtowanie krajobrazu harmonijnie skomponowanego i zachowującego tożsamość kulturową i walory krajobrazowe;

W zakresie przeciwdziałania największym zagrożeniom, plan zakłada m.in. budowę całościowego systemu gospodarki odpadami i bieżącą likwidację „dzikich” wysypisk oraz likwidację istniejących nieczynnych mogiłników oraz rekultywację ich terenów w miejscowościach między innymi: Otłoczyn (gm. Aleksandrów Kujawski);

I.10.1.2. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2007 – 2020

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2007 – 2020 przyjęta została przez Sejmik Województwa Kujawsko - Pomorskiego Uchwałą nr XLI/586/05, obowiązująca od dnia 1 stycznia 2007r. Przyjęty horyzont czasowy obejmuje działania, które będą współfinansowane ze środków krajowych i funduszy strukturalnych UE w ramach dwóch okresów programowania polityki regionalnej, tj. lata 2007-2013 i 2014-2020. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę oraz bilans strategiczny regionu (zestawienie szans i zagrożeń rozwojowych oraz identyfikację silnych i słabych stron), zdefiniowano w strategii trzy priorytetowe obszary działań strategicznych: gospodarczy, funkcjonalno – przestrzenny i społeczny. Ich analiza pozwoliła na określenie głównego nadrzędnego celu oraz celów szczegółowych, które zostały przełożone na główne kierunki działań strategicznych o charakterze operacyjnym.

W Strategii rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego założono realizację głównego nadrzędnego celu jakim jest: „Poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”

W strategii określone trzy podstawowe obszary działań:

1. Rozwój nowoczesnej gospodarki,
2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu,
3. Rozwój zasobów ludzkich.

W każdym z określonych obszarów działań sprecyzowano cele strategiczne oraz główne kierunki działania. Wśród licznych, zapisanych w strategii celów oraz działań w ramach poszczególnych obszarów podstawowych jako najbardziej istotne dla rozwoju przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski można wymienić:

- Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej poprzez:
 - o wspieranie adaptacji gospodarstw rolnych do funkcjonowania na współczesnych rynkach rolnych,
 - o wzmacnianie konkurencyjności przetwórstwa rolno-spożywczego;
- Promocja rozwoju turystyki poprzez:
 - o promocję walorów i produktów turystycznych, w tym: eksponowanie walorów dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego;
- Rozwój infrastruktury technicznej poprzez m.in.:
 - o rozwój i unowocześnienie infrastruktury technicznej przez m.in.: poprawę dostępności komunikacyjnej (budowa autostrady A-1, przebudowa i modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, dostosowanie szlaków kolejowych dla ruchu o prędkości 120 – 160 km/h, budowę obwodnic oraz dróg rowerowych) i rozbudowę infrastruktury komunalnej,
 - o rozwój infrastruktury gospodarki wodnej (realizację systemów i urządzeń regulujących stosunki wodne, w szczególności na użytkach rolnych oraz budowa stopnia wodnego na Wiśle poniżej Włocławka: Nieszawa/Ciechocinek);
- Promocja dziedzictwa kulturowego poprzez:
 - o zachowanie dziedzictwa kulturowego,
 - o adaptacja dziedzictwa kulturowego do współczesnych potrzeb społecznych;
- Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego przez:
 - o Utrwalanie i wzbogacanie systemu ekologicznego (zachowanie ciągłości ekosystemów)
 - o rewaloryzacja środowiska przyrodniczego (m.in. wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, wzdłuż dróg i cieków na bezleśnych obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo oraz renaturalizacja zniszczonych dolin rzecznych, lasów, rynien jeziornych itd.).

I.10.2. DOKUMENTY SZCZEBŁA POWIATOWEGO

I.10.2.1. Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011 - 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011 – 2020 jest kluczowym dokumentem określającym wizję, misję, cele strategiczne, cele operacyjne, zadania oraz obszary strategiczne powiatu aleksandrowskiego w latach 2011-2020.

Określona w Strategii wizja rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego (pożądaný stan do 2020 roku) brzmi:

- Powiat Aleksandrowski jest dynamicznie rozwijającym się subregionem handlowo-usługowym oraz administracyjnym, oferując dobrze skomunikowane i uzbrojone tereny inwestycyjne oraz profesjonalną jakość obsługi klientów i mieszkańców,
- Powiat Aleksandrowski jest atrakcyjnym subregionem turystycznym o znaczeniu ponadregionalnym, posiadającym własną, oryginalną ofertę turystyczną, uzdrowiskową, rekreacyjną i sportową,
- Powiat Aleksandrowski stanowi subregion z silnie rozwiniętym, nowoczesnym rolnictwem oraz przetwórstwem rolno-spożywczym, wykorzystując warunki naturalne oraz tradycje rolnicze,
- Powiat Aleksandrowski stanowi subregion o zachowanym środowisku przyrodniczym, będącym bazą dla zrównoważonego rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i sportowych, a także przyciągania nowych mieszkańców.

Natomiast misją powiatu jest: „Wspieranie zrównoważonego rozwoju naszych największych szans: nowoczesnego rolnictwa, turystyki, przedsiębiorczości i kapitału społecznego. Tworzymy dogodne warunki służące poprawie stanu środowiska naturalnego. Pragniemy stale zapewniać naszym mieszkańcom oraz gościom wysoki poziom bezpieczeństwa i jakości życia, pozwalający realizować ich własne aspiracje oraz pomysły”.

W Strategii określono cele strategiczne i operacyjne powiatu aleksandrowskiego. Spośród nich najbardziej kluczowymi w rozwoju przestrzennym gminy Aleksandrów Kujawski są:

- Wzmocnienie konkurencyjności gospodarki lokalnej m.in. przez tworzenie stref aktywności gospodarczej,
- Rozwój infrastruktury technicznej, poprzez organizację sprawnego systemu komunikacyjnego i zapewnienie efektywnej gospodarki wodnej,
- Rozwój obszarów wiejskich i przedsiębiorczości rolniczej m.in. przez restrukturyzację i rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego oraz odnowę wsi,
- Zachowanie walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska przyrodniczego m.in. poprzez ochronę wód, powietrza i klimatu akustycznego oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- Wytworzenie profesjonalnej oferty turystycznej przez m.in. wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz ochronę dziedzictwa kulturowego.

I.10.3. DOKUMENTY SZCZEBLA GMINNEGO

I.10.3.1. Strategia rozwoju gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008 – 2020

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski stanowi załącznik nr 1 do Uchwały Rady Gminy w Aleksandrowie Kujawskim Nr XVI/215/08 z dnia 25 lipca 2008 r. jest dokumentem, który wyraża wspólną dla lokalnej społeczności wizję rozwoju i stanowi przewodnik służącym do osiągnięcia wyznaczonych w niej celów.

Dokument ten nakreśla spójne cele strategiczne, których realizacja ma przynieść znaczące efekty w zakresie życia społecznego i gospodarczego, a także pomóc w utrzymaniu i poprawie walorów środowiska naturalnego.

Misja gminy Aleksandrów Kujawski brzmi: „*Gmina Aleksandrów Kujawski dąży do podnoszenia jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój społeczny i ekonomiczny przy odpowiednim wykorzystaniu walorów przyrodniczych*”.

W Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski w oparciu o diagnozę stanu i analizę SWOT zdefiniowano podstawowe obszary aktywności, w tym strategiczne z punktu widzenia rozwoju gminy, tj.:

- Obszar I – Rozwój gospodarczy,
- Obszar II – Mieszkańcy,
- Obszar III – Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego i kulturowego,
- Obszar IV – Informacja i promocja gminy.

W ramach każdego z nich zdefiniowano następujące cele strategiczne:

- w ramach obszaru I – **Rozwój gospodarczy:**
Stworzenie na terenie gminy korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości sprzyjającej powstawaniu nowych miejsc pracy oraz wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa,
- w ramach obszaru II – **Mieszkańcy:**
Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców gminy,
- W ramach obszaru III - **Ochrona i kształtowanie środowiska naturalnego i kulturowego:**
Zachowanie walorów środowiska naturalnego i kulturowego,
- W ramach obszaru IV - **Informacja i promocja gminy:**
Rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost aktywności gminy w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

Powyższe cele będą realizowane przez zadania określone w strategii, m.in. poprzez:

- Wspieranie przedsiębiorczości za pomocą tworzenia dogodnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej,
- Poprawę infrastruktury technicznej gminy (głównie komunikacyjnej),
- Ochronę środowiska,
- Rozwój turystyki,
- Rozwój społeczny poprzez kształtowanie korzystnych warunków edukacyjnych oraz organizację wolnego czasu mieszkańców gminy,
- Rozwój infrastruktury ICT.

Zakładane rezultaty zostaną osiągnięte poprzez realizację m.in. poniższych zadań (zawartych harmonogramie działań w poszczególnych priorytetach dla powyższej strategii):

- Kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych - Strefa Rozwoju Gospodarczego w miejscowości Ośno oraz poprawa dostępności komunikacyjnej do terenów inwestycyjnych leżących na terenie Strefy Rozwoju Gospodarczego.
- Realizacja inwestycji drogowych, przez budowę nowych dróg, chodników oraz modernizację istniejących.
- Wspólna realizacja z miastem Aleksandrów Kujawski budowy i modernizacji dróg znajdujących się na granicy samorządów.
- Prace nad planami zagospodarowania przestrzennego kolejnych miejscowości na terenie gminy.
- Budowa sieci kanalizacyjnej we wszystkich miejscowościach w gminie.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieobjętych kanalizacją zbiorczą (tam gdzie z powodów ekonomicznych budowa kolektora jest niezasadna).
- Budowa odcinków sieci wodociągowej.
- Modernizacja ujęć wody.
- Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Aleksandrów Kujawski - Ciechocinek, Aleksandrów Kujawski - Opoki.
- Budowa ścieżki rowerowej (szlaku turystycznego) w ciągu tzw. „Szlaku Bursztynowego” na odcinku Opoki - Ołtoczyn.
- Rewitalizacja i ochrona dóbr kultury oraz innych miejsc atrakcyjnych turystycznie.
- „Służewo - Ostrowąs perełką Kujaw, zagospodarowanie jezior w miejscowościach Służewo i Ostrowąs”.
- Budowa oświetlenia parku w Służewie.
- Zagospodarowanie terenów nad rzeką Tażyną - w perspektywie stworzenie szlaku spływów kajakowych.
- Organizacja Ośrodka Kultury i Sportu w Służewie (rozbudowa i modernizacja stadionu).
- Rozbudowa kompleksu rekreacyjno - sportowego w Stawkach.
- Budowa placów zabaw i mini boisk na terenie gminy.
- Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie świetlic wiejskich (w tym również adaptacja budynków gminnych do tych celów).
- Budowa deptaków i parkingów w miejscowościach o zwartej zabudowie.
- Budowa lub modernizacja boisk sportowych na terenie gminy.

- Tworzenie centrów spełniających funkcje kulturowe, edukacyjne, itp. - np. w Wołuszewie.

I.10.3.2. Plan rozwoju lokalnego gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008 – 2013

Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Aleksandrów Kujawski jest kompleksowym dokumentem, który zawiera listę zadań objętych interwencją planu na lata 2008 – 2013. Jest to dokument analizujący i oceniający aktualną sytuację, identyfikujący istniejące problemy, diagnozujący potrzeby lokalnej społeczności oraz określający kierunki działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu.

Plan Rozwoju Lokalnego określa więc, sytuację społeczno-ekonomiczną gminy, identyfikuje główne problemy rozwojowe gminy, definiuje zadania i wskazuje strategię zmierzającą do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

Wg. Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Aleksandrów Kujawski główne problemy rozwojowe gminy koncentrują się w następujących obszarach:

- 1) infrastruktury ochrony środowiska,
- 2) infrastruktury komunikacyjnej,
- 3) oświaty, wychowania i sportu,
- 4) kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego,
- 5) obsługi administracyjnej mieszkańców gminy.

W Planie Rozwoju Lokalnego dla Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008 – 2013 zaproponowano listę zadań objętych interwencją planu w sześciu podstawowych obszarach:

- Obszar I – Wsparcie przedsiębiorczości za pomocą tworzenia dogodnych warunków prowadzenia działalności,
- Obszar II – Poprawa infrastruktury technicznej gminy (głównie inwestycje drogowe – wymienione odcinki)
- Obszar III – Ochrona środowiska (głównie inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej)
- Obszar IV – Rozwój turystyki
- Obszar V – Rozwój społeczny poprzez kształtowanie korzystnych warunków edukacyjnych oraz organizację wolnego czasu mieszkańców gminy
- Obszar VI – Rozwój infrastruktury ICT (informatyzacja).

Zadania objęte interwencją w ramach Planu Rozwoju Lokalnego w latach 2008-2013 pokrywają się z zadaniami wyszczególnionymi w opisanej powyżej „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski”.

Strategia Rozwoju i Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Aleksandrów Kujawski wpisują się w realizację najważniejszych zadań, wytyczonych dla Powiatu Aleksandrowskiego. Wszystkie działania zaproponowane przedstawionych w dokumentach mają charakter długofalowy.

I.10.3.3. Program ochrony środowiska dla gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2006 – 2013

Program ochrony środowiska dla gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2006 – 2013 przyjęty został uchwałą nr LVIII-459-06 z dnia 21 września 2006 r.

W Programie Ochrony Środowiska na podstawie przeprowadzonej diagnozy aktualnego stanu środowiska określono cele i zadania w zakresie jego ochrony w gminie Aleksandrów Kujawski.

Wyróżniono 5 celów ogólnych, dla których określono cele szczegółowe i zadania niezbędne do ich osiągnięcia.

Cele ogólne to:

I . Poprawa stosunków wodnych na terenie gminy, w tym cele szczegółowe:

- Zwiększenie lesistości;
- Zwiększenie retencji oraz racjonalne gospodarowanie zasobami wód na terenie powiatu.

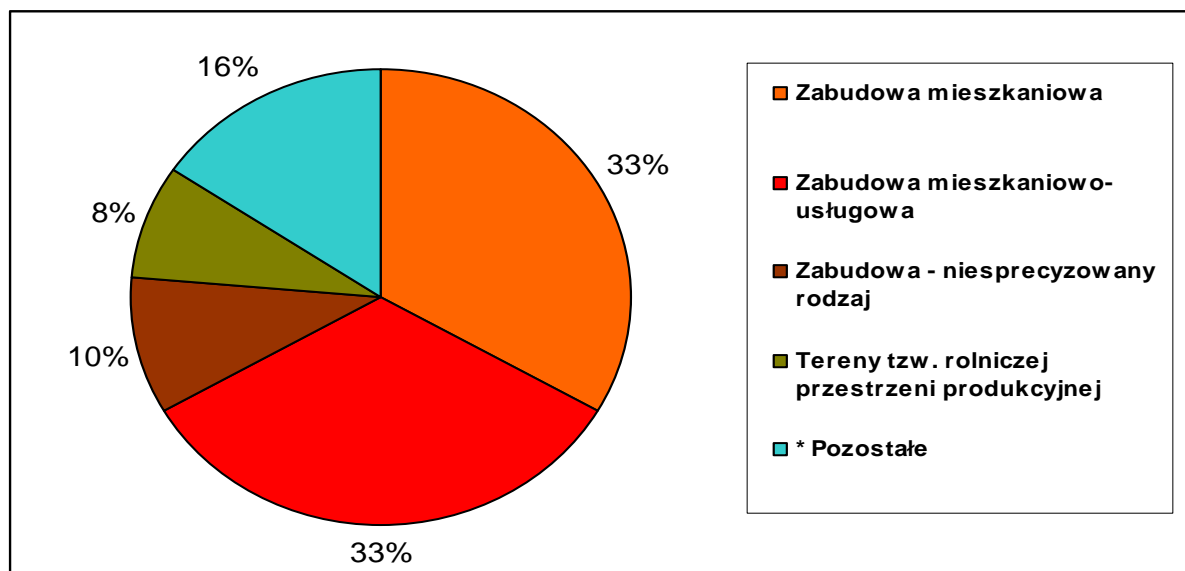
- II. Zapewnienie możliwości bezpiecznego unieszkodliwiania i racjonalnego zagospodarowania wszystkich odpadów powstających na terenie powiatu, w tym cele szczegółowe:
- Edukacja ekologiczna;
 - Unikanie powstawania odpadów;
 - Selektywna zbiórka odpadów;
 - Odzysk odpadów.
- III. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem ściekami sanitarnymi, deszczowymi i przemysłowym, w tym cele szczegółowe:
- Stymulowanie właściwego rozwoju gospodarki wodnościekowej oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Powiatu;
 - Oczyszczanie wszystkich ścieków sanitarnych powstających w miejscowościach liczących powyżej 2 000 mieszkańców oraz w miejscowościach o zwartej zabudowie;
 - Oczyszczanie ścieków deszczowych z terenu miast oraz oczyszczanie ścieków przemysłowych;
 - Oczyszczanie wszystkich ścieków sanitarnych powstających na terenach wiejskich, w miejscowościach o rozproszonej zabudowie.
- IV. Zmniejszenie poziomu zanieczyszczenia atmosfery do poziomu, w którym nie występują w ogóle zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym cele szczegółowe:
- Systematyczne zmniejszanie zagrożenia dla zdrowia i środowiska związanego z „niską emisją”;
 - Maksymalne ograniczenie strat ciepła w systemie ciepłowniczym.
- V. Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym cele szczegółowe:
- Minimalizacja konfliktów przyrodniczych podczas lokalizacji, budowy i eksploatacji autostrad;
 - Skuteczna ochrona przyrody;
 - Ochrona gleb i właściwa eksploatacja kopalni;
 - Klimat akustyczny;
 - Promieniowanie elektromagnetyczne;
 - Rozwój wysokiej świadomości ekologicznej społeczności gminy.

I.10.4. Wnioski złożone do SUIKZP

Na etapie składania wniosków do SUIKZP do Urzędu Gminy w Aleksandrowie Kujawskim wpłynęły łącznie 63 wnioski, w tym: 12 wniosków złożonych przez organy i instytucje. Wśród wszystkich wniosków tylko jeden wpłynął do UG po terminie ich składania.

Przedmiotem analizowanych wniosków była przede wszystkim zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej. Największa liczba złożonych wniosków dotyczyła nieruchomości położonych odpowiednio w: Rudunkach (37%), Plebance (24%), Ostrowąsie – 16%, Stawkach – 9 %, Słońsku Dolnym – 6% oraz Nowym Ciechocinku i Roźnie-Parcele po 4%.

Wykres 17. Struktura przedmiotów wniosków złożonych do studium

* Pozostałe – zabudowa usługowo-mieszkaniowa, tereny o funkcji rolniczej, zabudowa usługowo-gospodarcza, zabudowa mieszkaniowa na terenach rolnych, zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza, zabudowa gospodarcza i usługowa, w tym lokalizacja elektrowni wiatrowych, zabudowa wielofunkcyjna i wniosek nie dotyczący studium – prośba o naniesienie mapy działek. Źródło: Opracowanie własne.

Tab. 24. Wykaz wniosków złożonych przez instytucje do zmiany studium

Lp.	Nazwa instytucji	Przedmiot wniosku
1	2	3
1	Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	Informuje, że wskazany obszar terenu gminy Aleksandrów Kujawski jest częściowo zlokalizowany w strefie potencjalnych stanów zagrożenia powodziowego. Przy realizacji zamierzenia, należy stosować postanowienia zawarte w ustawie z dnia 18 lipca 2001r. „Prawo Wodne” i zamierzenia uzgodnić z RZGW w Gdańsku i Warszawie oraz uzyskać opinię Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku.
2	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy	Wnosi o uwzględnienie w projekcie studium w odniesieniu do dróg krajowych, następujących uwag i wniosków: <ul style="list-style-type: none"> uwzględnić przebieg i przyjęte rozwiązania techniczne dla realizowanej autostrady A-1 (w tym: MOP-y i węzeł „Ciechocinek”), ustalone w opracowywanej dokumentacji technicznej budowy ww. autostrady; sposób powiązań komunikacyjnych terenów przyległych do A-1 wyłącznie poprzez węzły przewidziane w przedmiotowej dokumentacji technicznej. Poza węzłami należy wprowadzić całkowity zakaz dostępu do autostrady; dla DK1 uwzględnić rozwiązania przyjęte w projekcie autostrady A1. Dla pozostałych odcinków przewidywać rozwiązania techniczne zgodne z Rozporządzeniem Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999r. Nr 43 poz. 430 z późn. zm.) dla dróg klasy GP o przekroju jednojezdniowym; W odniesieniu do DK1, sposób powiązań komunikacyjnych dla terenów przyległych, przewidywać w taki sposób, aby zachowane zostały wymagane odległości pomiędzy sąsiednimi skrzyżowaniami. Konieczne jest ograniczenie liczby skrzyżowań i zjazdów. Przewidywanie obsługi terenów poprzez istniejące i projektowane drogi niższych kategorii. Wskazane jest przeprowadzenie analizy ilości niezbędnych włączeń dróg niższych kategorii do drogi krajowej oraz wprowadzenie zakazu budowy zjazdów z drogi krajowej – zgodnie z wyżej cyt. Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej; <p>Zgodnie z art. 35 ust.2 Ustawy z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007r. Nr 19, poz. 115 z późn. zm.) wskazane jest również, dla obszarów bezpośrednio przylegających do realizowanej autostrady A1 i aktualnego przebiegu DK1, aby nie przewidywać lokalizacji obszarów dla funkcjonowania, których sąsiedztwo dróg mogłoby mieć negatywny wpływ. Funkcje, jakich nie należy przewidywać, przyjmując zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w prawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007r. Nr 120, poz.826).</p>
3	Polskie Sieci Energetyczne – Północ S.A., ul. Focha 16, 85-070 Bydgoszcz	Informują, że na terenach objętych studium nie przewiduje się żadnych przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie sieci energetycznych o napięciu 220 kV i 400 kV oraz nie posiadają na tym terenie istniejących obiektów elektroenergetycznych o tych napięciach.
4	Wojewoda Kujawsko-Pomorski	Informuje, że przedmiotowe studium należy opracować zgodnie z przepisami: ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w środowisku oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w

Lp.	Nazwa instytucji	Przedmiot wniosku
		sprawie wymaganego zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz normami prawnymi i przepisami ustaw odrębnych, mającymi zastosowanie przy sporządzaniu ww. opracowania.
5	Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu	Zgłosił wnioski wynikające z zadań samorządu województwa służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego, zatwierdzonym uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003r., ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 97, poz. 1437 z dnia 18 września 2003r.: W projekcie studium uwzględnić należy: <ul style="list-style-type: none"> • Zadanie nr 7 o znaczeniu krajowym – Budowa autostrady A-1, • Zadanie nr 21 o znaczeniu krajowym – Modernizacja linii kolejowej nr 18, • Zadanie nr 23 o znaczeniu krajowym – Modernizacja dróg wodnych – budowa stopnia wodnego „Nieszawa” na Wiśle ze zbiornikiem wodnym, • Zadanie nr 50 o znaczeniu wojewódzkim – Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów, • Zadanie nr 51 o znaczeniu wojewódzkim – Likwidacja wszystkich nieczynnych mogiłników niespełniających wymogów ochrony środowiska, • Zadanie nr 80 o znaczeniu wojewódzkim – Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 266, • Zadanie nr 187 o znaczeniu wojewódzkim – Naprawa i odbudowa urządzeń przeciwpowodziowych na Wiśle. <p>Informuje także o trwających pracach z przystąpieniem do zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego.</p>
6	Szefostwo Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP	Wnioskuje o uwzględnienie w treści studium wymogu zgłaszania i uzgadniania z Szefostwem Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, ul. Żwirki i Wigury 1C 00-912 Warszawa 65, wszelkich projektowanych na tych terenach obiektów o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t., każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.
7	Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. Z. o. o., Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy	Informuje, że: <ul style="list-style-type: none"> • Aktualnie obowiązuje oznaczenie gaz wysokometanowy E (co oznacza gaz ziemny wysokometanowy, rodzina 2, grupa E wg PN-C-04753); • Przez teren gminy przebiega dystrybucyjny gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 mm PN 6,3 MPa relacji Turzno – Gniewkowo, który jest własnością Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. Z o.o. Pozostałe gazociągi w/c zlokalizowane na terenie gminy są w gestii innych Operatorów; • Przy lokalizacji nowych inwestycji na terenie gminy należy zachować odległości podstawowe od przedmiotowego gazociągu w/c DN 250 zgodnie z Normą Branżową BN-71/8976-31 „Odległości bezpieczne gazociągów wysokiego ciśnienia ułożonych w ziemi”; • Źródło zasilania dla obiektów na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski Stanowic może gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250 relacji Turzno-Gniewkowo lub sieć gazowa średniego ciśnienia zlokalizowana na terenie gmin sąsiadujących; • Dotychczasowe koncepcje dotyczące gazyfikacji miasta i gminy Aleksandrów Kujawski wymagają uaktualnienia; • Gazyfikacja poszczególnych miejscowości na terenie gminy poprzedzona musi być każdorazowo analizą ekonomiczną i jej pozytywnym wynikiem, zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z ustawy Prawo energetyczne wraz z zarządzeniami wykonawczymi.
8	Gaz-System S.A. oddział w Gdańsku	Informuje, że w granicach opracowania przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia: <ul style="list-style-type: none"> • DN 500; Pr 8,4 MPa relacji Włocławek – Gdynia; • DN 400; PN 6,3 MPa relacji Włocławek – Toruń wraz z odgałęzieniem DN 150; PN 6,3 MPa do stacji Ciechocinek. <p>Wszelkie zamierzenia inwestycyjne w sąsiedztwie gazociągów powinny spełniać wymogi dotyczące zachowania odległości podstawowych wynikające z Rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, poz. 686, zał. Nr 2).</p>
9	Komendant Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej	Nie wnosi uwag
10	ENERGA-OPERATOR S.A. oddział w Toruniu	Informujemy, że przez teren gminy przebiegają: <ul style="list-style-type: none"> • Napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV relacji GPZ Toruń Południe – GPZ Ciechocinek (po roku 2013 planowane jest oddanie do użytku nowego GPZ-u w Toruniu w związku, z czym ulegnie zmianie nazwy relacji na GPZ Toruń Podgórz – Ciechocinek); • Napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV relacji Ciechocinek – Gniewkowo; • Napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV relacji Ciechocinek – GPZ Włocławek Azoty; • Napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne SN 15 kV i nn 0,4 kV służące do zasilania w energię elektryczną odbiorców na terenie gminy; <p>Dodatkowo informuję, o rozpoczęciu w najbliższym czasie rozpoczną się przygotowania do budowy nowego GPZ-u „Aleksandrów Kujawski”, który zostanie zlokalizowany wzdłuż istniejącej linii elektroenergetycznej WN 110 kV relacji Ciechocinek – Gniewkowo. Dokładna lokalizacja zostanie wskazana po uzyskaniu gruntu dla tej inwestycji i przesłana do Urzędu Gminy.</p> <p>Wnioskuje, także aby: uwzględnić w studium uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu w sieć elektroenergetyczną celu publicznego i adoptować do istniejącego sposobu zagospodarowania terenu istniejące stacje transformatorowe oraz przebiegające przez teren gminy linie elektroenergetyczne, niezależnie od poziomu ich napięcia. Lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana sposobu zagospodarowania terenu w pasie ograniczonego użytkowania o szerokości 20 m od osi linii WN 110 kV oraz w pasie technicznym o szerokości po 6,5m w obrębie strony od osi linii napowietrznych SN 15 kV lub przebudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej związana z nowo projektowanym sposobem zagospodarowania terenu,</p>

Lp.	Nazwa instytucji	Przedmiot wniosku
		niezależnie od poziomu jej napięcia, może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach gestora sieci.
11	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Aleksandrowie Kujawskim	<p>Wnioskuję, aby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • W przypadku przeznaczenia terenu objętego studium pod zabudowę mieszkaniową muszą być spełnione warunki: <ul style="list-style-type: none"> - w sąsiedztwie nie może być stałych źródeł zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego - teren musi być z dala od źródeł hałasu i innych uciążliwości; • Usługi uciążliwe należy lokalizować w miejscach wyznaczonych poza terenami przeznaczonymi pod budownictwo mieszkaniowe; • Lokalizowanie obiektów uciążliwych w wyznaczonych obszarach może być możliwe po uzyskaniu przez inwestora decyzji środowiskowej; • Studium powinno uwzględniać istniejące zagospodarowanie terenów przyległych. Zawierać analizę skutków nowego przeznaczenia terenów. Dotyczy to w szczególności przedsięwzięć, które mogą zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko naturalne i zdrowie ludzi oraz obiektów, które wymagają ochrony.
12	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Toruniu, Delegatura Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków we Włocławku	<p>Stwierdził, że:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zakres przedmiotowy jak i kierunki działań w planowaniu winny, w ramach spełniania wymagań ochrony dziedzictwa kulturowego na podstawie przepisów Ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, objąć sformułowanie zapisów: <ul style="list-style-type: none"> - Uwzględniających gminny program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 19 ust. 2); - Ujmujących zasoby dziedzictwa kulturowego, w szczególności zabytki nieruchome wpisane do rejestru i ich otoczenie oraz inne zabytki nieruchome i archeologiczne znajdujące się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz, w przypadku, gdy gmina posiadać będzie, w gminnej ewidencji zabytków (art. 19 ust. 1a); - Ustalających strefy ochrony konserwatorskiej obejmującej obszary, na których obowiązywać będą określone ustaleniami ograniczeniami, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się tam zabytków (art. 19 ust. 3); - Określających rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu (art. 18 ust. 2); - Ustalających przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu respektujące opiekę nad zabytkami (art. 18 ust. 2); • Bazą wyjściową w zakresie zagadnień związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami są następujące materiały: <ul style="list-style-type: none"> - wykaz zabytków nieruchomych i archeologicznych, znajdujących się na terenie gminy Aleksandrów Kujawski, wpisanych do rejestru i ujętych w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków; • W oparciu o ww. opracowania należy w trakcie prac projektowych na zmianę studium dokonać weryfikacji i aktualizacji obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych wytypowanych do ochrony (ujętych w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków), szczególnie pod względem ich stanu faktycznego (zachowania i funkcjonowania) oraz prawnego (w aspekcie zapisów Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). <p>Ponadto w opracowywanej zmianie studium winny być zawarte w szczególności następujące zapisy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wszystkie obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków, a znajdujące się w granicach obszaru objętego w/w opracowaniem, należy wyszczególnić w jego części tekstowej, jak i części graficznej; • W granicach objętych procedurą sporządzania ww. Studium uwzględnić należy strefy ochrony konserwatorskiej, zarówno historycznej struktury przestrzennej jak i dla poszczególnych obiektów wpisanych do rejestru zabytków wraz z ustaleniami; • Ustalenia dotyczące zasad ochrony zabytków i opieki nad zabytkami powinny zawierać określenia obiektów i terenów objętych ochroną konserwatorską, w tym zapisy w formie zakazów, nakazów, ograniczeń i dopuszczeń w zagospodarowaniu terenu; • Działalność planowana do realizacji w obrębie obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską poprzedzona być musi uzgodnieniem wojewódzkiego konserwatora zabytków; • Wszystkie stanowiska archeologiczne, ujęte w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, jako zabytki archeologiczne, a znajdujące się w granicach obszaru objętego w/w opracowaniem, należy objąć ochroną konserwatorską i wyszczególnić w części tekstowej, jak i części graficznej planu; • W przypadku prowadzenia inwestycji w obrębie ww. stanowisk zakres i rodzaj niezbędnych prac ustala wojewódzki konserwator zabytków w drodze decyzji wg przepisów odrębnych; <p>W przypadku odkrycia na terenie zmiany studium w trakcie prac ziemnych nieujawnionych relikwów kultury materialnej teren winien być udostępniony do inwestorskich badań ratowniczych.</p>

Opracowanie własne.

I.11. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU PRAWNEGO GRUNTÓW

Planowanie i polityka przestrzenna gminy są w dużym stopniu zależne od struktury własności gruntów. Jednocześnie, biorąc po uwagę konstytucyjne rozwiązania dotyczące ochrony własności i wolnorynkowe cechy rynku nieruchomości z jednej strony oraz konieczność prowadzenia przez gminę aktywnej gospodarki gruntami w związku z lokalizacją inwestycji celu publicznego z drugiej, wskazanym jest zwiększanie zasobu gruntów komunalnych przez gminę. Powinno to następować poprzez wykup gruntów do osób prywatnych z myślą o konkretnych inwestycjach celu publicznego oraz poprzez wykorzystanie przysługującego gminie prawa pierwokupu gruntów. Strukturę własności i władania w gminie Aleksandrów Kujawski przedstawia tabela poniżej.

Z analizy danych przedstawionych w tabeli powyżej wynika, iż ponad 78% gruntów należy do osób fizycznych oraz prawnych. Około 13% gruntów są to grunty Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Pozostałe własności i władania dotyczą gruntów o powierzchni poniżej 5% w stosunku do powierzchni całej gminy.

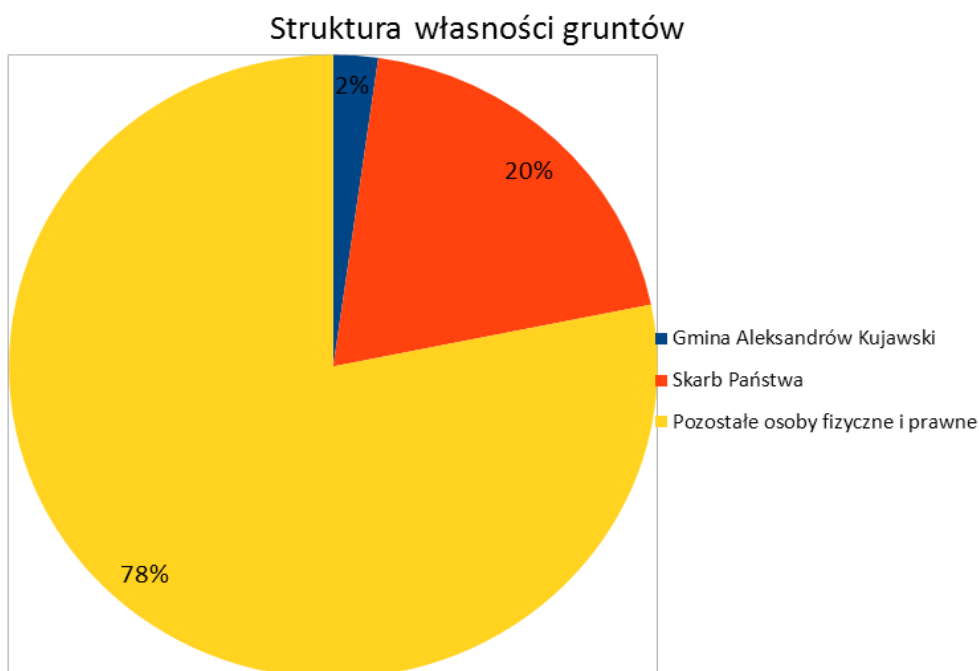
Grunty będące własnością Gminy Aleksandrów Kujawski stanowią łącznie ok. 2% wszystkich gruntów, natomiast Skarb Państwa jest właścicielem ponad 19% gruntów w granicach gminy. Grunty będące własnością gminy Aleksandrów Kujawski są to w większości tereny pod drogami.

Tab. 25. Struktura własności i władania gruntów w gminie (stan na dzień 31.12.2010 r. Źródło: dane UG AK)

Własności i władanie gruntami gminy	Powierzchnia [ha]	Procentowy udział
Gmina Aleksandrów Kujawski	267,475	2,03%
Skarb Państwa	20,981	0,16%
Skarb Państwa w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad	158,322	1,20%
Skarb Państwa w zarządzie Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy	16,947	0,13%
Skarb Państwa w zarządzie Zarządu Dróg Powiatowych w Aleksandrowie Kujawskim	42,852	0,33%
Skarb Państwa w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych	166,228	1,26%
Skarb Państwa w zarządzie Spółdzielni Kótek Rolniczych w Aleksandrowie Kujawskim	0,680	0,01%
Skarb Państwa w zarządzie Polskiego Związku Pszczelarzy	1,540	0,01%
Skarb Państwa w zarządzie Polskiego Związku Działkowców	3,029	0,02%
Skarb Państwa w zarządzie Polskiego Związku Wędkarskiego	44,199	0,34%
Skarb Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	1764,215	13,41%
Skarb Państwa w zarządzie Kół Łowieckich	6,226	0,05%
Skarb Państwa w zarządzie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej	197,145	1,50%
Skarb Państwa w zarządzie Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych	23,515	0,18%
Skarb Państwa w zarządzie Powiatowego Inspektoratu Wodnych Melioracji	0,215	0,002%
Skarb Państwa w zarządzie Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego	34,699	0,26%
Skarb Państwa w zarządzie Starosty Powiatu Aleksandrowskiego	0,025	0,0002%
Skarb Państwa w zarządzie Kuratora Oświaty i Wychowania	0,006	0,00005%
Skarb Państwa wiczyście użytkowany przez Polskie Koleje Państwowe S.A.	52,521	0,40%
Skarb Państwa wiczyście użytkowany przez podmioty gospodarcze	3,285	0,02%
Skarb Państwa wiczyście użytkowany przez osoby fizyczne	3,591	0,03%
Skarb Państwa w zarządzie gminy Aleksandrów Kujawski	32,959	0,25%
Skarb Państwa wiczyście użytkowany przez gminę Aleksandrów Kujawski	5,611	0,04%
Gmina Aleksandrów Kujawski w zarządzie Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	5,414	0,04%
Gmina Aleksandrów Kujawski w zarządzie Kuratora Oświaty i Wychowania	2,520	0,02%
Gmina Aleksandrów Kujawski w zarządzie szkół	4,994	0,04%
Gmina Aleksandrów Kujawski w zarządzie Ochotniczej Straży Pożarnej	0,483	0,004%
Gmina Aleksandrów Kujawski w zarządzie Polskiego Związku Wędkarskiego	5,290	0,04%
Gmina Aleksandrów Kujawski wiczyście użytkowana przez Okręgową Spółdzielnię Mleczarską	0,011	0,0001%
Gmina Aleksandrów Kujawski wiczyście użytkowana przez Związki Wyznaniowe	1,613	0,01%
Gmina Aleksandrów Kujawski wiczyście użytkowana przez Fundację im. Alberta Adlera Kronikarza Galla	0,468	0,004%
Gmina Aleksandrów Kujawski wiczyście użytkowana przez osoby fizyczne	1,601	0,01%
Gmina Aleksandrów Kujawski i osoby fizyczne	2,618	0,02%
Pozostałe osoby fizyczne i prawne	10275,102	78,18%
	Razem:	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG AK.

Wykres. 18. Podstawowa struktura własności gruntów w gminie Aleksandrów Kujawski (2010 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG AK.

I.12. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z WYSTĘPOWANIA OBIEKTÓW I OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

I.12.1. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE PRZYRODY

Na terenie gminy nie występują parki narodowe, parki krajobrazowe ani rezerваты przyrody. Prawnie ustanowionymi formami ochrony przyrody na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski są:

- Obszary Natura 2000:
 - „Dolina Dolnej Wisły” PLB040003 – Dyrektywa Ptasia,
 - „Nieszawska Dolina Wisły” PLH040012 - Dyrektywa Siedliskowa,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej,
- Pomniki przyrody – dwa dęby i 6 lip (8 szt.),
- Użytki ekologiczne (15szt.).

Występowanie prawnie ustanowionych form ochrony przyrody zostało przedstawione na rysunku „Uwarunkowania”.

I.12.1.1. Obszar Natura 2000

W granicach gminy Aleksandrów Kujawski położone są dwa obszary Natura 2000:

- obszar „Dolina Dolnej Wisły” (PLB040003), który w zajmuje ok. 4,5% powierzchni gminy,
- obszar „Nieszawska Dolina Wisły” (PLH040012) o podobnej powierzchni.

Obydwa te obszary zlokalizowane są w północno-wschodniej części gminy na terenie sołectw: Ołtoczyn, Wołuszewo i Słońsk Dolny.

„Dolina Dolnej Wisły” PLB040003³

Jest obszarem specjalnej ochrony ptaków, Typ Ostoi J (dyrektywa ptasia). Jej całkowita wielkość wynosi 33 559 ha powierzchni.

Ochrona w ramach tego obszaru zostało objęty odcinek doliny Wisły w jej dolnym biegu, od Włocławka do Przegaliny, zachowujący naturalny charakter i dynamikę rzeki swobodnie płynącej.

Dolina Dolnej Wisły jest ostoją ptasią o randze europejskiej E 39. W granicach obszaru występują, co najmniej 44 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 4 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jest to bardzo ważna ostoja dla ptaków migrujących i zimujących. Gniazduje na tym obszarze ok.180 gatunków ptaków m.in. trzmielojad, błotniak stawowy, derkacz, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczarna, zimorodek, dzięcioł czarny i średni, świergotek polny, jarzębioatka, gąsiorek, ortolan, jak również bocian czarny i biały, zielonka oraz żuraw. Szczególnie wartym podkreślenia jest fakt zimowania na obszarze „Doliny Dolnej Wisły” największych lotnych drapieżników – bielików.

W okresie wędrówek ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 50 000 osobników (C4). W okresie zimy występuje, co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: bielik, gągoł, nurogęś. Stosunkowo licznie (C7) występuje bielaczek; ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach do 40 000 osobników (C4).

Na obszarze „Dolina Dolnej Wisły” na uwagę zasługuje także bogata fauna innych zwierząt kręgowych oraz flora roślin naczyniowych (ok.1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łągów, a także cenne murawy kserotermiczne.

Spośród tych najciekawszych przedstawicieli flory warto wymienić całkiem okazały ich zbiór: leniec bezpodkwiatkowy, sasanka otwarta, starodub łąkowy, żabieniec trawolistny, zawilec wielkokwiatowy, dzięgiel litwor, mącznica lekarska, aster gawędka, turzycza piaszkowa, centuria pospolita, wiśnia karłowata, pomocnik baldaszkowy, selernica żyłkowana, kukulka krwista, kukulka plamista, goździk piaszkowy, goździk kosmaty, goździk kropkowany, goździk pyszny, dyptam jesionolistny, naparstnica zwyczajna, widlicz spłaszczony, rosiczka okrągłolistna, nerecznica grzebieniasta, kruszczyk błotny, skrzyp olbrzymi, przylaszczka pospolita, turówka leśna i wonna, groszek błotny, bagno zwyczajne, lilia złotogłów, listera jajowata, krwawnica wąskolistna, bobrek trójlistkowy, jeziora mniejsza, grązel żółty, grzybień biały, zaraza piaszkowa, podkolan biały, paprotka zwyczajna, sasanka łąkowa, wężymord stepowy, ostnica Jana, pełnik europejski.

Trzeba wspomnieć, że trzy pierwsze z nich wymienione są w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Z grupy zwierząt zawartych w Załączniku II żyją tu m.in. następujące gatunki:

- ryby: minóg rzeczny (przedstawiciel bezżuchwoców), boleń, różanka, piskorz, koza, głowacz białopłetwy, ciosa.
- płazy: traszka grzebieniasta i kumak nizinny, ropucha szara, ropucha paskówka, ropucha zielona, rzekotka, grzebiuszka ziemna, żaba wodna, żaba jeziorkowa, żaba śmieszka, żaba trawna, traszka zwyczajna..
- ssaki: mopek, nocek duży, bóbr, wydra, mroczek późny, nocek rudy, nocek Natterera, borowiec wielki, karlik większy, karlik malutki, gacek brunatny, gacek szary.

Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej. Istniejące obiekty i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową oraz koryto rzeczne wymagają utrzymania ich w należyłym stanie technicznym.

„Nieszawska Dolina Wisły” PLH040012

Jest obszarem specjalnej ochrony siedlisk, Typ Ostoi K (dyrektywa siedliskowa). Obejmuje ona swoim zasięgiem obszar całkowity o powierzchni 3 891,7 ha. Nieszawska Dolina Wisły obejmuje 22,5 km odcinek Wisły wraz z terenami zalewowymi (706-728,5 km biegu rzeki), między Nieszawą a ujściem Drwęcy.

Granice tego obszaru przebiegają wzdłuż krawędzi skarpy tarasu zalewowego lub wałów przeciwpowodziowych. Podłoże tarasu zalewowego stanowią mady, przy czym w pobliżu koryta rzeki występują piaski i mady piaszczyste a dalej od niego mady średnie i ciężkie. Przy średnim

³ za SDF

stanie wód teren zajmuje koryto rzeki z wynurzającymi się okresowo piaszczysto-mulistymi ławicami, które porasta efemeryczna roślinność (*Bidentetea tripartitii*, *Isoeto-Nanojuncetea*). Nieco wyniesione i okresowo zalewane są tereny nadbrzeżne z wyspami, częściowo połączone ze stałym lądem przez groble poprzeczne (Kępa Dzikowska). Występują tu także ciągi starorzeczy, w których rozwija się roślinność wodna, a na brzegach szuwały. Obwałowania usypane w XX wieku osłaniają większą część lewego brzegu i niewielką prawego. Obecnie znaczna część terenów nadrzecznych pokryta jest mozaiką ziołorośli i krzewów. W dolnych partiach zboczy na południe od Torunia i koło Grabowca zachowały się fragmenty wielogatunkowych łągów (*Ficario ulmetum minoris*, *Alno-Ulmion*).

Część terenów zalewanych zajmują łąki i pastwiska. Powierzchnia muraw kserotermicznych na południowo-zachodnich piaszczystych zboczach i bliskich im ciepłolubnych okrajków (*Geranion sanguinei*, *Origanetalia*) po zaprzestaniu wypasania, wykaszania i wypalania ulega ciągłemu zarastaniu, w większości przez sosnę. Obecnie przeważają drzewostany sosnowe pochodzące z nasadzeń. Łęgi olszowo-jesionowe (*Ficario-Alnetum*, *Alno-Ulmion*) z fragmentami olsów (*Ribeso nigri-Alnetum*, *Alnion glutinosae*) występują na bardzo niewielkich powierzchniach na zatorfionych obrzeżach doliny i źródłiskach.

Obszar ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony lasów łągowych i całej mozaiki siedlisk nadrzecznych, charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej, oraz związanej z nią fauny.

Na terenach zalewowych, poza wałem przeciwpowodziowym, znajdują się najbogatsze w Polsce stanowiska halofitów - ich koncentracja występuje w Ciechocinku wokół tężni halofilów zasolonych cieków.

Obszar obejmuje część ekologicznego korytarza Wisły, który został identyfikowany jako teren priorytetowy dla ochrony w sieciach ECONET i IBA, ważnego dla migracji wielu gatunków.

W wodach ostoi Nieszawska Dolina Wisły potwierdzono występowanie 6 gatunków ryb z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, występuje tu również 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, a teren ostoi jest fragmentem niezwykle ważnego korytarza ekologicznego.

Poza ptakami spotykamy w ostoi cały szereg gatunków ważnych w skali całego kontynentu europejskiego, a są to:

- z ssaków – bóbr i wydra;
- z płazów - kumak nizinny;
- z ryb – minóg rzeczny (przedstawiciel bezzuchwoców), łosoś atlantycki, kiełb białopłetwy, boleń, różanka i koza;
- z bezkręgowców – czerwończyk nieparek;
- a z roślin: sasanka otwarta i starodub łąkowy.

Dolina ta również podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

I.12.1.2. Obszar Chronionego Krajobrazu

Około 28% fragmentu Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej znajduje się w granicach gminy Aleksandrów Kujawski funkcjonującego na mocy uchwały nr XX/92/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej we Włocławku z dnia 15 czerwca 1983 r oraz Uchwały Nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu. Jest to ok. 10% jego całkowitej powierzchni, która wynosi - 36814 ha.

Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej położony jest on w obrębie Kotliny Toruńskiej, stanowiącej fragment pradoliny Wisły. Ukształtowanie powierzchni tego obszaru charakteryzuje się niewielkimi spadkami, jedynie rejony przykrawędziowe Wysoczyzny Kujawskiej oraz fragmenty wydmore w północno-zachodniej części obszaru charakteryzują się dużą malowniczością wynikającą z deniwelacji terenu. Ośią hydrologiczną terenu jest Wisła. Trwałym i bardzo ważnym składnikiem szaty roślinnej Niziny Ciechocińskiej są lasy. Są to przede wszystkim bory sosnowe wpływające na specyficzny mikroklimat Ciechocinka.

Celem utworzonego Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej jest przede wszystkim ochrona mikroklimatu uzdrowiska Ciechocinek i jego okolic oraz ochrona piękna nadwiślańskiego krajobrazu, posiadającego cechy bardzo zbliżone do naturalnych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej podlega ochronie ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowy ze względu na możliwość

zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Na Obszarze Chronionego Chronionego Krajobrazu obowiązują zakazy zgodnie z przepisami odrębnymi.

I.12.1.3. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski według wydanych dwóch, tj. decyzji nr 261/59 i decyzji nr 263/59 z dnia 31.12.1959 r. PWRN w Bydgoszczy zlokalizowanych jest 8 obiektów zakwalifikowanych jako pomniki przyrody. Drzewa pomnikowe zlokalizowane są na cmentarzu w miejscowości Służewo.

Tab. 26. Wykaz pomników przyrody

Lp.	Nazwa	Obwód [cm]	Wys. [m]	Opis lokalizacji	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego
1	2	3	4	7	9	10
1.	LIPA	280	15-20	Służewo, Parafia Rzymsko - Katolicka	31.12.1959 r.	Decyzja nr 261/59 z dn. 31.12.1959 r. PWRN w Bydgoszczy
2.		300				
3.		240				
4.		300				
5.		380				
6.	LIPA	290	25			Decyzja nr 261/59z dnia 31.12.1959 r. PWRN w Bydgoszczy
7.	DĄB	360	15			Decyzja nr 263/59z dnia 31.12.1959 r. PWRN w Bydgoszczy
8.	DĄB	290	20			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Aleksandrów Kujawski

I.12.1.4. Użytki ekologiczne

Tą formą ochrony przyrody obejmuje się zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych typów środowisk i ich zasobów genowych. Należą do nich: torfowiska, bagna, nieużytkowane łąki i sady, drobne zbiorniki śródpolne i śródleśne, kępy drzew i krzewów, skarpy, jary i wąwozy, trzcinowiska itp. Na terenie gminy znajdują się 15 użytków ekologicznych, zajmujących łącznie powierzchnię ok. 23,87 ha. Użytki ekologiczne zlokalizowane są głównie w dwóch miejscowościach: Rożno-Parcele i Grabie, głównie w dolinie Tażyny. Ich wykaz przedstawiono w tabeli poniżej:

Tab. 27. Użytki ekologiczne na terenie gminy Aleksandrów Kujawski

L.p.	Nazwa użytku	Pow. (ha)	Lokalizacja Miejscowość/ i/lub Leśnictwo	Forma własności, zarządca	Obowiązująca podstawa prawna
1	Pieczenia - Pastwisko	1,43	Rożno-Parcele	Nadleśnictwo Gniewkowo	Rozporządzenie Wojewody Włocławskiego 32/98 z dnia 19.11.1998 r.
2	Pieczenia - łąka	0,14			
3		0,79			
4		0,64			
5		0,10			
6		1,02			
7		0,56			
8		4,24			
10		Popioły - łąka			
11	1,02				
9	Popioły - Bagno	0,20	Grabie		
12	2,24				
13	Pieczenia - łąka	0,45	Rożno-Parcele	Nadleśnictwo Gniewkowo	Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nr 1/2004 z dnia 19.01. 2004 r.
14	Pieczenia - łąka, pastwisko	5,78			
15	Popioły - bagno	4,65			

I.12.2. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW O OCHRONIE ZABYTEKÓW

I.12.2.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków został przedstawiony poniżej.

Tab. 28. Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków

LP. I NR NA RYSUNKU	MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	CZAS POWSTANIA	REJESTR ZABYTEKÓW
1	GRABIE	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKO-KATOLICKI PW. ŚW. WACŁAWA	XVI w. POŁ. OK.	1930. 01. 28 - A/461 (DAWNY NR REJ. ZAB. – 114/10/A)
2	GRABIE	DWÓR OBRONNY POMIANÓW GRABSKICH	OK. 1400 – K. XIV – DO 2 POŁ. XV W.	30.12.1993- C/142 (DAWNY NR REJ. ZAB.– 331/A)
3	OSTROWAŚ	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :		1987. 10. 20- A/1486 (DAWNY NR REJ. ZAB. – 240/A)
		DWÓR	XIX w. 1 POŁ.	
		PARK DWORSKI	XVIII w.	
		BUDYNEK GOSPODARCZY I	XIX w. 1 POŁ.	
		BUDYNEK GOSPODARCZY II	XIX w. 1 POŁ.	
		BUDYNEK GOSPODARCZY III	XIX w. 1 POŁ.	
BUDYNEK GOSPODARCZY IV	XIX w. 1 POŁ.			
KURNIK MUROWANY	XIX w. 1 POŁ.			
4	OSTROWAŚ	ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :		1995. 01. 23 – A/475 (DAWNY NR REJ. ZAB.– 358/A)
		KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKO-KATOLICKI PW. NARODZENIA NMP (WRAZ Z TERENEM PRZYKOŚCIELNYM W GRANICACH OGRODZENIA)	1914-1921	
		STARODRZEW		
		OGRODZENIE	POCZ. XX W.	
5	OTŁOCZYN	ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO :		1995.01. 23- A/478 (DAWNY NR REJ. ZAB. – 360/A)
		KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, OB. PARAFIALNY RZYMSKO-KATOLICKI PW. NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSOWEGO (WRAZ Z TERENEM PRZYKOŚCIELNYM W GRANICACH OGRODZENIA)	1900-1906	
		OGRODZENIE	XX W. POCZ.	
		STARODRZEW		
6	POCZAŁKOWO	DWÓR SZLACHECKI TZW. GRODZISKO SARMACKIE NA TERENIE PARKU PODWORSKIEGO	2 POŁ. XVII W. LUB PRZEŁOM XVII I XVIII W. – DO POŁ. XIX W.	1993.12. 30– C/145 (DAWNY NR REJ. ZAB. – 334/A)
7	SŁUŻEWO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY RZYMSKO-KATOLICKI PW. ŚW. JANA CHRZCICIELA	1560	1957. 08. 16 – A/463 (DAWNY NR REJ.ZAB.– 250/8/A)
8	SŁUŻEWO	PARK DWORSKI	XIX w. POCZ.	2009. 07. 28 – A/1536
9	SŁUŻEWO - GOSZCZEWO	CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI (HISTORYCZNE NAGROBKI, OGRODZENIE Z BRAMĄ, STARODRZEW)	XIX w. 1 POŁ.	1990. 08. 09 –A/1309 (DAWNY NR REJ. ZAB.– 273/A)
10	ZDUNY	ZESPÓŁ DWORSKO – PARKOWY :		1987. 10. 20 –A/1210 (DAWNY NR REJ. ZAB.– 239/A)
		DWORU RUINA	XIX W. 4 CW.	
		PARK DWORSKI	W. 2 POŁ.	

Źródło: WKZ Delegatura Włocławek

W stosunku do obszarów i obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje priorytet wymagań konserwatorskich wynikający z przepisów odrębnych.

I.12.3. OBIEKTY I OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE INNYCH NIŻ POWYŻSZE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

I.12.3.1. Obszary chronione na podstawie przepisów o lasach

Lasy ochronne

26,3 ha lasów na terenie gminy Aleksandrów Kujawski pełni funkcje lasów ochronnych. Lasy ochronne zostały zakwalifikowane jako lasy wodochronne.

Lasy ochronne na terenie gminy zostały ustanowione Zarządzeniem Nr 42 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17 marca 1997 r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Gniewkowo.

Warunki, jakie muszą spełniać lasy by uzyskać charakter lasów ochronnych, określają przepisy odrębne. Zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasu dla lasów prywatnych na terenie gminy nie wyznaczono lasów ochronnych.

Warunki i tryb przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne określają przepisy odrębne. Zasięg lasów ochronnych został przedstawiony na rysunku „Uwarunkowania”.

I.12.3.2. Obszary chronione na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych

Ochroną przed przeznaczeniem gruntów na cele nierolnicze są objęte grunty II i III klasy bonitacyjnej. Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski stanowią łącznie ok. 27% powierzchni (3554 ha), w tym: 2% to grunty klasy II.

Występują one przede wszystkim w rejonie wsi: Grabie Opoczki, Opoki, Zduny, Przybranowo, Poczalkowo, Przybranówek, Służewo, Broniszewo, Ośno Drugie, Łazieniec, Plebanka, Słomkowo i Ostrowąs.

Zmiana przeznaczenia gruntów tych klas na cele nierolnicze wymaga uzyskania zgody Ministra Rolnictwa. Ich zasięg został przedstawiony na rysunku „Uwarunkowania”.

Gleby pochodzenia organicznego

Gleby organiczne szczególnie chronione (tzn. gleby torfowe, murszowe) znajdują się głównie w dolinach rzek i na terenach przylegających do innych cieków w miejscowościach: Wołuszewo, Nowy Ciechocinek, Kuczek oraz przy jeziorze w Ostrowąsie. Zajmują powierzchnię ok. 1100 ha, co stanowi 8% całkowitej powierzchni gminy.

Ich zasięg został przedstawiony na rysunku „Uwarunkowania”.

I.12.3.3. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie wód

Obszary ochrony wód podziemnych

Zgodnie z ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.) w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, mogą być ustanawiane strefy ochronne ujęć wody.

Na terenie gminy istnieją 4 komunalne ujęcia wód podziemnych: Kuczek, Ośno, Służewo i Grabie służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę pitną i na potrzeby gospodarstw domowych. Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski znajduje się jeszcze jedno ujęcie wody w miejscowości Otłoczyn PKP. Ujęcie to dostarcza wodę do około 150 mieszkańców w miejscowości Otłoczyn. Dla przedmiotowych ujęć wód ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej. A dla ujęcia Kuczek ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej. Takie same strefy ustanowione są dla projektowanego ujęcia nad rzeką „Tażyną” oraz istniejącego ujęcia „Miejskiego”. Zostały one zatwierdzone decyzją Wojewody Włocławskiego (znak OŚ-11-6210/21/93/94 z dnia 09.09.1994r).

Projektowane ujęcie „Tażyna” posiada ustalone i zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów czwartorzędowych (zgodnie z Decyzją Prezesa CUG NR KDH/013/5550/92 z dnia 10.06.1992r.) w ilości 1166 m³/h ($Q_{sr.d} = 27984 \text{ m}^3/\text{d}$). Ujęcie to ujmuje wody zawarte w piaskach i żwirach pradoliny Wisły.

Północny obszar gminy Aleksandrów Kujawski położony jest w obrębie głównego zbiornika wód podziemnych - GZWP nr 141 „Zbiornik rzeki dolna Wisła”. Zbiornik ten niestety ze względu na słabą miejscami izolację (lub jej całkowity brak) narażony jest na zanieczyszczenia zewnętrzne.

W związku z potrzebą ochrony GZWP nr 141 został wydzielony obszar wymagający najwyższej (ONO) i wysokiej ochrony (OWO) na podst. opracowania A.S. Kleczkowskiego „Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce wymagających szczególnej ochrony”/.

Zgodnie z powyższym opracowaniem centralna część GZWP „Zbiornik rzeki dolna Wisła” podlega najwyższej ochronie, a jego północno-wschodnia część ochronie wysokiej.

Przebieg GZWP został wskazany na mapie „Uwarunkowania”.

Tereny zagrożone powodzią

Tereny zagrożone wystąpieniem powodzi zostały opisane w rozdziale WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ.

I.12.3.4. Obszary chronione na podstawie przepisów odrębnych

Tereny zamknięte

Decyzją nr 45 Ministra Infrastruktury dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych uznaje za tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa tereny, na których usytuowane są linie kolejowe (określone w załączniku do decyzji). Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski są to następujące działki ewidencyjne zamieszczone w tabeli poniżej o numerach:

Tab. 29. Tereny zamknięte zgodnie z decyzją Ministra Infrastruktury z 17 grudnia 2009 r.

L.p.	Obręb	Nr działki	Pow.[ha]
1	Białe Błota	78	0,9500
2	Łazieniec	80	0,2900
3	Łazieniec	84	4,7600
4	Nowy Cieclocinek	97/3	2,8184
5	Odolion	42	4,4000
6	Ośno I	150/2	8,9101
7	Otłoczyn	334/13	0,0575
8	Otłoczyn	334/20	12,1801
9	Słomkowo	301	7,2100

Źródło: Decyzją nr 45 Ministra Infrastruktury dnia 17 grudnia 2009 r.

Za tereny zamknięte uznaje się także tereny wojskowe (zgodnie z decyzją Z2/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 21 maja 2012 r. w sprawie terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej) zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa. Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski są to działki o numerze ewidencyjnym (zgodnie z ewidencją gruntów – Starostwo Powiatowe AK):

- w sołectwie Grabie: 3459/2, 3460/2, 3472, 3471, 3470, 3469/4, 3469/3, 3469/2, 3478/2, 3478/4, 3479/1, 3480, 3479/2, 3478/3, 3483/2, 3482/3, 3483/3, 3482/4, 3481/2;
- w sołectwie Rożno-Parcele: 3430/4, 3429/4, 3428/2, 3427/2, 3426/2, 3425/2, 3447/1, 3448/1, 3449/1, 3429/3, 3430/3, 3450/2, 3499/2, 3448/2, 3447/2, 3428/4;
- w sołectwie Otłoczyn: 3298/2.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dla terenów zamkniętych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się tylko granice tych terenów oraz granice ich stref ochronnych. W strefach ochronnych ustala się ograniczenia w zagospodarowaniu i korzystaniu z terenów, w tym zakaz zabudowy. Powyższych zasad nie stosuje się do terenów zamkniętych ustalanych przez ministra właściwego do spraw transportu.

Tereny zamknięte zostały wskazane na mapie „Uwarunkowania”.

I.13. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STANU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPNIA UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

I.13.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCEGO Z ISTNIEJĄCEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO

System transportowy ma znaczący wpływ na możliwości rozwoju gminy. Analiza i ocena stanu istniejącego pozwalają na określenie uwarunkowań wynikających z obecnego rozwoju tego systemu i jego funkcjonowania. Szczególnie istotne są wyposażenie techniczne układu drogowego oraz stopień spełnienia wymagań wynikających z funkcji pełnionych w obsłudze ruchu oraz zagospodarowania.

I.13.1.1. Układ drogowy

Układ drogowy gminy Aleksandrów Kujawski składa się z ok. 214 km dróg publicznych, w tym:

- 9,6 km drogi krajowej,
- 19,69 km dróg wojewódzkich,
- 58,9 km dróg powiatowych,
- 126 km dróg gminnych.

Pod względem funkcjonalnym w układzie drogowym można wyróżnić drogi służące połączeniom ponadlokalnym, które zapewniają droga krajowa oraz drogi wojewódzkie i powiatowe, jak również drogi o znaczeniu lokalnym, obsługujące miejscowe potrzeby komunikacyjne, do których zaliczają się drogi gminne oraz drogi wewnętrzne.

Gmina Aleksandrów Kujawski znajduje się w zasięgu krajowego i regionalnego układu drogowego województwa. Drogi te wiążą województwo z krajowym oraz europejskim systemem drogowym oraz służą regionalnym potrzebom komunikacyjnym.

Droga krajowa nr 1 stanowi główne i największe połączenie zewnętrzne gminy. Biegnie ona z Gdańska przez m.in.: Toruń, Łódź, Częstochowę, Tychy, Bielsko Białą, Cieszyn do granicy państwa (z Czechami). Droga ta rozdziela również teren gminy na dwie części. Jej przebieg prowadzi przez tereny sołectw: Otłoczyn i Nowy Ciechocinek.

Nawierzchnia drogi jest utwardzona (asfaltobetonem) i ma klasę techniczną drogi głównej ruchu przyspieszonego. Jej długość na terenie gminy wynosi 9,646 km. Droga krajowa nr 1 jest częścią trasy europejskiej (E 75) z północy na południe.

Przez teren gminy Aleksandrów Kujawski przebiegają 3 drogi wojewódzkie o łącznej długości 19,618 km. Dwie z nich drogi nr 250 i 291 mają klasę drogi zbiorczej, a trzecia nr 266 – głównej. Wszystkie drogi wojewódzkie posiadają nawierzchnie utwardzone (asfaltobetonowe).

Tab. 30. Wykaz dróg wojewódzkich na terenie gminy Aleksandrów Kujawski (Źródło dane: Wydział Planowania i Rozwoju Sieci Drogowej, ZDW Bydgoszcz)

Lp.	Nr drogi	Relacja	Kilometracja	Długość [km]	Klasa	Stan nawierzchni wg. SOSN 2007	Szerokość jezdni [m]
1	250	Suchatówka - Służewo	9+549÷13+631	4,082	Z	C*	4,0
2	266	Ciechocinek – Służewo -Radziejów – Sompolno - Konin	1+836÷6+043 9+023÷18+165	13,349	G	B*	6,0-7,0
3	291	Stacja kolejowa Otłoczyn – Droga nr 1	0+000÷2+187	2,187	Z	B*	4,0

C* - stan niezadawalający, nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające zaplanowania remontów;
B* - stan zadowalający, nawierzchnie nowe i odnowione nie wymagające remontów.

Pozostałe ważne powiązania zewnętrzne gminy Aleksandrów Kujawski zapewnia 9 dróg powiatowych o łącznej długości 58,908 m. Trzy z nich mają klasę drogi zbiorczej, pięć głównej, a jedna lokalnej. Wykaz dróg powiatowych i rodzaj ich nawierzchni przedstawia poniższa tabela.

Tab. 31. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy (Źródło dane: Urząd Gminy AK)

Lp.	Nr drogi	Relacja	Długość [km]	Klasa	Rodzaj nawierzchni	Szerokość jezdni [m]
1	2601C	Otłoczyn - Ciechocinek	5,866	G	MB	5,0
2	2604C	Aleksandrów Kujawski - Ośno	1,357	Z	MB	5,5
3	2605C	Stara Wieś - Nieszawa	15,258	G	MB	5,5
4	2606C	Służewo - Wólka	1,108	L	MB	6,0
5	2607C	Ośno - Zazdromin	5,603	Z	MB	5,0
6	2608C	Konradowo - Siniarzewo	17,516	G	MB	5,0
7	2528C	Żyrostawice - Przybranowo	8,452	G	MB	5,5
8	2530C	Opoki - Zduny	3,984	Z	MB	5,0
9	2616C	Przybranowo - Koneck	7.482	G	MB	5,5

MB* - bitumiczna

Drogi powiatowe są systematycznie modernizowane i ulepszone, jednak nadal nie spełniają one aktualnych wymogów transportu i komunikacji. Powyższe drogi powiatowe łączą funkcję prowadzenia ruchu ponadlokalnego i lokalnego z obsługą przyległego zagospodarowania, znajdującego się przy drodze.

Duże natężenie ruchu występuje przede wszystkim na odcinkach dróg powiatowych, przebiegających w centralnych częściach poszczególnych miejscowości gminy.

Podstawowy szkielet układu komunikacyjnego uzupełniają drogi gminne, które zapewniają przede wszystkim połączenia wewnętrzne.

Na terenie gminy znajdują się 44 drogi gminne, których łączna długość wynosi ok. 126 km. Powierzchnia dróg gminnych jest złej jakości. Tylko 14 dróg gminnych posiada nawierzchnię w całości asfaltową (ok. 32%). Dróg o nawierzchni typu gruntowego jest 4 szt. (ok. 9%). Reszta dróg (ok. 59%) ma nawierzchnię typu mieszanego. Wykaz dróg gminnych przedstawia tabela 32.

Tab. 32. Wykaz dróg gminnych (Źródło dane: Urząd Gminy AK)

DROGI GMINNE			
Nr drogi	Opis odcinka	Nawierzchnia Drogi *	Długość [km]
160201C	Otłoczyn - Karczemka	A/T	3,60
160202C	Białe Błota - Karczemka	A/G	3,80
160203C	Białe Błota	G	2,60
160204C	Ciechocinek – Słońsk Dolny	A	2,50
160205C	Nowy Ciechocinek - Wygoda	A/G	3,60
160206C	Łazieniec - Odolion	A/G	3,20
160207C	Rożno Parcele	G	2,80
160208C	Rożno Parcele (Czarna Droga)	A/G	3,60
160209C	Służewo – Rożno Parcele	A	2,80
160210C	Rudunki	A	1,75
160211C	Nowy Ciechocinek - Kuczek	A/G	1,38
160212C	Odolion	A/T/G	1,91

DROGI GMINNE			
Nr drogi	Opis odcinka	Nawierzchnia Drogi *	Długość [km]
160213C	Kuczek - Zgoda	A/G	2,00
160214C	Wołuszewo - Wygoda	A/G	1,32
160215C	Stawki - Stawki	A/G	3,63
160216C	Stawki - Zgoda	A/G	1,70
160217C	Stawki - Ośno	A	1,60
160218C	Plebanka - Słomkowo	G	1,71
160219C	Plebanka – Ośno II	A	2,90
160220C	Ostrowąs - Brzeżno	A	1,92
160221C	Służewo - Ostrowąs	A	3,91
160222C	Zazdromin - Opoki	A/G	7,72
160223C	Wilkostowo - Mleczkowo	A	1,65
160224C	Maciejowo - Zduny	A/G	6,20
160225C	Opoki - Kawęczyn	A/T/G	3,49
160226C	Poczałkowo - Pinino	A/G	3,30
160227C	Służewo - Przybranowo	A	6,80
160228C	Służewo – Stare Rożno	A/T/G	4,23
160229C	Wólka - Podgaj	A/G	4,99
160230C	Słońsk Dolny - Wołuszewo	A	2,40
160231C	Broniszewo - Podgaj	T/G	2,48
160232C	Słomkowo I	G/T	1,96
160233C	Słomkowo II	A/G/T	1,13
160234C	Słomkowo III	T	1,30
160235C	Ośno I – Aleksandrów Kuj.	A	1,63
160236C	Ostrowąs - Młynek	T/G	2,15
160237C	Ostrowąs - Przybranowo	A/G	2,55
160238C	Przybranowo Kolonia	T	1,40
160239C	Ośno II – Ośno I	A	2,46
160240C	Wilkostowo - Chlewiska	G	2,10
160241C	Opoki - Opoki	G/T	4,10
160242C	Służewo	A	1,65
160243C	Nowa Wieś	A	1,73
160244C	Wołuszewo	A/G	1,65

Nawierzchnia drogi*: A – asfaltowa, T - z tłucznia, G - gruntowa

Układ komunikacyjny gminy Aleksandrów Kujawski uzupełni autostrada A1. Autostrada ta jest częścią (VI) Trans-Europejskiego Korytarza Transportowego Północ-Południe łączącego Skandynawię z krajami leżącymi nad Morzem Śródziemnym. Korytarz biegnie od Morza Bałtyckiego przez terytorium Czech i Słowacji, aż do Austrii. Autostrada A1 zapewni nowoczesne połączenie komunikacyjne pomiędzy Gdańskiem a Wiedniem. Na terenie kraju autostrada A1 łączy Trójmiasto z Górnym Śląskiem.

Rozpoczęta w 2010 roku realizacja autostrady A1 Gdańsk – Gorzyczki na terenie gminy Aleksandrów Kujawski jest najważniejszym zadaniem z zakresu infrastruktury transportowej realizowanym na tym obszarze.

W ramach autostrady powstanie również „Węzeł Odolion”, który umożliwi wykonanie wszystkich relacji związanych ze zjazdem i wjazdem na autostradę oraz MOP dla obsługi kierowców na terenie miejscowości Otłoczyn...

I.13.1.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa relacji: Kutno- Toruń - Bydgoszcz – Pila. Jest to linia o znaczeniu państwowym nr 18, dwutorowa, zelektryfikowana, pasażersko-towarowa.

Od linii tej - z miasta Aleksandrowa Kujawskiego, gdzie zlokalizowany jest dworzec kolejowy prowadzi odgałęzienie linii kolejowej (nr 245) o tym samym znaczeniu w kierunku Ciechocinka jest to linia jednotorowa, zelektryfikowana. Linia to biegnie przez obszar wsi: Łazieniec, Stawki i Odolion. Z końcem roku 2011 r. zostało zawieszono kursowanie pociągów na tej linii.

Fakt krzyżowania się powyższych linii kolejowych powoduje powstanie węzła kolejowego. Oprócz wspomnianego już dworca kolejowego w Aleksandrowie Kujawskim na terenach kolejowych znajdują się bocznicę towarową, gdzie istnieje możliwość rozładunku i załadunku towarów celem dalszej spedycji, dotyczy to również terenów gminy.

I.13.1.3. Komunikacja autobusowa

Główne usługi z zakresu transportu publicznego, w którym to pasażerowie nie podróżują swoimi pojazdami świadczą na terenie gminy Państwowa Komunikacja Samochodowa (PKS) we Włocławku Spółka z o.o. Państwowa Komunikacja Samochodowa – jest przewoźnikiem wykonującym regularny przewóz osób na terenie gminy i poza jej granicami. Jeździ na trasach prowadzących przez tereny całego powiatu.

Przewóz osób odbywa się także na innych ważnych liniach komunikacyjnych wykraczających znacznie dalej poza granice gminy, czyli na trasach:

Aleksandrów Kujawski – Włocławek,
Aleksandrów Kujawski – Toruń.

Obsługę w tym zakresie zapewniają również przewoźnicy prywatni. Zapewniają transport do głównych ośrodków osadniczych, w tym m.in. do Ciechocinka, Nieszawy, Torunia, Włocławka.

Komunikacja autobusowa zapewnia zadawalające warunki obsługi dla terenów położonych wzdłuż dróg wojewódzkich i części dróg powiatowych. Część zabudowy znajduje się poza zasięgiem bezpośredniej obsługi komunikacją autobusową – przystanki znajdują się w odległości ponad 1 km.

Przystanki autobusowe (wiaty) zlokalizowane są w centrach poszczególnych miejscowości, na trasie kursowania autobusów. Przystanki te są w większości nieurządzone. W gminie brak jest dworca autobusowego. Dworzec Autobusowy PKS znajduje się na terenie miasta Aleksandrowa Kujawskiego przy ul. Wojska Polskiego 2.

I.13.1.4. Transport ładunków

Tranzytowy ruch ciężarowy występuje głównie na drodze krajowej i wojewódzkiej, przy czym udział pojazdów ciężarowych nie przekracza 20%.

I.13.1.5. Ruch pieszy i rowerowy

Gmina Aleksandrów Kujawski ma strukturę typowo wiejską. Układ przestrzenny wsi ukierunkowany jest głównie na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, dlatego w większości sołectw brak jest przestrzeni publicznych. Mieszkańcy wsi głównie spotykają się i rozmawiają na drodze, co jest szczególnie niebezpieczne w przypadku drogi wojewódzkiej, przy której brak jest chodników i poboczy.

Głównym szlakiem rowerowym przebiegającym przez gminę jest tzw. Czerwony Szlak Rowerowy. Łączna długość Czerwonego Szlaku Rowerowego na tym obszarze wynosi ok. 4 km i przebiega w miejscowościach: Otłoczyn i Wołuszewo.

Na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski nie ma wydzielonych ciągów rowerowych, dlatego mają one swoje przebiegi w istniejących pasach drogowych. Ponadto dla rowerów dostępne są także piesze szlaki turystyczne.

Przebieg głównego szlaku rowerowego przedstawiono na rysunku „Uwarunkowania”.

Na etapie projektu jest także przebieg ścieżki rowerowo-pieszej wzdłuż linii kolei normalnotorowej nr 421 Aleksandrów Kujawski – Ciechocinek.

I.13.1.6. Parkowanie pojazdów

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski brak jest typowych ogólnodostępnych parkingów. Większe place przeznaczone dla parkowania pojazdów znajdują się przy: kościołach i cmentarzach. Również przy innych obiektach użyteczności publicznej typu: Ochotnicza Straż Pożarna, szkoły, obiekty usługowe, itp. zlokalizowane są pojedyncze miejsca postojowe, lecz ich liczba jest niewystarczająca.

Problemy z parkowaniem pojazdów – niedostateczna liczba miejsc postojowych oraz nieprawidłowe parkowanie są odczuwalne przede wszystkim w centrum większych miejscowości: Służewo, Przybranowo, Stawki i Odolion.

I.14. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Aleksandrów Kujawski posiada ukształtowaną poprzez warunki naturalne i dotychczasowe istniejące zagospodarowanie terenów strukturę funkcjonalno – przestrzenną oraz dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, która jest systematycznie rozbudowywana i modernizowana.

I.14.1. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

I.14.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Dostarczaniem wody dla odbiorców indywidualnych i grupowych w gminie Aleksandrów Kujawski zajmuje się Gminne Przedsiębiorstwo Usługowe „ALGAWA” Sp. z o.o. zlokalizowane w mieście Aleksandrowie Kujawskim.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się za pomocą układu sieci magistralnych i rozdzielczych wyposażonych w zasuwę, hydranty przeciwpożarowe, odwadniacze i odpowietrzacze oraz wyposażone w systemy wodociągowe – ujęcia wód, stacje uzdatniania wody (SUW) i systemy rozprowadzania wody.

Woda do celów komunalnych na terenie gminy dostarczana jest z 4 ujęć wody w miejscowościach:

- Kuczek,
- Ośno,
- Służewo,
- i Grabie.

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski znajduje się jeszcze jedno ujęcie wody w miejscowości Otłoczyn PKP. Ujęcie to dostarcza wodę do około 150 mieszkańców w miejscowości Otłoczyn (brak dostępnych danych na temat wydajności).

Zgodnie z udzielonymi pozwoleniami wodnoprawnymi ujęcia posiadają zatwierdzony średniodobowy pobór wód podziemnych o łącznej ilości ~ 9288 m³/d. Natomiast maksymalna wielkość poboru wody w roku 2011 obliczana dla miesięcy letnich wyniosła 2849 m³/d co daje średnio 118,7 m³/h.

Tab. 33. Ujęcia komunalne wód na terenie gminy

Lp.	Lokalizacja	Nazwa ujęcia	Możliwa wielkość poboru wody	Strefy ochronne zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym	Stan i termin udzielenia pozwolenia
1	Miejscowość Kuczek	„Kuczek”	$Q_{h\ max}=400\ m^3/h,$ czyli $Q_{\ sr.d}=7200\ m^3/d,$	GR/GŚ.6223-02/07 z dnia 24.01.2007r.	Czynne - do 31.01.2017 r.

Lp.	Lokalizacja	Nazwa ujęcia	Możliwa wielkość poboru wody	Strefy ochronne zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym	Stan i termin udzielenia pozwolenia
2	Miejscowość Ošno	„Ošno”	$Q_{h\ max}= 45\ m^3/h$, czyli $Q_{sr.d}= 1080\ m^3/d$	na pobór wód Zgodnie z decyzją GR/GŚ.6223-02/06 Z dnia 07.03.2006 r.	Czynne - do 31.12.2015 r.
3	Miejscowość Służewo	„Służewo”	$Q_{h\ max}= 51,0\ m^3/h$, czyli $Q_{sr.d}= 760\ m^3/d$, $248\ m^3/d$, $Q_{max.r.} = 277$ $400\ m^3/r$	na pobór wód zgodnie z decyzją GN.GŚ.641.2.2.2012 z dnia 13.02.2012 r.	Czynne - do 13.02.2022 r.
4	Miejscowość Grabie	„Grabie”	$Q_{h\ max}= 17,0\ m^3/h$, czyli $Q_{sr.d}= 248\ m^3/d$, $Q_{max.r.} = 90\ 520$ m^3/r	na pobór wód zgodnie z decyzją GN.GŚ.6341.1.3.2012 z dnia 13. 02. 2012 r.	Czynne - do 13.02.2022 r.

Źródło: opracowanie własne (dane: Urząd Gminy AK)

Wszystkie wymienione ujęcia wód mają ustanowione strefy ochrony bezpośredniej.

Trzy ujęcia (Ošno, Służewo i Grabie) produkują wodę wyłącznie na potrzeby mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski.

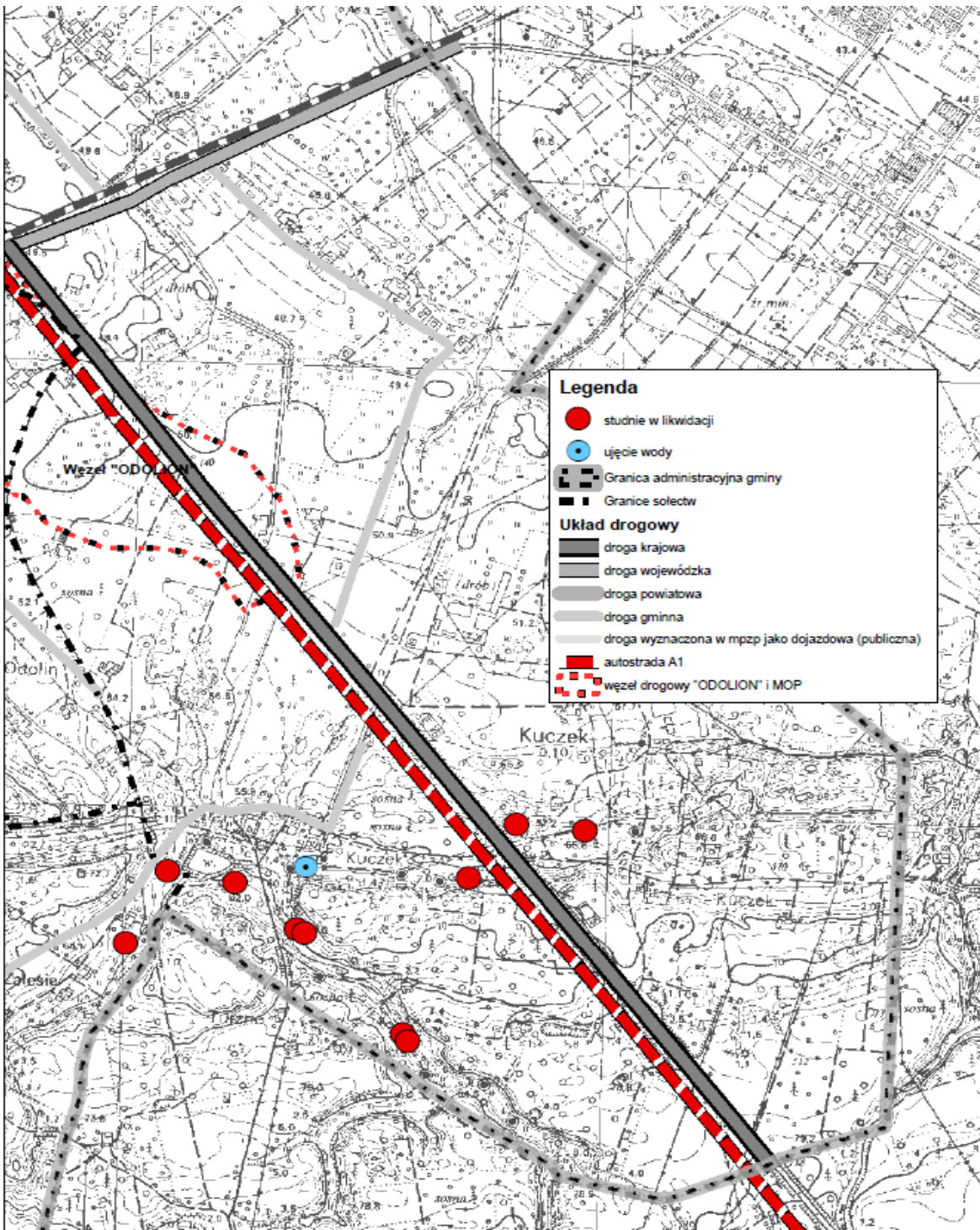
Rożno-Parcele i Łazieniec są miejscowościami gminnymi, które zaopatrywana są w wodę z ujęcia „Miejskiego”. W 2011 r. gmina zakupiła dla tych miejscowości – 65 247 m³ wody (co daje wielkość rzędu – 178,76 m³/d).

We wschodniej części gminy, na południowy-wschód od miasta Aleksandrów Kujawski wyznaczony został obszar zasobowy wód podziemnych dla ujęcia w Kuczku. Jest to obecnie najważniejsze ujęcie gminne eksploatowane dla potrzeb gminy Aleksandrów Kujawski i miasta Ciechocinek. Ujęcie pracuje na bazie kilkunastu otworów (dwiercanych, włączanych lub wyłączanych z eksploatacji) od kilkadziesiąt lat. Zwierciadło wody jest swobodne, na głębokości 2 – 7 m.

Pozwolenie wodnoprawne wydane jest na pobór wód podziemnych z 12 studni głębinowych i odprowadzanie wód popłucznych wraz z wodami deszczowymi do rowu. Ujęcie Kuczek posiada ustanowione strefy ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej zgodnie z decyzją Wojewody Włocławskiego Oś.II.6210-4/93-95/Kuczek z dnia 30.03.1995 r. oraz teren ochrony bezpośredniej ujęcia wody podziemnej „Kuczek” jako pas gruntu o szerokości 10 m, licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody.

W związku z realizacją autostrady A-1 oraz wyeksploatowaniem części otworów eksploatacyjnych na ujęciu Kuczek zostaną one zlikwidowane. Otwory przeznaczone do likwidacji zostały pokazane na rysunku poniżej.

Rys. 7. Otwory przeznaczone do likwidacji na ujęciu w Kuczku

Opracowanie własne. Źródło: Urząd Gminy AK.

W związku z realizowaną autostradą A-1 coraz większego znaczenia nabierają ustalone dla zlewni rzeki Tażyna zasoby dyspozycyjne dla poziomu czwartorzędowego w ilości 45 550 m³/d (1998 m³/h) dla powierzchni 656,9 km² oraz trzeciorzędowego w ilości 8020 m³/d (334 m³/h) dla powierzchni 538,7 km². Dokumentację ustalającą te zasoby zatwierdził Minister Środowiska decyzją Nr DG/kdh/ED/489-6345/2001 z dnia 03.10.2001 r.

Projektowane ujęcie „Tażyna” posiada ustalone i zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych z utworów czwartorzędowych (zgodnie z Decyzją Prezesa CUG NR KDH/013/5550/92 z dnia 10.06.1992r.)

Ujęcie „Tażyna” zlokalizowane jest w dolinie rzeki Tażyny i ujmuje wody zawarte w piaskach i żwirach pradoliny Wisły. Z badań przeprowadzonych z trzech studni dla ujęcia „Tażyna” wynika, iż posiada ono duże zasoby wody, które łączne wynoszą ok. 1166 m³/h ($Q_{\text{sr.d}} = \text{ok. } 27984 \text{ m}^3/\text{d}$), a to znacznie przekracza perspektywiczne potrzeby mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski w zakresie zaopatrzenia w wodę.

W najbliższym czasie nie planuje się jednak budowy ujęcia. Grunty, na których projektowane jest ujęcie „Tażyna” stanowią obecnie własność Skarbu Państwa i są we władaniu Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe Nadleśnictwo w Gniewkowie.

W 2008 r. została wykonana inwentaryzacja otworów na terenie ujęcia „Tażyna” a jej wyniki przedstawiały się następująco (dane: Projekt Prac Geologicznych dla udostępnienia zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w rejonie ujęcia „Tażyna” POLGEOL S.A. Zakład w Gdańsku, maj 2009) :

- otwory piezometryczne zniszczone: Nr P-8 i P-13,
- otwory piezometryczne zasypane: Nr 1,2,3,4, P-2, P-5, P-11, P-12, P-14,
- otwory studzienne zasypane: Nr III,
- otwory, które istnieją: Nr I i II, P-1, P-3, P-4, P-7, P-9, P-10, P-15.

Tereny ochrony bezpośredniej ujęcia wody podziemnej „Tażyna” i „Miejskiego” (o zasobach 66 m³/h, czyli $Q_{\text{sr.d}} = 1584 \text{ m}^3/\text{d}$) stanowią pas gruntów o szerokości 10 m., licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody, przy studniach wierconych.

W przyszłości w celu udostępnienia do eksploatacji wód podziemnych na ujęciu „Tażyna” wg. Projektu Prac Geologicznych dla udostępnienia zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w rejonie ujęcia „Tażyna” (Gdańska 2009, Przedsiębiorstwo Geologiczne POLGEOL S.A.) należy wykonać jeszcze następujące badania i prace:

- odwiercenie 3 otworów studziennych Nr IV, V i VI o głębokości 45 m końcowej średnicy 0,508 m,
- uzupełnienie istniejącej sieci piezometrycznej o wykonanie 3 piezometrów Nr P-16, P-17 i P-18 o głębokości 40 m,
- oraz wykonać pompowania pomiarowe.

Dla ujęć tych wyznaczone są również strefy ochrony pośredniej zewnętrznej i wewnętrznej, zgodnie z dokumentacją hydrogeologiczną. Dokładny opis przebiegu strefy ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej zawiera decyzja Wojewody Włocławskiego (znak OŚ-11-6210/21/93/94 z dnia 09.09.1994 r.).

Strefa ochrony pośredniej zewnętrznej ujęć obejmuje obszar o powierzchni 10 km² we wsiach: Rożno-Parcele, Służew, Rudunki oraz częściowo północno-zachodnie tereny miasta Aleksandrów Kujawski.

Zgodnie z decyzją Wojewody Włocławskiego powyższe strefy utrzymuje się i nakazuje przestrzeganie ustanowionych w nich zakazów.

W związku z realizacją autostrady A1 oraz wyeksploatowaniem części studni na ujęciu Kuczek kilka z nich zostanie wyłączonych, co zmniejszy w pewnym stopniu możliwości produkcyjne ujęcia.

Strefy ochronne od ujęć wód zostały wskazane na mapie „Uwarunkowania”.

I.14.1.2. Sieć wodociągowa

Gmina Aleksandrów Kujawski jest zwodociągowana w 90,20 % (BDL GUS 2010r.) a brakujący 9,80% to mieszkańcy posiadający własne płytkie studnie przydomowe. Zaopatrywanie w wodę mieszkańców odbywa się za pomocą układu sieci magistralnych i rozdzielczych.

Wszystkie wsie w gminie Aleksandrów Kujawski są podłączone do wodociągu gminnego. Poza jego zasięgiem znajdują się pojedyncze kolonie oraz rozproszone gospodarstwa. Obszar gminy jest w niewielkim stopniu pokryty planami miejscowymi, stąd trudno prognozować na temat potrzeb rozbudowy sieci wodociągowej. Jednak największe zapotrzebowanie jest w miejscowościach graniczących z miastem, gdzie zabudowa rozwija się najszybciej.

Dynamikę zużycia wody na 1 mieszkańca przedstawia tabela zamieszczona poniżej.

Tab. 34. Woda dostarczana gospodarstwom domowym w latach 2000 - 2010

Woda dostarczona gospodarstwom domowym w m ³ w latach 2000 - 2010										
2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
201,9	213,1	177,2	211,4	264,5	360,32	322,2	381,3	225,4	319,8	353,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z danych uzyskanych z GUS (za 2010 r.) wynika, że długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej na terenie gminy Aleksandrów Kujawski wynosi 214,6 km. Ilość przyłączy sieci wodociągowej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkiwania wyniosła 2720 szt. Z sieci wodociągowej korzystało łącznie w gminie w 2010r. 10 167 osób.

Łącznie w 2010 r. dostarczono gospodarstwom domowym 353,1 dm³ wody. Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski w zdecydowanej większości sieć wodociągowa wykonana jest z rur PCV. Około 3,8 km długości mają natomiast istniejące kolektory azbestowo – cementowe. Jednym z najważniejszych wskaźników sanitarnych jest stopień zwodociągowania tereny, który dla gminy Aleksandrów Kujawski wynosi 18,9 km/100 Mk.

Z informacji przekazanych przez Gminne Przedsiębiorstwo Usługowe „ALGAWA” Sp. z o.o. wynika, iż w przyszłości spółka planuje rozbudowę sieci wodociągowej w miejscach, które są zasiedlane przez kolejnych mieszkańców a które do tej pory pozostają nieuzbrojone w sieć wodociągową. Są to tereny, na których znajduje się znaczna ilość już wydzielonych działek budowlanych, między innymi w miejscowościach: Łazieniec – ok. 250 mb sieci, Rożno-Parcele – ok. 450 mb sieci, Rudunki – ok. 250 mb sieci, Wołuszewo – ok. 350 mb sieci, Ośno – ok. 250 mb sieci, Nowy Ciechocinek – ok. 150 mb sieci, Wygoda – ok. 150 mb sieci, Stawki – ok. 150 mb sieci.

W roku 2011 zaplanowany był również remont sieci w miejscowości Wołuszewo, obejmujący swoim zakresem zwiększenie średnicy rurociągu na odcinku około 1700 mb.

Przebieg sieci wodociągowej w gminie Aleksandrów Kujawski przedstawiono na schemacie pt. „Infrastruktura techniczna”.

I.14.1.3. Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków. Obecnie ścieki z obszarów gminy kierowane są do oczyszczalni ścieków w mieście Aleksandrów Kujawski, która obsługuje zarówno teren miasta jak i gminy. Jest to oczyszczalnia typu Bioxyblok o przepustowości 2 300,0 m³/d. Ścieki pochodzące tylko z taboru asenizacyjnego kierowane są również na mechaniczno-chemiczną oczyszczalnię ścieków w Ciechocinku, której przepustowość wynosi około 6 500 m³/d.

Łączna ilość ścieków odprowadzana do miejskiej kanalizacji wynosi około 2700 m³/m-c. Przyjmując, że w ciągu roku gmina wytwarza około 32 tys. m³ ścieków komunalnych, można określić, że szacunkowa ilość ścieków komunalnych wytwarzanych przez 1 mieszkańca wynosi ok. 0,09 m³/d. Ścieki te przypuszczalnie zawierają ładunek 351,8 g BZT₅, którego część trafia bezpośrednio do środowiska (nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, wylewanie ścieków w miejscach nieprzeznaczonych do tego celu).

W gminie Aleksandrów Kujawski sieć kanalizacji sanitarnej posiadają tylko 3 miejscowości: Służewo, Broniszewo i Rożno - Parcele. Dwie z trzech wymienionych wyżej miejscowości (Służewo i Rożno-Parcele) leżą w zasięgu aglomeracji Aleksandrów Kujawski (utworzonej rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nr 33/2006 z dnia 4 kwietnia 2006 r.). Są to miejscowości o największej liczbie mieszkańców. Na ich terenie zlokalizowanych jest również 8 przepompowni ścieków.

Na terenie gminy, w miejscowości Przybranowo działa podczyszczalnia ścieków będąca własnością gminy Aleksandrów Kujawski o przepustowości około 150 m³/m-c. Obsługuje ona

Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „POLO” oraz przyzakładowe osiedle domków jednorodzinnych. Odbiornikiem wytworzonych tam ścieków jest rzeka Mała Tażyna.

W 2010 r. siecią kanalizacji sanitarnej objętych było ok. 10,2 % mieszkańców gminy (BDL GUS), a długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 16,1 km. Ilość przyłączy sieci kanalizacyjnej prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkiwania była na poziomie 311 szt. Łącznie z sieci kanalizacji sanitarnej korzystało w gminie w 2010 r. - 1149 osób.

Zakłada się, że zasięg obsługi istniejącej oczyszczalni ścieków w mieście Aleksandrów Kujawski w przyszłości obejmie znaczny obszar gminy. W pierwszej kolejności rozbudowa sieci odbywać się powinna na terenach o gęstej zabudowie.

W gminie Aleksandrów Kujawski problem stanowi również ujmowanie i odprowadzenie wód deszczowych. Wynika to z braku wystarczającej ilości kanalizacji ogólnospławnej i deszczowej, a co za tym idzie spływ wód opadowych następuje często bezpośrednio do środowiska gruntowo-wodnego. Kanalizacja deszczowa jako taka nie istnieje – niemniej w miejscowości Kuczek przebiega kolektor o dł. 320 mb, w Służewie kolektor o dł. 300 mb, a ponadto na cmentarzu komunalnym w m. Rożno istnieją kanały deszczowe o dł. 1 333 mb. Niewielkie fragmenty kanalizacji deszczowych istnieją na niektórych drogach o szczególnym znaczeniu dla regionu.

Głównymi odbiornikami ścieków deszczowych jest rzeka Tażyna i Tażyna Mała oraz liczne rowy melioracyjne uchodzące do pozostałych cieków znajdujących się na terenie gminy.

Gmina Aleksandrów Kujawski należy do gmin, która w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, zgłosiła zamiar realizowania części zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej w Traktacie Akcesyjnym Polski do Unii Europejskiej (w części dotyczącej dyrektywy 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych). Aglomeracja Aleksandrów Kujawski wyznaczona w ramach KPOŚK, podjęła się zobowiązania spełnienia standardów w zakresie odprowadzania oczyszczonych ścieków i modernizacji oczyszczalni ścieków określonych w załączniku do tego dokumentu. Termin spełnienia przez Aglomerację Aleksandrów Kujawski wymagań w zakresie oczyszczania ścieków oraz osiągnięcia efektu ekologicznego wyznaczono na rok 2015.

Charakterystykę przewidzianej do wyposażenia aglomeracji wg „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych” przedstawia tabela poniżej.

Tab. 35. Wyposażenie aglomeracji Aleksandrów Kujawski w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków.

RLM	Docelowy rodzaj oczyszczalni	Potrzebna docelowa przepustowość oczyszczalni [m ³ /d]	Długość sieci kanalizacyjnej do budowy w latach 2005 – 2015 [km]	Koszty budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej w latach 2005 - 2015 [tys. zł]	Koszty inwestycyjne i modernizacyjne ogółem [tys. zł]
41 277	z podwyższonym usuwaniem biogenów	4 647	46,1	33 160	48 899

Zródło: „Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych”, MŚ, Warszawa 2004 r.

Przebieg sieci kanalizacji w gminie Aleksandrów Kujawski przedstawiono na schemacie pt. „Infrastruktura techniczna”.

I.14.2. GOSPODARKA ODPADAMI

Poprzednie wysypisko we wsi Rożno-Parcele zostało zrehabilitowane. W roku 1997 oddano do użytku międzygminne składowisko odpadów komunalnych (9 gmin). Składowisko odpadów Komunalnych znajduje się w zarządzie PUP EKOSKŁAD Sp. z o.o. z siedzibą w mieście Aleksandrów Kujawski, właścicielem jest Związek Gmin Ziemi Kujawskiej. Członkami Związku są gminy:

- a) miejskie: Aleksandrów Kujawski, Ciechocinek, Nieszawa;
- b) wiejskie: Aleksandrów Kujawski, Bądkowo, Koneck, Raciążek, Waganiec i Zakrzewo.

Składowisko zlokalizowane jest w miejscowości Służewo na terenie działek ewidencyjnych nr 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154 i 155 o łącznej powierzchni 12,04 ha (tereny rolne wsi). Na

terenie obiektu prowadzone są procesy unieszkodliwiania odpadów zebranych z terenu gmin i miast należących do Związku Gmin Ziemi Kujawskie poprzez ich składowanie oraz odzysk. Na składowisko przyjmowane są odpady inne niż niebezpieczne.

Składowisko odpadów, jako instalacja zaliczana do mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska, jako całości posiada pozwolenie zintegrowane wydane decyzją z dnia 27 lipca 2007 r. znak WSRIRW/DW-I-EB/6618/25/07 zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. (Dz.U. Nr 122, poz. 1055).

Składowisko położone jest na obszarze kilkunastu hektarów o pojemności - 20 lat. Posiada ono: dwie kwatery o łącznej powierzchni ok. 11, 39 ha na wyselekcjonowane odpady organiczne oraz kwaterę balastu. W 2008 r. została otworzona sortownia do odpadów ze zbiórki selektywnej.

Na eksploatowaną obecnie kwaterę nr 1 trafia dziennie około 60 Mg odpadów. Rocznie na teren składowiska trafia ok. 16 tys. Mg odpadów.

Pojemność całkowita kwatery nr 1 wynosi w wielkości 188 632 m³ i ma powierzchnię w koronie grobli – 14 375 m².

Według danych na dzień sporządzenia ostatniego operatu technicznego (01.02.2011 r.) łączne wypełnienie kwatery nr 1 wyniosło ok. 97,42%. Kwatera wypiętrzona jest kilkanaście metrów ponad poziom terenu. Kwatera nr 1 posiada uszczelnienie folią PEHD gr. 1,5 mm z systemem drenażu nadfoliowego. Wyposażona jest także w 2 kominki odgazowujące złożę zdeponowanych odpadów – odgazowanie bierne z emisją do powietrza. Kwatera nr 1 posiada też 3 pizometry na potrzeby badania jakości wód podziemnych. W 2010r. istniejący system monitoringu uzupełniono o 2 otwory obserwacyjne, w związku z planowanym rozpoczęciem eksploatacji kwatery nr 2. W przyszłości planowana jest budowa na terenie składowiska odpadów hali na Inie sortowniczą.

Gospodarka odpadami jest prowadzona zgodnie z zasadami zapobiegania powstawaniu odpadów i minimalizacji ich ilości. Gmina Aleksandrów Kujawski realizuje systematycznie przyjętą uchwałą Rady Gminy aktualizację Planu Gospodarki Odpadami. Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski (źródło: *Związek Gmin Ziemi Kujawskiej, rok 2011*) pięć podmiotów gospodarczych prowadzi działalność w zakresie odbioru odpadów są to:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Wodociągowej Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Saniko” Sp z o.o.,
- Komunalne Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej „Ekociech” Sp. z o.o.,
- „Czyste Miast” Zakład Użyteczności Publicznej Krystyna Kobiela,
- Transport Ciężarowy – Usługi Komunalne Andrzej Majewski.

Ważnymi celami krótkookresowymi na lata 2012 – 2015 wynikającymi z aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Związku Gmin Ziemi Kujawskiej (2008-2011) są:

1. Deponowanie na składowiskach w roku 2014 nie więcej niż 85% wszystkich odpadów komunalnych,
2. Eksploatacja składowiska odpadów w Służewie, zgodnie z decyzjami,
3. Skierowanie w roku 2013 na składowiska nie więcej niż 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (w stosunku do roku 1995),
4. Zwiększenie masy odpadów opakowaniowych przeznaczonych do odzysku i recyklingu.
5. Osiągnięcie w roku 2014 zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów:
 - odpady wielkogabarytowe: 70%
 - odpady budowlane: 60%
 - odpady niebezpieczne (z grupy odpadów komunalnych): 80%.

Najbliższe zabudowania mieszkalno-gospodarcze występują w odległości nie mniejszej niż 500 metrów od terenu składowiska odpadów.

Składowisko odpadów zlokalizowane w miejscowości Służewo ma znaczenie ponadlokalne.

Lokalizacja składowiska odpadów w gminie Aleksandrów Kujawski przedstawiono na schemacie pt. „*Infrastruktura techniczna*”.

I.14.3. ELEKTROENERGETYKA

Na terenie gminy Aleksandrów Kujawski nie ma GPZ-tu. Jest on zlokalizowany w południowej części miasta Ciechocinek przy ul. Bema, czyli ok. 600 metrów od granicy gminy.

Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się w oparciu o przebiegające przez obszar gminy napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV:

- relacji GPZ Ciechocinek – GPZ Toruń Południe,
- relacji GPZ Ciechocinek – GPZ Włocławek Azoty,
- GPZ Ciechocinek kierunek Gniewkowo.

Istniejące linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia są liniami tranzytowymi ze stacji 110/15kV GPZ „Ciechocinek” położonej poza terenem gminy. Linie o napięciu 110 kV są zaliczane do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Zasilanie gminy odbywa się również przez istniejące na jej terenie magistrale napowietrzne średniego napięcia 15kV.

Uznaje się, że istniejący system zasilania Gminy Aleksandrów Kujawski zaspokaja obecne potrzeby elektroenergetyczne odbiorców. Gmina Aleksandrów Kujawski posiada wystarczające wyposażenie w sieć linii średnich napięć.

Gmina Aleksandrów Kujawski posiada dobre wyposażenie w sieć linii średnich napięć (15 kV o wymaganym standardzie wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0-1 kV. Moc ich jest już w dużym stopniu - wykorzystana, więc każde zwiększenie zapotrzebowania na energię pociąga za sobą potrzebę budowy nowej sieci, a często i stacji 15/0.4 kV.

W najbliższych latach istnieje także realne zapotrzebowanie na zwiększenie mocy dla terenów gminy Aleksandrów Kujawski. W perspektywicznych planach rozbudowy sieci planowanych przez ENERGA-OPERATOR S.A. udział w Toruniu zaprojektowana jest budowa GPZ-u „Aleksandrów Kujawski”, który zostanie zlokalizowany w miejscowości Rudunki.

Wskazane jest, aby przewidzieć rezerwy terenu pod budowę linii elektroenergetycznych i planowanego GPZ w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Przebieg linii elektroenergetycznych 110 kV wskazano schemacie pt. „*Infrastruktura techniczna*” i planszy „Uwarunkowania”.

Energia wiatrowa

Obecnie, na terenach rolnych w gminie zlokalizowanych jest 5 ferm wiatrowych w miejscowościach:

- *Ośno Drugie* – 4 elektrownie wiatrowe wzdłuż działki ewidencyjnej nr 72/1. Wg. wydanej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego elektrownie wiatrowe posiadają moc 225 kW każda, wysokość masztu wynosi 50,0 m i średnice śmigieł ok. 30 m. Odległość od najbliższej zabudowy zgodnie z wydaną decyzją o ustaleniu lokalizacji celu publicznego to ok. 190 - 200 metrów;
- *Ostrowąs*:
 - – 3 elektrownie wiatrowe na działce ewidencyjnej nr 185/4. Wg. wydanej decyzji elektrownie wiatrowe posiadają sumaryczną moc 150 kW każdy, wysokość masztu wynosi 50,0 m i średnice śmigieł ok. 23 m. Odległość od najbliższej zabudowy to ok. 400 metrów;
 - - 4 elektrownie wiatrowe na działce ewidencyjnej nr 24. Wg. wydanej decyzji elektrownie wiatrowe posiadają sumaryczną moc 225 kW każda, wysokość masztu wynosi 35,0 m. Odległość od najbliższej zabudowy to ok. 200 metrów;
 - - 2 elektrownie wiatrowe na działce ewidencyjnej nr 11/1 i 11/2. Wg. wydanej decyzji elektrownie wiatrowe posiadają moc 225 kW każda, wysokość masztu wynosi 35,0. Odległość od najbliższej zabudowy to ok. 200 metrów;
- *Słomkowo* – 2 elektrownie wiatrowych na działce ewidencyjnej 199/4 oraz na granicy z działką 199/3. Wg. wydanej decyzji elektrownie wiatrowe posiadają sumaryczną moc 450 kW, wysokość masztu wynosi 31,5 m. Odległość od najbliższej zabudowy to 243 i 290 metrów.

Wszystkie te miejscowości zlokalizowane są na południe od granic miasta Aleksandrowa Kujawskiego. Najbliżej zabudowy mieszkaniowej zlokalizowane są wiatraki znajdujące się w miejscowości Ośno Drugie.

Lokalizacje elektrowni wiatrowych wskazano na schemacie pt. „*Infrastruktura techniczna*”.

I.14.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Przez teren gminy Aleksandrów Kujawski przebiegają trzy gazociągi wysokiego ciśnienia:

- DN 500; relacji Włocławek – Gdynia o parametrach przesyłowych PN 8,4 MPa ;
- DN 400; relacji Włocławek – Toruń o parametrach przesyłowych PN 6,3 MPa
- DN 250; relacji Turzno – Gniewkowo o parametrach przesyłowych PN 6,3 MPa.

W rejonie miejscowości Kuczek od gazociągu relacji Włocławek - Toruń przebiega również odgałęzienie do stacji Ciechocinek - DN 150 o parametrach przesyłowych PN 6,3 MPa.

Według danych GUS za 2010r. długość czynnej gazowej sieci przesyłowej przechodzącej przez teren gminy Aleksandrów Kujawski wynosi 32 947 metrów.

Odległości podstawowe od gazociągów wynikają z Norm Branżowych i przepisów odrębnych..

Obowiązek zachowania odległości podstawowych obrysów obiektów terenowych w zależności od ich przeznaczenia od gazociągów wysokiego ciśnienia (tj. DN 400, DN 500 oraz DN 150), których trasy przebiegają przez teren gminy Aleksandrów Kujawski reguluje Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, poz. 686, zał. Nr 2).

Na terenie gminy nie ma rozdzielczej sieci gazowej, mimo przebiegu przez ten obszar rurociągów magistralnych. Większość mieszkańców korzysta z gazu propan-butan dowożonego w butlach.

Zgodnie z decyzją o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego we wschodniej części gminy Aleksandrów Kujawski przewidywana budowa nowej infrastruktury gazowej, czyli gazociągu średniego ciśnienia doprowadzającego gaz do poszczególnych odbiorców.

Nowoprojektowany gazociąg dostarczał będzie gaz do odbiorców na terenie miejscowości Kuczek, Nowy Ciechocinek, Odolion, Stawki oraz miasta Aleksandrów Kujawski. W ramach realizacji projektowanego gazociągu średniego ciśnienia na terenie gminy Aleksandrów Kujawski nie planuje się lokalizacji stacji redukcyjno-pomiarowej.

Równocześnie w trakcie realizacji jest projekt gazyfikacji miejscowości Wołuszewo z istniejącej sieci gazowej średniego ciśnienia znajdującej się na terenie miasta Ciechocinek.

Przebieg istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia wskazano na schemacie pt. „*Infrastruktura techniczna*”.

I.14.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ CIEPLNĄ

Gmina nie posiada sieci ciepłowniczej. Zabudowa mieszkaniowa oraz zakłady produkcyjne i usługowe posiadają indywidualne systemy grzewcze oparte głównie na paliwach stałych, rzadziej na gazie ziemnym lub oleju opałowym.

We wsiach gminy Aleksandrów Kujawski eksploatowane są kotłownie zakładowe i lokalne w obiektach użyteczności publicznej. Większość kotłowni jest opalana paliwem tradycyjnym, takim jak węgiel i koks.

I.14.6. RUROCIĄGI ROPY NAFTOWEJ

Przez południową część gminy, tranzytem ze wschodu na zachód przebiega rurociąg ropy naftowej „PERN” Płock – Bydgoszcz o średnicy Ø 350 m. Wzdłuż rurociągu wyodrębniona jest strefa ograniczonego użytkowania, której szerokość wynika z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i

ich usytuowanie (Dz.U. 2000 Nr 98, poz. 1067). W strefie ograniczonego użytkowania nie należy lokalizować budownictwa mieszkaniowego, a inne obiekty tylko po uzgodnieniach z gestorem sieci.

Przebieg istniejącego ropociągu wskazano na schemacie pt. „*Infrastruktura techniczna*”.

I.14.7. TELEKOMUNIKACJA

Przez obszar gminy przebiegają podziemne światłowodowe linie telekomunikacyjne międzymiastowe wzdłuż następujących dróg:

- drogi nr 1 Cieszyn - Gdańsk
- drogi nr 25 28C , a następnie Nr 266 (aż do nr 1) oraz wzdłuż linii kolejowej relacji Kutno-Toruń (światłowody).

Ponadto na działce ewidencyjnej nr 28/3 w obrębie Zgoda zlokalizowana jest stacja przekaźnikowa telefonii komórkowej (cyfrowej). Właścicielem jej jest PTK Centertel. Emituje ona promieniowanie elektromagnetyczne średniej mocy – 0,1 W/m². Średnia wysokość anteny wynosi ok. 40 metrów.

Lokalizacja stacji bazowej telefonii komórkowej została wskazana na mapie „Uwarunkowania” i schemacie pt. „*Infrastruktura techniczna*”.

I.15. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Cele publiczne określone zostały w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r., Nr 281, poz. 2603, ze zm.). Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r., Nr 80, poz. 717, ze zm.) ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa wprowadza się do planu miejscowego po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego.

Zgodnie z art. 9 ust.2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przy sporządzaniu studium uwzględnia się ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego.

W Planie zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego , zatwierdzonym Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. wśród inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, uwzględnionych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa oraz znajdujących się na terenie gminy Aleksandrów Kujawski wybór zadań dla gminy Aleksandrów Kujawski (L.p. Wg numeracji w Planie Województwa) są:

I. Zadania o znaczeniu krajowym – rozumiane, jako wnioski do koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju:

- Środowisko przyrodnicze i kulturowe:
 - zadanie nr 2 – Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze (realizacja ciągła);
- Komunikacja:
 - zadanie nr 7 - Budowa autostrady A-1,
 - zadanie nr 11 -Przebudowa drogi krajowej nr 1,
 - zadanie nr 21 - Modernizacja linii kolejowej nr 18 utworzenie połączeń Euro i Intercity na trasie Bydgoszcz – Toruń - Warszawa,
 - zadanie nr 23 - Modernizacja dróg wodnych (rzeka Wisła), w tym: budowa stopnia wodnego „Nieszawa” na Wiśle ze zbiornikiem wodnym- znaczenie pośrednie dla terenu całej gminy Aleksandrów Kujawski.

Zadanie nr 23 przedstawione powyżej ma duże znaczenia dla terenów położonych wzdłuż rzeki Wisły. 22 grudnia 2000 r. Sejm RP przyjął uchwałę uznającą konieczność zabezpieczenia stopnia wodnego we Włocławku poprzez budowę Stopnia Wodnego Nieszawa-Ciechocinek. W połowie 2010 r. rozpoczęły się pierwsze prace studyjne związane z projektem. Obecnie trwają także konsultacje społeczne, których zadaniem jest uwzględnienie opinii lokalnych środowisk na temat planowanego przedsięwzięcia. Najpóźniej do końca 2012 mają być gotowe także inne ważne

opracowania, wśród których znajdują się m.in. oceny i raporty oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W końcowym etapie w ramach projektu budowy drugiego stopnia wodnego na Dolnej Wiśle 3 lokalizację uznano za najlepsze. Pod uwagę brane były: Przypust, Nieszawa, Siarzewo przed Kępą oraz Siarzewo II na wysokości Kępy. Lokalizacje te przedstawia rycina zamieszczona poniżej.

Ryc. Najkorzystniejsze lokalizacje stopnia wodnego Nieszawa - Ciechocinek

Rozważane lokalizacje stopnia

Zródło: strona inwestora ENERGA Wisła - <http://www.energawisla.pl/index.xml>

W połowie roku 2012 Siarzewo na wysokości Kępy na ok. 708 km Wisły zostało wybrane przez inwestora jako najlepsze miejsce do budowy drugiego stopnia z elektrownią wodną o mocy ok. 80 MW.

Dzięki tej inwestycji przede wszystkim:

1. Zwiększy się bezpieczeństwo powodziowe, dzięki możliwości regulacji przepływu i stanów wody. Pozwoli ona również zredukować wezbrania krótkotrwałe i o niskiej kulminacji do przepływu bezpiecznego. Wysokie wezbrania będą zaś łagodzone, co ograniczy lub wręcz zapobiegnie skutkom powodzi w rejonie Dolnej Wisły;
2. Naturalną korzyścią wynikającą z realizacji programu będzie zwiększenie produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (OZE – Odnawialne Źródło Energii).

II. Zadania o znaczeniu wojewódzkim:

- Środowisko przyrodnicze i kulturowe:
 - zadanie nr 47 (Zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i dolinie Noteci)
 - zadanie nr 50 o znaczeniu wojewódzkim – Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów,
 - Zadanie nr 51 o znaczeniu wojewódzkim – Likwidacja wszystkich nieczynnych mogilników niespełniających wymogów ochrony środowiska;
- Komunikacja:

- zadanie nr 80 [Przebudowa w klasie technicznej G (główna) drogi wojewódzkiej nr 266: Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin, z obwodnicą miasta Aleksandrów Kujawski i połączeniem do węzła autostradowego „Odolion”],
- zadanie nr 152 (Przebudowa linii kolejowej nr 245);
 - Infrastruktura techniczna:
- zadanie nr 187 (Naprawa i odbudowa urządzeń przeciwpowodziowych w dolinie Wisły [wały przeciwpowodziowe]).

Realizacja zadań ponadlokalnych wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko – pomorskiego może w znaczny sposób przyspieszyć rozwój regionu.

Ponadto na terenie gminy Aleksandrów Kujawski wśród zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych należy wymienić:

- Budowę GPZ „Aleksandrów Kujawski”,
- Budowę gazociągu średniego ciśnienia.

I.16. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

W 2004 roku na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku, wykonano studium zatytułowane „Wyznaczenie granic bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych - Wisła” (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Gdyni/Poznaniu 2003/2004). W powyższym opracowaniu określono strefy zagrożenia powodziowego. Powyższe studium określa zasięg prawdopodobieństwa wystąpienia zalewu przez rzekę Wisłę. Zgodnie z nowelizacją Ustawy Prawo Wodne z dnia 18 marca 2011 r. (Dz. U. z 15 lutego 2011 r.) obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią zastąpiono nazwą obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

W studium wyróżnia się:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią 1%,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią 10%.

Na analizowanym obszarze zasięgi te pokrywają się ze sobą oraz z istniejącą częścią linii wału przeciwpowodziowego o długości 6,49 km w obrębie miejscowości Słońsk Dolny, przy północnej granicy miejscowości Wołuszewo i na krańcu miejscowości Otłoczyn. Pozostała część obszaru miejscowości Otłoczyn do wschodniej osi drogi gminnej 160201C oraz do północnej osi drogi powiatowej 2601C, niezabezpieczona do tej pory wałem pozostaje w zasięgu strefy szczególnego zagrożenia wodą dziesięcioletnią.

W celu lepszego zabezpieczenia terenów wyżej opisanych terenów w dniu 14 kwietnia 2000 r. został wyznaczony uchwałą Rady Gminy Aleksandrów Kujawski - polder dla gromadzenia wód powodziowych na terenach powodziowych w miejscowości Otłoczyn.

W studium opracowanym przez Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku wyznaczono również obszar szczególnego zagrożenia powodzią 1% dla rzeki Tażyny płynącej przez terenie gminy wiejskiej Aleksandrów Kujawski.

Obecnie w strefach zagrożenia powodzią znajduje się sześć gospodarstw w miejscowości Otłoczyn oraz jedno w Wołuszewie.

Dla tego obszaru nie ma opracowanych map ryzyka powodziowego.

Na terenie gminy na istniejącej sieci rzecznej rozmieszczone są również 3 obiekty hydrotechniczne w postaci jazów i zastawki:

- w km 18+040 jaz nr 1 na rzece Tażyna;
- w km 19+356 jaz nr 2 na rzece Tażyna;
- w km 0+954 zastawka piętrząca na rzece Tażyna Mała.

Dodatkowo istnieją wały przeciwpowodziowe o dł. 6,49 km zlokalizowane na terenie miejscowości: Słońsk Dolny i Wołuszewo.

Zasięg stref szczególnego zagrożenia powodzią został przedstawiony na rysunku „Uwarunkowania”.

Na wskazanych terenach obowiązują ograniczenia w ich zagospodarowaniu wynikające z przepisów odrębnych.

I.17. SPIS RYSUNKÓW, TABEL, RYCIN, SCHEMATÓW, WYKRESÓW I ZAŁĄCZNIKÓW

SPIS RYCIN

- Ryc. 1 i 2. Położenie gminy Aleksandrów Kujawski na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu aleksandrowskiego
- Ryc. 3. Pierwsze wzmianki o osadnictwie na terenie obecnej gminy Aleksandrów Kujawski
- Ryc. 4. Miasta kujawskie w XV – XVII w.
- Ryc. 5. Początki osadnictwa w miejscowości Otłoczyn
- Ryc. 6. Przebieg Czerwonego Szlaku Rowerowego na terenie gminy Aleksandrów Kujawski
- Ryc. 7. Szlaki piesze na terenie gminy i okolic

SPIS TABEL

- Tab. 1. Struktura osadnicza gminy Aleksandrów Kujawski
- Tab. 2. Struktura funkcjonalna obszarów obowiązującego SUIKZP na tle obecnego zagospodarowania
- Tab. 3. Wykaz aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Aleksandrów Kujawski
- Tab. 4. Wykaz aktualnie sporządzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w gminie Aleksandrów Kujawski
- Tab. 5. Zestawienie decyzji o warunkach zabudowy wydanych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30 września 2010 r.)
- Tab. 6. Zestawienie decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.)
- Tab. 7. Ilość wydanych pozwoleń na budowę do decyzji o warunkach lokalizacji inwestycji celu publicznego wydanych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.)
- Tab. 8. Wzrost zasobów mieszkaniowych w gminie w latach 2005 - 2011
- Tab. 9. Mieszkania oddane do użytkowania
- Tab. 10. Zestawienie najważniejszych cieków na terenie gminy Aleksandrów Kujawski
- Tab. 11. Powierzchnia (ha) typów siedliskowych w sołectwach gminy Aleksandrów Kujawski
- Tab. 12. Wskaźniki bonitacji dla 4 podstawowych elementów środowiska przyrodniczego
- Tab. 13. Zestawienie pogłowia zwierząt w gminie Aleksandrów Kujawski
- Tab. 14. Podmioty gospodarki narodowej – sekcja A
- Tab. 15. Złoża surowców pospolitych w gminie Aleksandrów Kujawski
- Tab. 16. Parametry GZWP „Zbiornik rzeki dolna Wisła”
- Tab. 17. Wykaz obiektów i obszarów znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- Tab. 18. Saldo migracji wewnętrznych w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2002 – 2010
- Tab. 19. Zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własnościowych w 2010 r.
- Tab. 20. Dynamika zmian liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2000 - 2010
- Tab. 21. Pracujący w gminie w latach 2000 - 2010
- Tab. 22. Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych w gminie Aleksandrów Kujawski
- Tab. 23. Struktura popełnionych przestępstw w 2009 i 2010 r.
- Tab. 24. Wykaz wniosków złożonych przez instytucje do zmiany studium
- Tab. 25. Struktura własności i władania gruntów w gminie (stan na dzień 31.12.2010 r.)
- Tab. 26. Wykaz pomników przyrody
- Tab. 27. Użytki ekologiczne na terenie gminy Aleksandrów Kujawski
- Tab. 28. Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków
- Tab. 29. Tereny zamknięte zgodnie z decyzją Ministra Infrastruktury z 17 grudnia 2009 r.
- Tab. 30. Wykaz dróg wojewódzkich na terenie gminy Aleksandrów Kujawski
- Tab. 31. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy
- Tab. 32. Wykaz dróg gminnych
- Tab. 33. Ujęcia komunalne wód na terenie gminy
- Tab. 34. Woda dostarczana gospodarstwom domowym w latach 2000 - 2010
- Tab. 35. Wyposażenie aglomeracji Aleksandrów Kujawski w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków

SPIS RYSUNKÓW

- Rys. 1. Sieć osadnicza gminy Aleksandrów Kujawski.
- Rys. 2. Zasięg aglomeracji Aleksandrów Kujawski

- Rys. 3. Tereny posiadające korzystne warunki budowlane
Rys. 4. Występowanie gruntów II i III klasy bonitacyjnej na terenie gminy
Rys. 5. Obszar zagrożony zanieczyszczeniem azotem na terenie gminy Aleksandrów Kujawski
Rys. 6. Strefa występowania złóż wód mineralnych
Rys. 7. Otwory przeznaczone do likwidacji na ujęciu w Kuczku

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Struktura funkcjonalna obszarów obowiązującego SUIKZP w ha
Wykres 2. Ilość wydanych w gminie decyzji o warunkach w latach 2006 – 2010 (stan na 30 września 2010 r.)
Wykres 3. Ilość wydanych pozwoleń do decyzji o warunkach zabudowy w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na 30.09.2010 r.)
Wykres 4. Liczba budynków oddanych do użytkowania w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 - 2010
Wykres 5. Struktura użytkowania terenu (dane % zaokrąglone)
Wykres 6. Struktura kompleksów rolniczej przydatności gleb
Wykres 7. Powierzchnia użytków rolnych w 2009 r.
Wykres 8. Ilość gospodarstw oraz średnia ich wielkość w gminie Aleksandrów Kujawski w 2002 r.
Wykres 9. Ilość gospodarstw oraz średnia ich wielkość w gminie Aleksandrów Kujawski w 2010 r.
Wykres 10. Gospodarstwa wg pogłowia zwierząt
Wykres 11. Gospodarstwa wg rodzaju upraw
Wykres 12. Liczba ludności w gminie w latach 2002 – 2010.
Wykres 13. Zmiany w liczbie ludności w poszczególnych miejscowościach gminy Aleksandrów Kujawski w latach 2002 – 2010
Wykres 14. Przyrost naturalny w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2002 - 2010
Wykres 15. Struktura wiekowa ludności gminy Aleksandrów Kujawski w %
Wykres 16. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 (2010 r.)
Wykres 17. Struktura przedmiotów wniosków złożonych do studium
Wykres. 18. Podstawowa struktura własności gruntów w gminie Aleksandrów Kujawski (2010 r.)

SPIS SCHEMATÓW

- Schemat - „Wydawane decyzje administracyjne w gminie Aleksandrów Kujawski w latach 2006 – 2010 (stan na dzień 30 września 2010 r.)”
Schemat - „Użytkowanie terenu”
Schemat - „Warunki glebowe na terenie gminy Aleksandrów Kujawski”
Schemat - „Kompleksy przydatności rolniczej gleb w gminie Aleksandrów Kujawski”
Schemat – „Infrastruktura techniczna”

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

- Załącznik nr 1. Wykaz stanowisk archeologicznych na obszarze gminy Aleksandrów Kujawski zlokalizowanych w trakcie badań powierzchniowych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP).